

Devre : XI
İçtima : 1

S. SAYISI : 152

**Millî Korunma 1954 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet
tezkeresi ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/57)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 32-34/1753

27 . VI . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1954 yılı Millî Korunma bilânçosu ve buna ait Umumi Murakabe Heyeti raporiyle ilgili vekâletler mütalâalarının 3780 sayılı Kanununun 4945 sayılı Kanunla değiştirilen 51 nci maddesi gereğince ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

İÇİNDEKİLER

- I - Toplu bakış
- II - Temenni ve teklifler
- III - Bilançonun tetkik ve tahlili
 - A) Aktif
 - B) Pasif
- IV - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi
- V - İşletme faaliyetleri
 - 1. Petrol Ofisi
 - 2. Et ve Balık Kurumu
 - 3. İnhisarlar Um. Md. Tütün müdahale alımları
 - 4. Fiskobirlik - Fındık müdahale alımları
 - 5. Çukobirlik - Pamuk müdahale alımları
 - 6. Yerli Ürünler T. A. Ş. Tütün müdahale alımları
 - 7. Türk Tütün Limited Ş. Tütün müdahale alımları
 - 8. Ticaret Ofisi tasfiye halinde
 - 9. Mahrukat Ofisi tasfiye halinde
 - 10. Tarış Devlet Yağları tasfiye halinde
 - 11. T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabı

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 51 nci maddesi gereğince 1954 yılı Millî Korunma bilançosu ile kâr ve zarar hesapları üzerinde heyetimiz tarafından yapılan tetkik ve murakabe neticesinde hazırlanan rapor takdim kılınmıştır.

I - Toplu Bakış

Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan müesseseler bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarını zamanında tanzim edip Millî Korunma Muhasebe Bürosuna göndermemiş olmaları dolayısıyla Millî Korunma bilançosunun tanzimi de tehhüre uğramıştır.

Bu sebeple 3.XII.1956 tarihinde heyetimize gönderilen bilanço ile merbutatı üzerinde yapılan tetkik ve murakabeye dair rapor da gecikmiş bulunmaktadır.

Millî Korunma Kanununa göre görülecek işler için bu kanunun 43 ncu maddesi gereğince Hükümet emrine Hazine tarafından 100 milyon liralık bir sermaye tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile, bahis konusu sermayenin 14 600 000 lirası, 4604 sayılı Kanunla kurulan Zirai Donatım Kurumuna, 10 milyon lirası 4911 sayılı Kanunla kurulan Kâğıt ve Basın Genel Müdürlüğüne ve 9 844 567,01 lirası da 5433 sayılı Kanunla teşekkül eden Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve bu suretle 1954 yılında Millî Korunma mevzuatına göre tahsis edilebilecek sermaye de 65 555 432,99 liraya inmiştir.

Diğer taraftan 11.VI.1956 tarihinde intişar eden 6731 sayılı Kanunla 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 43 ncu maddesinde bahsi geçen Millî Korunma umumi sermayesi 250 milyon liraya iblâğ edilmiş bulunmaktadır.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1954 yılı Millî Korunma umumi bilançosuna göre :

Tahsis edilebilecek 65 555 432,99 lira sermayeye mukabil 1954 yılı sonuna kadar 65 613 031,41 liralık çeşitli tahsislerinin yapıldığı görülmüştür.

Bu tahsislere ilâveten muhtelif işler için Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tahassul eden fazla kârlar fonlarından 6 279 000,00 lira ve Millî Korunma kârlarından da 11 997 781,28 lira ki ceman 18 276 781,28 lira da verilmiştir.

Millî Korunma sermayesinden tahsis olunan 65 613 031,41 liranın tahsis mahallerince 1954 yılı sonuna kadar 58 275 103,32 liralık kısmının T. C. Ziraat Bankasından çekildiği ödenen paraların 41 284 432,99 liralık kısmının Hazine kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle Merkez Bankasından temin edildiği ve geri kalan 16 990 670,33 liralık kısmının da Ziraat Bankası kaynaklarından sağlandığı anlaşılmıştır.

Millî Korunma topluluğunun geçmiş yıllar zararının 27 926 644,34 lira ve 1954 faaliyet yılı zararının da 15 450 571,14 lira olduğu müşahede edilmiştir.

II - Temenni ve teklifler

1954 yılı Millî Korunma umumi bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı ve namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş olan teşekkül ve müesseselerin işletme faaliyetlerine dair heyetimizce hazırlanmış raporda yer alan müşahede temenni ve tekliflerden mühim görülenler aşağıda arz edilmiştir :

İşletme faaliyeti

(Petrol Ofisi)

1. Yurdun sınıai, zirai ve ekonomik inkişafına muvazi olarak akar yakıt sarfiyatı artmaktadır. İç bölgelerdeki tekneli ve bidonlu nakliyatın güçlüğü nazarı itibare alınarak ihtiyacı süratle karşılayabilmek gayesiyle buralarda tâli depolar kurulması mevzuunun etüd edilmesi,
2. Ofisce gerek belediye gazhaneleri vasıtasıyla dağıtılan ve gerek transit merkezlerinden verilen akar yakıtların bedellerinin ziyaa uğramaması için lâzımgelen tedbirlerin alınması.

(Et ve Balık)

3. Avlanan balıklardan âzami istifade sağlamak maksadiyle bir taraftan ihraç imkânlarının araştırılması ve diğer taraftan memleket dâhilinde istihlâke arz hususunda gerekli tedbirlerin alınması, konserve sanayiinin inkişafına ehemmiyet verilmesi.
4. Devlet Demiryolları İşletmesince tatbik edilmekte olan tarife hükümlerine göre et ve balık nakliyatında dolu vagon için ödenen ücret tutarı boş olarak iade edilen vagonların cer ücretinden daha dun olduğundan ücretlerin ayarlanması hususunda teşebbüse geçilmesi,

(Fiskobirlik)

5. Birliğin kendi malî kaynaklarının kifayetsizliği dolayısıyla müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından faiz mukabili temin olunan kredilerin, Birliğin kendi mubayaalarında kullanılmamasının sağlanması,

(Tasfiye işleri)

6. Senelerden beri tasfiyeleri ikmal edilmemiş bulunan Ticaret Ofisi, Mahrukat Ofisi, Tarıç Devlet Yağları, Türk Tütün Limitet Şrketi ve T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabının, tasfiyelerinin bir an evvel ikmal edilerek bir neticeye bağlanması, lüzumunu belirtiriz.

III - Bilançonun tetkik ve tahlili

A) Aktif :

Millî Korunma camiasının 31 . XII . 1954 tarihli bilançosunun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır:

	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58	—	—	—	486 58
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946	41	65 613 031	41	+	58 085 00
III - Sermaye tahsisinden borçlular	14 302 478	78	11 577 225	84	—	2 725 252 94
IV - Fazla kârlar fonlariyle kârlardan yapılan tahsisten borçlular	9 995 000	00	3 357 659	28	—	6 637 340 72
V - Muhtelif borçlu hesapları	90 727 250	21	104 986 860	46	—	14 259 610 25
VI - Mutavassıt hesaplar	30 245 608	93	27 093 625	93	—	3 151 983 00
VII - Stoklar	116 561 797	19	72 227 378	35	—	44 334 418 84
VIII - Sabit kıymetler	18 052 996	80	19 604 543	04	+	1 551 546 24
IX - Geçmiş yıllar zararları	2 719 027	25	27 926 644	34	+	25 207 617 09
X - Cari yıl zararı	27 555 691	95	15 450 571	14	—	12 105 120 81
Yekûn	375 715 284	10	347 837 539	79	—	27 877 744 31

II - Tahsis edilen sermaye: 65 613 031,41 lira:

Raporumuzun toplu bakış bölümünde de açıklanmış olduğu veçhile 1954 yılı sonuna kadar muhtelif koordinasyon kararlarıyla tahsis mahalleri emrine 65 613 031,41 liralık bir sermaye verilmiş bulunmaktadır.

III - Sermaye tahsisinden borçlular : 11 577 225,84 lira:

Bu hesabın neveleri ve aidolduğu vekâletler itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir:

Vekâletin adı	Mütedavil sermaye		Teşkilât ve idare masrafı karşılığı		İkrazat		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
İktisat ve Ticaret Vekâleti	860 968	83	1 619	89	—	—	862 588	42
İşletmeler Vekâleti	—	—	—	—	1 010 000	—	1 010 000	—
Ziraat Vekâleti	—	—	—	—	1 700 000	—	1 700 000	—
Ulaştırma Vekâleti	7 998 546	08	—	—	—	—	7 998 546	08
Şahıslar	—	—	—	—	6 091	34	6 091	34
Yekûn	8 859 514	61	1 619	89	2 716 091	34	11 577 225	84

1. Mütedavil sermaye : 8 859 514,61 lira :

a) Ticaret Vekâleti,

Bu vekâlet emrine 1954 yılı sonuna kadar tahsis olunan mütedavil sermayelerin, Millî Korunma

umumi bilânçosunun tanzimine kadar hesabı verilmemiş olanları ile bâzı müesseselerin yıl sonu kasa mevcutlarını ifade etmektedir. Bu hesabın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Toprak Mahsulleri Ofisi	638 450	88
Petrol Ofisi	184 261	17
Et ve Balık Kurumu	23 037	66
Üzüm Tarıfı	13 562	53
Ticaret Ofisi	1 571	97
Mahrukat Ofisi	84	32
Yekûn	860 968	53

Toprak Mahsulleri Ofisinin borcu olarak görülen 638 450,88 lira, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile Ofis marifetiyle yapılan kuşyemi, bakla ve pirinç gibi müdahale alımlarının satışları neticesinde hâsıl olan kârdır.

Diğer müesseselerin zimmetinde görülen paralar da yıl sonu kasa mevcutlarıdır. Bu paraların müesseselerin borcu olarak görülmesinin sebebi konsolide bilânçosunun tanziminde kasa mevcutlarının hesabı verilmemiş paralar gibi telâkki edilmiş olmasından ileri gelmektedir.

b) Ulaştırma Vekâleti :

Ulaştırma Vekâletinin borcu olarak görülen 7 998 546,08 lira K/818 ve K/879 sayılı kararlarla Ulaştırma Vekâleti D D Yolları ve Limanları Genel Müdürlüğü emrine verilen 9 998 546,08 liranın 1954 yılı sonunda kullanılmış kısmıdır.

Mezkûr tahsis 28 . IX . 1956 tarih ve K/1040 sayılı Kararla da iptal edilmiş bulunmaktadır.

2. Teşkilât ve idare masrafları karşılığı 1 619,89 lira :

İktisat ve Ticaret Vekâletinin zimmetinde görülen 1 619,89 lira teşkilât ve idare masrafları karşılığı olarak muhtelif koordinasyon kararları ile verilen paraların henüz hesabı verilmemiş kısmıdır. Borcun biran evvel kapatılması icabettir.

3. İkrazat 2 716 091,34 lira :

İkrazat hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
a) İşletmeler Vekâleti	1 010 000	
b) Ziraat Vekâleti	1 700 000	
c) Muammer Alemdar	6 091	34
Yekûn	2 716 091	34
a) İşletmeler Vekâleti :		
Etibank Krom	1 000 000	
Sümerbank - Kaputbezi ve İplik	10 000	
Yekûn	1 010 000	

Etibankın borcu olarak gösterilen 1 milyon lira, bilûmum krom işletmeleri istihsalâtının memleket dışında bir elden satışını tanzim ve idare etmek maksadiyle K/283 sayılı Kararla Etibank emrine tahsis olunan 1 milyon liralık mütedavil sermayedir. Bu para K/535 sayılı Kararla ikraza kalbedilmiş ve K/692 sayılı Kararla da krom müstahsilleri kredisine tahsis edilmek üzere aynı banka emrine bırakılmıştır.

Sümerbankın zimmetinde görülen 10 000 lira kaputbezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzi işleminin düzenlenmesi için muhtelif koordinasyon kararları ile açılan ve K/716 sayılı Kararla da 2 milyon liraya indirilen kredinin 1954 yılı sonunda kullanılan kısmıdır.

b) Ziraat Vekâletinde görülen 1 700 000 lira K/783 ve K/816 sayılı kararlarla Türkiye Zirai Donatım Kurumuna verilen meblâğdır.

c) Muammer Alemdar'ın borcu olarak yer alan 6 091,34 lira K/47 ve K/86 sayılı kararlarla Hasankale'deki un fabrikasının işletilmesi için ikraz suretiyle verilen 21 000 liranın henüz ödenmemiş kısmıdır.

Mezkûr alacağın tahsili hususunda T. C. Ziraat Bankası Pasinler Ajansı ile mahallî malmüdürlüğü tarafından icraya müracaat edilmiştir.

IV - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisten borçlular : 3 357 659,28 lira :

Bu hesabın müfredatı şöyledir :

a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsisten borçlular:

	Lira.	K.
Bursa Koza Birliği	200 000	—
b) Kârlardan yapılan tahsisten borçlular :		
İktisat ve Ticaret Vekâleti	3 157 659	28
Yekûn	3 357 659	28

1. Bursa Koza Birliğinin zimmetinde görülen 200 000 lira, K/833 ve K/874 sayılı kararlarla, Koza piyasasına iştirak etmek üzere Birliğe % 3 faiz mukabili fazla kârlar fonlarından tahsis olunan meblâğdır.

2. Kârlardan yapılan tahsisten İktisat ve Ticaret Vekâletinin 3 157 659,28 liralık borcu da K/840 sayılı Karar gereğince fındık müdahale alımlarında kullanılmak üzere Ticaret Ofisinin tahakkuk etmiş ve edecek kârlarından verilen paraların henüz kullanılmamış kısmıdır. Bu paralar T. C. Ziraat Bankasında vekâlet emrine açılan % 2 1/2 faizli bir hesapta bekletilmektedir.

Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler hesabının tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile Ticaret Ofisi kârlarından 1954 yılı sonuna kadar 10 744 674,29 lira İktisat ve Ticaret Vekâleti emrine verilmiş ve mezkûr paraların Vekâletçe 6 000 000 liralık kısmı Fiskobirliğe ve 1 587 015,01 liralık kısmı da K/902 sayılı Kararla Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tahsis edilmiştir. Mütebaki 3 157 659,28 lira da yukarıda arz edildiği veçhile Vekâlet emrinde T. C. Ziraat Bankasında açılan faizli bir hesaba yatırılmış bulunmaktadır.

IV - Muhtelif borçlu hesaplar : 104 986 860,46 lira,

Muhtelif borçlu hesaplar, 1954 yılı sonunda, mahiyetlerine göre, aşağıda gösterildiği üzere, üç grupta toplanmıştır.

	Lira	K.
1. Borçlu bankalar	13 469 284	31
2. Borçlu şahıslar	50 538 488	94
3. Diğer borçlu hesaplar	40 979 087	21
Yekûn	104 986 860	46

1. Borçlu bankalar nezdindeki paraların aidolduğu müesseseler itibariyle dağılışı şöyledir :

Lira	K.	
5 928 910	30	Petrol Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki mevcudu,
2 619 935	39	Türk Tütün Limitet Şirketinin Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesini,
1 253 106	99	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve T. C. Ziraat Bankasında bekliyen kârını,
821 901	01	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin T. C. Ziraat Bankasındaki parasını,
537 847	85	Millî Korunma fonu ile ithal olunan çimentoların satışlarından tahassul eden kâr-dan doğma Sümerbankın borcunu,
1 461 780	04	Millî Korunma Kanununun 27 ne maddesi gereğince, birikmiş fazla kârlar fonları olup T. C. Ziraat Bankası nezdindeki paraları,
390 562	98	Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin Bankalar nezdindeki mevcudunu,
243 267	34	Et ve Balık Kurumunun muhtelif bankalar nezdindeki mevcudunu,
147 297	77	Tasfiye halinde Tarıf Devlet Yağlarının T. C. Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesini,
64 674	64	T. C. Ziraat Bankası nezdindeki tohumluk hububat hesabının bankadaki alacağını, göstermektedir.
13 469 284	31	Yekûn

2. Hakiki ve hükmi şahısların Millî Korunma müesseselerine olan borçlarını irae eden 50 538 488,94 liranın müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

Lira	K.	
26 619 676	75	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacaklarıyla çeşitli matlubatı,
12 504 998	07	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin muhtelif alacakları,
1 041 643	40	Et ve Balık Kurumunun muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı,
5 126 177	81	Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin muhtelif alacakları,
497 481	74	Müdahale tütün satışlarından Türk Tütün Limitet Şirketinin borcu,
56 076	22	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin alacağı,
42 253	73	T. C. Ziraat Bankası tohumluk hububatın zürradan alacağı,
209 976	88	Tasfiye halinde Mahrukut Ofisinin muhtelif alacakları,
4 432 857	71	Tekel Genel Müdürlüğünün muhtelif alacağı,
5 725	91	Mülga Dağıtma Ofisinin 1942 senesinden beri muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı.
1 620	72	Tarıf Devlet Yağlarının muhtelif alacaklarıdır.
50 538 488	94	Yekûn

3. Yatırılan depozitolarıdan, açtırılan akreditiflerden alacak senetlerinden, avanslardan ve diğeri borçlu hesaplardan mütevellit 40 979 087,21 liralık Millî Korunma alacaklarının müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
26 123 943	86	Petrol Ofisinin depozitolarıdan, akreditiflerden, borçlu müesseselerden ve diğeri borçlu hesaplardan doğma alacakları,
776 362	43	Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin tahsis edilen kârlardan bâyilerden, depozitolarıdan borçlu müesseselerden ve diğeri borçlu hesaplardan alacakları,
12 923 008	65	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin Millî Korunmaya borcu,
474 960	03	Tasfiye halinde İstanbul Mahrukat Ofisinin Balat'taki fırın binası bedeli ile sair alacağı,
423 859	54	Et ve Balık Kurumunun muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı,
145 745	70	Çuko Birliğinin muhtelif alacakları,
110 442	40	Tarış Devlet Yağlarının muhtelif alacakları,
818	60	Millî Korunma Muhasebe Bürosunun Millî Korunmaya borcu,
		dur.
40 979 087	21	Yekûn

V - Mutavassıt hesaplar: 27 093 625,93 lira.

Bu posta yer almakta olan 27 093 625,93 liranın müfredatı aşağıdadır:

Lira	K.	
9 690 041	78	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin 1946, 1952 ve 1953 yılları zararları,
6 554 880	44	Petrol Ofisinin çeşitli muvakkat ve mutavassıt hesapları,
4 427 030	94	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin muhtelif mutavassıt hesapları,
6 269 829	17	Et ve Balık Kurumunun çeşitli mutavassıt hesapları,
151 843	60	T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabının 1954 yılı sonu itibariyle zararı,
		dur.
27 093 625	93	Yekûn.

VI - Stoklar - 72 227 378,35 lira.

Millî Korunma Kanununun hükümleri dairesinde faaliyette bulunan müesseselerin ve mezkûr kanun hükümlerine göre para tahsis edilmiş olan mahallerin, 1954 yılı nihayeti itibariyle, mevcut stoklarını göstermekte olan 72 227 378,35 liranın müfredatı aşağıdadır.

Lira	K.	
26 916 567	06	Petrol Ofisinin çeşitli emtia stoku bedeli
22 309 676	01	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğindeki fındık stoku bedeli,
11 309 750	13	K/857 sayılı Karara göre Çuko Birlikçe mubayaa olunan pamuk bedeli,
11 139 448	42	Tekel Genel Müdürlüğündeki tütün stoku bedeli,
546 510	53	Et ve Balık Kurumuna ait muhtelif emtia stoku bedeli,
5 426	20	Türk Tütün Limitet Şirketindeki müdahale tütünleri, tutarıdır.
72 227 378	35	Yekûn

VII - Sabit kıymetler : 19 604 543 04 lira.

1954 yılı sonunda iktisap bedelleri 36 733 932,66 lira ve net bedelleri de 19 604 543,04 liradan ibaret bulunan sabit kıymetlerin buldukları vekâlet ve müesseseler itibariyle iktisap bedelleri üzerinden müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

Lira	K.	
32 742 538	84	Petrol Ofisi,
3 194 520	63	Et ve Balık Kurumu,
418 841	43	Millî Müdafaa Vekâleti,
181 887	22	İktisat ve Ticaret Vekâleti,
133 125	76	Adliye Vekâleti,
18 097	13	Yerli Ürünler T. A. Ş.
15 134	30	Hariciye Vekâleti,
10 054	03	Başvekâlet Koordinasyon Bürosu.
10 096	39	Türk Tütün Limitet Şirketi,
5 985	06	Millî Korunma Muhasebe Bürosu.
2 512	00	Maliye Vekâleti.
590	00	Dahiliye Vekâleti.
549	87	Tasfiye halinde İstanbul Mahrukat Ofisi.
36 733 932	66	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden, mütedavil, sabit veya teşkilât ve idare masrafları için yapılan tahsislerle satın alınan sabit kıymetlerin iktisap bedelleri ve bunlar üzerinden tefrik olunan amortismanlarıyla net bedelleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedeli		Amortisman		Net bedeli	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Arazi ve arsalar	1 172 643	59	—	—	1 172 643	59
Binalar	4 326 926	84	764 598	89	3 562 327	95
Sabit makina ve tesisat	12 070 147	47	5 031 606	32	7 038 541	15
Büro demirbaşları	3 522 387	85	2 047 019	32	1 475 368	53
Diğer demirbaşlar	6 090 441	91	3 173 162	79	2 917 279	12
Nakil vasıtaları	9 502 341	43	6 106 898	64	3 395 442	79
Alât ve edevat	49 043	57	6 103	66	42 939	91
Yekûn	36 733 932	66	17 129 389	62	19 604 543	04

Teşkilât ve idare masrafları tahsisleriyle mubayaa olunan sabit kıymetlerin 1954 yılı sonu itibariyle, iktisap bedelleri yekûnu 349 288,37 lira ve amortismanları da 342 495,58 liradır.

Amortismanlar : 17 129 389,62 lira.

1954 yılı sonuna kadar, Millî Korunma camiasına ait, çeşitli sabit kıymetlerin iktisap bedelleri üzerinden ayrılan amortismanların yekûnu 17 129 389,62 liradır.

Bu amortismanların müfredatı hakkında gereken izahata, işletme faaliyetlerine ait sabit kıymetlerin tahlilinde yer verilmiştir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği veçhile, teşkilât ve idare masraflarıyla satın alınan demirbaşlar için şimdiye kadar sene sonu sayım zabıtları tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmemiş, vekâletlere bağlı bulunan teşkilâtın kâffesi de lâğvedilerek tasfiyeleri cihetine gidilmiştir.

Vekâletlerin muhtelif dairelerine ve kısmi âzâmı da vilâyet, kaza ve nahiyeler ile belediye teşkilâtına dağılmış olan ve senelerden beri kullanılarak amorti edilmiş oldukları anlaşan ve mahallerince de tesbit edilmeleri mümkün olmayan bu demirbaşların kayıtlarının terkinin cihetine gidilmesi münasip olur kanaatindeyiz.

VIII - Geçmiş yıllar zararları : 27 926 644,34 lira,

Millî Korunma topluluğunun geçmiş yıllar zararları, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği veçhile, 27 926 644,34 liradır.

IX - Cari yıl zararı : 15 450 571,14 lira,

1954 yılı zararları hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlilinde arz edilmiştir.

B) Pasif :

1954 yılına ait Millî Korunma umumi bilânçosunun pasifi geçen sene ile mukayeseli olarak, aşağıya çıkarılmıştır.

	1953		1954		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
I - Sermaye	65 555 432	99	65 555 432	99	—	
II - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler	9 995 000	—	18 276 781	28	+ 8 281 781	28
III - Sermaye tahsisinden alacaklılar	65 196 145	91	58 275 103	32	— 6 921 042	59
IV - Muhtelif alacaklı hesapları	194 373 971	65	177 155 563	13	— 17 218 408	52
V - Mutavassıt hesaplar	5 453 874	94	5 150 700	37	— 303 174	57
VI - Provizyonlar	2 942 889	60	3 223 770	97	+ 280 881	37
VII - Geçmiş yıllar kârları	32 197 969	01	20 200 187	73	— 11 997 781	28
Yekûn	375 715 284	10	347 837 539	79	— 27 877 744	31

I - Sermaye : 65 555 432,99 lira.

Bu hesapta, geçen seneye nazaran bir değişiklik olmamıştır.

II - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler : 18 276 781,28 lira.

Bu hesabın müfredatı aşağıdaki gibidir :

a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislerin

Lira	K.	
4 795 000		K/797 sayılı Kararla İnhisarlar Umum Müdürlüğüne
200 000		K/833 ve K/874 sayılı kararlarla Bursa Koza Birliğine
1 284 000		Fındık T. S. Kooperatifleri Birliğine verilen paradır.
6 279 000		Yekûn

b) Kârlardan yapılan tahsislerden :

1. İktisat ve Ticaret Vekâletine :

Lira	K.	
6 000 000		K/840 sayılı Kararla Fisko Birliğe
1 587 015	01	K/902 sayılı Kararla İzmir Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine
3 157 659	29	K/840 sayılı Kararla Ticaret Ofisi kârlarından tefrik edilip T. C. Ziraat Bankası nezdinde İktisat ve Ticaret Vekâleti emrinde bekliyen paralardır.
10 744 674	29	Yekûn

2. İşletmeler Vekâletine :

Lira	K.	
1 253 106	99	K/822 sayılı Kararla Çimento Sanayiinin tevsi ve inkişafında kullanılmak üzere Sümerbanka tahsis edilen paradır. Mezkûr tahsis 28 . IX . 1956 tarih ve K/1040 sayılı Kararla iptal edilmiştir.
18 276 781	28	Umumi yekûn

III. Sermaye tahsisinden alacaklılar : 58 275 103,32 lira.

Millî Korunma umumi sermayesinden sabit, mütedavil sermaye ile teşkilât ve idare masrafları karşılığı ve ikraz suretiyle tahsis olunan 65 613 031,41 liradan tahsis mahallelerinin fiilen kullanmış oldukları paralar ile bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizleri, 1954 yılı nihayetindeki cari hesap bakıyelerini irae eden 58 275 103,32 liranın temin edildikleri menabi itibariyle müfredatı aşağıdadır.

Lira	K.	
41 284 432	99	Maliye Vekâletinin kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle temin olunan paralar.
16 990 670	33	T. C. Ziraat Bankası menabiinden temin olunan paralarla bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizler yekûnudur.
58 275 103	32	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden muhtelif sarf mahalleri emrine tahsis olunan kredileri ve bu kredilerden fiilen kullanılan meblâğla aradaki farkları Vekâletler itibariyle gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

	Açılan kredi		Kredinin kulla-		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		Lira	K.
Başvekâlet	827 069	64	813 171	46	—	13 898	18
İktisat ve Ticaret Vekâleti	36 344 316	31	27 344 453	79	—	8 999 862	52
Millî Müdafaa	422 786	52	420 843		—	1 943	52
Münakalât	10 002 012	60	8 002 012	60	—	2 000 000	
Adliye	3 556 188	49	3 553 363	77	—	2 824	72
Maliye	44 657	33	5 720 327	09	+	5 675 669	75
Ziraat	1 700 000		1 700 000				
Hariciye	113 038	74	108 272	63	—	4 766	11
Dahiliye	397 961	78	397 658	98	—	302	80
Gümrük ve İnhisarlar	9 205 000		9 205 000				
İşletmeler	3 000 000		1 010 000		—	1 990 000	
Yekûn	65 613 031	41	58 275 103	32	—	7 337 928	09

Yukardaki tabloda Maliye Vekâleti namına açılmış olan kredide müşahede edilen 5 675 669,76 liralık depasman, K/162 sayılı Karar gereğince sabit sermaye ile teşkilât ve idare masrafları tahsislerine, 1954 yılı nihayeti itibariyle, tahakkuk ettirilen faizlerden ileri gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından mütedavil sermayeye tahakkuk ettirilen faizler; yıl sonlarında tahsis mahallerince kullanılan kredinin kısımları meyanına ithal edilmiştir.

IV - Muhtelif alacaklı hesaplar : 177 155 563,13 lira;

Bu hesapta yazılı paralar, Milli Korunma topluluğunun, 1954 yılı sonundaki borçlarını göstermektedir.

Bu paralar üç grupta toplanmıştır.

	Lira	K.
1. Alacaklı bankalar	90 017 440	63
2. Alacaklı şahıslar	82 296 730	09
3. Diğer alacaklı hesaplar	4 841 392	41
Yekûn	177 155 563	13

1. Bankaların alacağını irae eden 90 017 440,63 liranın müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
54 444 348	93	T. C. Ziraat Bankası tarafından Fiskobirliğe açılan müdahale alımlarına ait kredinin yıl sonu bakiyesi
31 073 091	70	Müdahale pamuk alımları için T. C. Ziraat Bankasına Çukobirliğe açılan kredinin sene sonu bakiyesi
4 500 000	—	Petrol Ofisinin T. C. Ziraat Bankasına olan borcudur.
90 017 440	63	Yekûn

2. Milli Korunma camiasının muhtelif şahıs ve müesseselere olan 82 296 730,09 liralık borçlarının, dağılışı aşağıdadır :

Lira	K.	
23 228 987	97	K/857 ve K/872 sayılı kararlar gereğince İzmir'de Tariş marifetiyle yaptırılan müdahale pamukları satışlarından meydana gelen zarar olup, Tarişin alacağı.
51 590 815	28	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselere olan çeşitli borçları,
3 268 145	92	K/836 ve K/857 sayılı kararlara göre Adana Çukobirlik marifetiyle yaptırılan müdahale pamukları satışından tahassül eden zarar olup, Birliğin alacağı,
3 761 437	48	Et ve Balık Kurumunun muhtelif borçları,
160 327	10	K/894 sayılı Karar gereğince müdahale yoluyla mabaysa olunana fındıkların satışından tahassul eden zarar bakiyesi olup Fisko Birliğin alacağı,
145 173	00	Sümerbank ithal çimentolarının muhtelif şahıslara olan borcu.
53 592	42	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin Milli Korunmadan alacağı,
27 628	06	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının çeşitli borçları,
22 912	64	Tariş Devlet yağlarının muhtelif borçları,
37 710	22	Ticaret Ofisinin çeşitli borçları, dir.
82 296 730	09	Yekûn

3. Vergilerden, icra tevkifatından, depozitolardan ve diğer alacaklı hesaplardan doğma 4 841 392,41 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
1 589 990	86	Petrol Ofisinin depozitolarından, vergilerden ve saireden doğma borçlarını,
2 498 744	53	Et ve Balık Kurumunun çeşitli borçlarını,
258 553	79	İnhisarlar Umum Müdürlüğünün müdahale tütünlerinden doğma borçlarını,
91 088	53	İzmir'de Tarış tarafından satın alınan muhtelif nevi üzümlerin elden çıkarılmaları neticesinde tahassul eden zarardan doğma Tarışın alacağını,
177 113	51	Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin bâyilere, müşterilere ve diğer alacaklı hesaplara olan borçlarını,
165 055	08	K/857 sayılı Karara göre Çuko Birlikçe mubayaa edilen müdahale pamuklarının borcunu,
2 637	48	İktisat ve Ticaret Vekâletinin Millî Korunma hesabına yatırmış oldağı demirbaş eşyanın satış bedelini,
57 598	42	Fazla tahsis edilen paralara karşılık T. C. Ziraat Bankasından çekilen mebalığı,
610	21	Tasfiye halinde Mahrukat Ofisinin çeşitli borçlarını ifade etmektedir.
<u>4 481 392</u>	<u>41</u>	<u>Yekûn.</u>

V - Mutavassıt hesaplar: 5 150 700,37 lira.

Bu hesapta yer alan 5 150 700,37 liranın müfredatı aşağıda gösterilmiştir:

Lira	K.	
4 117 828	89	Petrol Ofisinin muhtelif mutavassıt hesapları,
852 084	86	İnhisarlar Umum Müdürlüğünün muhtelif mutavassıt hesapları,
94 591	30	Türk Tütün Limitet Şirketinin 1949 ve 1950 yılları kârları,
86 195	32	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1947 yılı kârı,
		dır.
<u>5 150 700</u>	<u>37</u>	<u>Yekûn.</u>

Mutavassıt hesaplarda yazılı paralar hakkında gereken izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiştir.

VI - Previzyonlar : 3 223 770,97 lira.

Bu hesapta kayıtlı paraların müfredatı aşağıya dercedilmiştir.

	Lira	K.
1. Fazla kârlar fonları	521 120	06
2. Kok kârı	38 404	41
3. Pamuk kârı	395 233	38
4. Diğer karşılıklar	2. 269 013	12
<u>Yekûn</u>	<u>3 223 770</u>	<u>97</u>

1. Fazla kârlar fonları namı altında yer alan 521 120,06 lira, Millî Korunma Kanununun 27 nei maddesi hükmüne göre tahassul eden müspet fiyat farklarının, 1954 yılı nihayetindeki bakiyesini irae etmektedir.

Bu bakiye aşağıda müfredatı yazılı giriş ve çıkışların muhassalasından meydana gelmiştir.

	Lira	K.
A) Girişler :		
1953 yılından devren gelen fon hesabı bakiyesi	403 855	10
1954 yılında bu hesaba tahakkuk ettirilen faiz	153 801	36
Yekûn	557 656	46
B) Çıkışlar :		
Fazla kârlar fonlarından ödenen paraların 1954 yılı faizi	36 536	40
1954 yılına devreden fazla kârlar fonları bakiyesi	521 120	06
Yekûn	557 656	46

2. Kok kârı olarak görünen 38 404,41 lira, geçmiş yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere, K/5 sayılı Kararla kömür stoku yapmak için Millî Korunma sermayesinden Etibank emrine verilmiş olan mütedavil sermayenin işletilmesinden meydana gelen kârdır. T.C. Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğü nezdinde faizli bir hesapta mezkûr para bekletilmektedir.

3. Previzyonlar hesabında pamuk kârı olarak yer alan 395 233,38 lira ise; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından Millî Korunma hesabına müdahale yoluyla alınan pamukların elden çıkarılmasından meydana gelen kâr bakiyesidir.

Bu para da faizli fon hesabında bekletilmektedir.

4. 2 269 013,12 liraya balığ olduğu görülen diğer karşılıkların 1 898 609,49 lirası Petrol Ofisi'nin dahili sigorta karşılıklarını,

140 521,43 lirası İzmir'de Tarış marifetiyle yaptırılan zeytin yağı mubayaa hesabına ait ihtilâflı ve meşkûk alacaklar karşılığını,

94 350,92 lirası Sümerbank ithal çimentoları hesabının ihtilâflı alacaklar karşılığını,

18 236,56 lirası Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtemel zararlar karşılığını ve

117 294,72 lirası da Et ve Balık Kurumunun çeşitli karşılıklarını göstermektedir.

VII - Geçmiş yıllar kârları : 20 200 187,73 lira, geçmiş yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere, bu meblâğ, Millî Korunma topluluğunun, 1954 yılı nihayetindeki geçmiş yıllar kârlarını göstermektedir.

IV - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi

Millî Korunma topluluğunun 1954 yılı sonu itibariyle hazırlanmış bulunan umumî kâr ve zarar hesabı bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

A) Zimmet :

	1953 yılı		1954 yılı		Fark	
	Lira	K.	lira	K.	Lira	K.
a) Ticari İşletmeler masraf ve zararları	51 189 232	64	43 697 781	01	7 491 451	63
b) Teşkilât ve idare masrafları	892 732	92	618 299	45	274 433	47
Yekûn	52 081 965	56	44 316 080	46	7 765 885	10

Bu tablonun tetkikinde :

a) 43 697 781,01 liradan ibaret bulunan Ticari İşletmelerin masraf ve zararlarının aid oldukları teşekküller itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Fiskobirlik - K/894 fındıkları	64 210	99
Fiskobirlik - 1954 zararı	12 343 111	24
Ticaret Ofisi	62 389	97
Petrol Ofisi	13 139 711	01
Mahrukat Ofisi	130 763	20
Tohumluk Zerbank	151 843	60
Yerli Ürünler T. A. Ş.	1 896 859	49
Devlet yağları - Tarih	3 141	93
Devlet Demiryolları	68 369	86
Çukobirlik - K/857 pamukları	13 878 706	05
Üzüm Birliği K/902	1 587 015	01
Et ve Balık Kurumu	371 598	66
Yekûn	43 697 781	01

Ticari işletmelerin bu masraf ve zararları hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

b) 618 299,45 lira teşkilât ve idare masraflarının aid oldukları masraf neveleri itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Faizler	575 039	15
Maaş ve ücretler	33 394	02
Amortismanlar	8 777	95
Müteferrik masraflar	1 088	33
Yekûn	618 299	45

Mezkûr masrafların aid oldukları sarf mahalleri itibariyle dağılışı şöyledir :

	Lira	K.
Maliye Vekâleti - reeskont faizleri	575 039	15
Millî Korunma Muhasebesi maaş ve ücretler	32 826	61
İktisat ve Ticaret Vekâleti maaş ve ücretler	1 655	74
Adliye Vekâleti - amortisman	4 438	60
Koordinasyon bürosu »	0	56
Millî Korunma Muhasebesi »	131	02
İktisat ve Ticaret Vekâleti amortisman	3 181	02
Millî Müdafaa Vekâleti »	790	55
Maliye Vekâleti »	236	20
Yekûn	618 299	45

B) MATLÛP

	1953 yılı		1954 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		Lira	K.
Ticari işletmeler gelirleri	24 526 273	61	28 865 509	32	+ 4 339 235	71	
Zarar bakıyesi	27 555 691	95	15 450 571	14	—12 105 120	81	
Yekûn	52 081 965	56	44 316 080	46	— 7 765 885	10	

Bu tablonun incelenmesinde :

1. 28 865 509,32 liradan ibaret bulunan ticarî işletmeler gelirlerinin müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Emtia satış gelirleri	25 971 312	72
Alınan faiz ve komisyonlar	947 858	40
Çeşitli gelirler	1 298 314	77
İptaller	496 179	83
Sair girişler	151 843	60
Yekûn	28 865 509	32

Mezkûr gelirlerin aid oldukları müesseseler itibariyle dağılışı da şöyledir :

	Lira	K.
Devlet Demiryolları - faiz	653 825	85
Petrol Ofisi	21 898 776	69
Ticaret Ofisi	14 399	77
Fisko Birlik	4 197 820	66
Mahrukât Ofisi	23 974	78
Zerbank tohumluk	151 843	60
Zeytinburnu Çimento	87	73
Yerli Ürünler	20 491	97
Tariş Zeytinyağı	509 742	36
Tekel Tütün	461 667	48
Fon hesabı faizleri	486 756	02
K/894 Fındıkları	446 122	41
Yekûn	28 865 509	32

Bu paraların sureti terekübü hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

1954 yılı Millî Korunma Bilânçosu					
AKTİF	Lira	K.	PASİF	Lira	K.
I - Tahsis edilen sermaye	65 613 031	41	X - Sermaye	65 555 432	99
II - Sermaye tahsisinden borçlular	11 577 225	84	XI - Fazla kârlar fonlarıyla kârlardan yapılan tahsisler	18 276 781	28
III - Fazla kârlar fonlarıyla kârlardan yapılan tahsislerden borçlular	3 357 659	28	XII - Provizyonlar	3 223 770	97
IV - Muhtelif borçlu hesaplar	104 986 860	46	XIII - Sermaye tahsisinden alacaklılar	58 275 103	32
V - Mutavassıt hesaplar	27 093 625	93	XIV - Muhtelif alacaklı hesaplar	177 155 563	13
VI - Stoklar	72 227 378	35	XV - Mutavassıt hesaplar	5 150 700	37
VII - Sabit kıymetler	19 604 543	04	XVI - Geçmiş yıllar kârları	20 200 187	73
VIII - Geçmiş yıllar zararları	27 926 644	34			
IX - 1954 yılı zararı	15 450 571	14			
Yekûn	347 837 539	79	Yekûn	347 837 539	79

1954 yılı Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

ZİMMET			MATLUP		
Ticari işletmeler masrafları	43 697 781	01	Ticari işletmeler gelirleri	28 865 509	32
Teşkilât ve idare masrafları	618 299	45	Zarar	15 450 571	14
Yekûn	44 316 080	46	Yekûn	44 316 080	46

V - İşletme faaliyetleri

(Petrol Ofisi)

A) Kuruluş :

Millî Korunma Kanununun muaddel 6 ncı maddesinin 5 ncı fıkrasına göre K/103 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla kurulmuş olan Petrol Ofisi 1954 yılında 14 ncü faaliyet yılını doldurmuş bulunmaktadır.

B) Malî kaynaklar :

Ofise, K/395 sayılı Kararla sermaye olarak 2,5 milyon lira, K/756 sayılı Kararla da Millî Müdafaa Vekâletinin ihtiyaçlarını zamanında karşılamak üzere 9 milyon liraya kadar bir kredi tahsis edilmiştir.

Mezkûr krediden ancak 5 milyon liralık kısmı Ofis emrine ayrılmıştır. Bilâhara 5 milyonun 1 231 500 lirası Devlet Üretme Çiftliklerine devredilmiş ve kredi 3 765 500 liraya inmiştir.

K/850 sayılı Kararla Millî Korunma teşkilâtının idare masraflarından kullanılmayıp arta kalan 229 000 lira, tohumluk tevziatı tahsisinden bakiye kalan 700 000 lira, tasfiye halindeki Ticaret Ofisi sermayesinden de 1 milyon lira olmak üzere ceman 1 929 000 liralık kredi de Ofis emrine verilmiştir.

Bu duruma göre 1954 yılında Petrol Ofisi Millî Korunmadan

Lira

2 500 000	muhassas sermaye
3 765 500	Millî Müdafaa Vekâleti akar yakıt stoğu
1 929 000	akar yakıt mubayaa kredisi olarak ceman

8 194 000 liralık krediden faydalanabilmek imkânına malik bulunmakta idi.

Ofisin kuruluşuna mütedair K/103 sayılı Kararın 15 ncı maddesi hükmüne göre de, yukarıda mevzu bahis edilen krediden maada, İktisat ve Ticaret Vekâletinin tasvibi ve irae edeceği bankalardan olmak kayıt ve şartıyla 5 milyon liraya kadar istikraz akdine de salâhiyetli bulunmaktadır.

1954 yılı sonu itibariyle bu istikraz aktinin dışında bankaların ve Çaltex Şirketinin Ofis emrine açtıkları ticari krediler:

	Lira	K.
1. K/395 - 756 - 650 kararlara göre T. C. Ziraat Bankasından		3
2. Osmanlı Bankasından	1 500 000	
3. Emlâk ve Kredi Bankasından	3 000 000	
4. Çaltex Şirketinden	23 332 615	28
olmak üzere ceman	27 832 618	28
Liradan faydalanmıştır.		

C) İdari bünye:

B) Teşkilât:

a) Umum Müdürlük

Petrol Ofisi bir Umum Müdür ve 2 muavinle idare edilmektedir. Umum Müdürlük ile 1 muaviniği münhal olup bu vazifeler vekâleten ifa edilmektedir.

b) Kadro

Merkez teşkilâtı ile bölgelere tahsis olunan kadroların iş hacmiyle mütenasib olmadığı ve işletme kadrolarının ayrıca ihdası lüzumu ileri sürülerek 1954 yılında K/930 sayılı Kararla yeni bir kadro alınmıştır.

1954 yılında alınan kadro ile 1953 yılı kadrosu mukayeseli olarak aşağıda dercedilmiştir:

	1953 yılı nazari kadro	1953 yılı sonu fiili kadrosu	1953 nazari ile fiili kadro arasında ki fark	1954 yılı nazari kadro	1954 yılı başı fiili kadrosu	1954 yılı sonu fiili kadrosu	1954 nazari ile fiili kadro arasında ki fark	1953 - 1954 fiilî kadrolar arasında ki fark	1954 yılında	
									Girenler	Çıkanlar
Büro memurları:										
Barem içi	96	89	7	9	89	9	—	+ 80	—	—
İhtisas	28	27	1	29	27	24	5	+ 3	1	—
Barem dışı	140	140	—	256	140	229	27	— 89	22	11
İşletme memurları:										
Barem içi	108	108	—	1	108	1	—	+ 107	—	2
İhtisas	13	13	—	9	13	9	—	+ 44	—	1
Barem dışı	455	451	4	362	451	350	12	+ 101	11	30
Yekûn	840	828	12	666	828	622	44	+ 295	34	44
								89		
								206		

Tablonun tetkikinden anlaşılacağı veçhile Ofisin 1954 ile 1953 yılları sonu fiilî kadroları arasında 206 aded noksanlık mevcuttur.

Bu noksanlığın sebebi eski yıllarda kadro dâhilinde bulunan teknik elemanlarla bir kısım işçilerin yevmiyeli işletme kadrosuna nakledilmiş olmasından ileri gelmiştir.

K/930 sayılı Kararla kabul edilen Ofisin nazari memur kadrosu 666 dir. 1954 yılı içinde Ofise 34 memur intisabetmiş ve 44 memur ayrılmıştır. Bu suretle fiilî kadro 622 memura inmiştir.

Petrol Ofisin 1954 yılı fiilî kadrosu ile işletme kadrosunun umum müdürlük şubeleri ve bölgeler itibariyle dağılışı şekli aşağıda gösterilmiştir.

Umum Müdürlük

	Barem		Yekûn	İşlet. kadro	
	İçî	İhtisas dışı			
Umum Müdürlük	3		3		1 Muavin vekâlette çalışıyor
Umum Muhasebe Müdürlüğü		2	60	62	
Müşavirler Heyeti		4	1	5	
Teftiş Heyeti Reisliği	2	9	4	15	
Umumi Kâtiplik		1	11	12	
Hukuk Müşavirliği			7	7	
Akar Yakıt Müdürlüğü	1	2	20	23	
Madenî Yağ Müdürlüğü			14	14	
Satış Organizasyon Müdürlüğü	1	3	18	22	
Tesisat ve Bakım Müdürlüğü			14	14	16 Sürveyan, teknisiyen
İnşaat ve Bakım Müdürlüğü			13	13	9 » »
Malzeme Müdürlüğü			11	11	
Nakliyat ve Siogrtâ Müdürlüğü	1		6	7	
Zatışleri Müdürlüğü		2	18	20	
Levazım Müdürlüğü	1		13	14	52 Odacı, şoför
Muhaberat ve Arşiv Müdürlüğü		1	19	20	
Yekûn	9	24	229	262	77

Bölgeler

	Barem		Yekûn	İşletme kadrosu
	İçî	İhtisas dışı		
İzmit Bölge Md. depolar dâhil			80	493
İzmir » » » »	1		59	188
İstanbul » » » »		9	121	320
İskenderun » » » »			65	343
Ankara Depolar Grubu Müdürlüğü			25	82
Bölgeler yekûnu	1	9	350	1 416
Umum Müdürlük yekûnu	9	24	229	77
Umumi Yekûn	10	33	579	1 493

Bu duruma göre 1954 yılında 10 aded barem dâhili, 33 aded ihtisas mevkiinde, 579 aded barem dışı olmak üzere 622 memur, işletme kadrosunda ise merkezde 77 bölge ve depolarda 1 416 aded olmak üzere ceman 1 493 işçi ve müstahdem vazife görmüştür.

Ücretleri 5 - 22 lira arasında tehalüf etmektedir.

3. Zatişleri :

a) Umum Müdürlük, bölge ve depoların zatişleri servislerinin çalışma esaslarını personel statülerini ihtiva eden 1 . IX . 1954 tarihinde tatbik mevkiine konulmuş olan memur ve müstahdemler talimatnamesini bilâhara bir sirkülerle tatbikattan kaldırmıştır.

b) 1954 yılında alınan kararla taşra teşkilâtındaki işletme personelinden bir kısmının tâyin, terfi ve tecziyesi, depolar arasında nakli bölge müdürlüklerine bırakılmıştır. Dosyaları da bölgelerde bulunmaktadır. Bu tasarruf Ofisin çalışma icaplarına uygundur.

Ancak, 103 sayılı Karara göre Petrol Ofisi, idari ve kazai makamlar nezdinde Umum Müdürlük temsil etmekte olduğundan alâkalılarınca yapılan türlü müracaatların cevaplandırılmasında gecikme vâkı olmaktadır.

Bu gecikmeleri önliyecek tedbirlerin alınmasını zaruri görmekteyiz.

c) 1954 yılı zarfında Ofise bağlı bölge ve depolarda yapılan fazla mesai yıl sonunda K/963 sayılı Kararla yalnız bölge merkezlerine inhisar ettirilmiştir.

4. Hukuk Müşavirliği :

1954 yılında Ofis tarafından açılmış olanlarla eski yıllardan devren gelen dâvalar muntazaman takibedilmektedir. Dâvaların müddeabih meblağ tutarları aşağıda gösterilmiştir.

Dâvalar	Aded	Müddeabih	
		Lira	K.
1. Eski yıllardan devir	39	6 293 992	24
2. 1954 te açılan	42	1 260 102	91
Yekûn	81	7 554 095	15

3. Neticelenenler :

	Aded	Meblağ	
		Lira	K.
Lehte	14	178 440	64
Aleyhte	6	26 897	38
Yekûn	20	205 338	02
1955 yılına devir	61	7 348 757	13

Bu duruma göre eski yıllardan 1954 yılına müddeabih tutarı 6 253 992,24 lira olan 19 dâva devredilmiş ve mezkûr yıl içinde de 1 260 102,91 lira tutarında 42 dâva açılmıştır. Aynı yıl zarfında tutarı 205 336,01 lira olan 20 dâva intacedilmiş ve 1955 yılında da 7 348 757,13 lira müddeabih kıymette 61 dâva devrolunmuştur.

5. NATO Tesisleri Müdürlüğü :

1954 yılında, evvelce NATO'ca güzergâhı tâyin edilen akar yakıt borusunun döşenmesine başlanılan ve tetkik tarihimiz olan Aralık 1956 da bir kısmı ikmal edilen şebekenin işletilmesinin ve idamesinin Petrol Ofise devredileceği anlaşılmaktadır.

Şebekenin işletilmesiyle alâkalı pompaj için kurulması meşrut istasyonlarla buna müteferri depo, bakım, tamirhaneler bakım elemanlarının temini, bunlara ait lojmanların inşası, muhafazası ve hu-

susi muhaberesini deruhde edecek müessese ve teşekküllerle koordinasyon sağlanması zarureti hâsıl olmaktadır.

Şebekenin devri teslim ve işletmeye açılmasından önce gerekli tedabirin alınması lüzumuna işaret etmek isteriz.

7. Akar yakıt Şubesi Müdürlüğü :

Ticaret Dairesi Müdürlüğünün lâğvı üzerine 1954 yılında müstakil bir hüviyet almıştır.

Bölge ve depoların akar yakıt servislerinin çalışma esaslarının tesbiti, kadrolarının ihzarı, faaliyetlerinin takip ve kontrolü, stokların takibi, ithalâtın tanzim ve temini, satış fiyatlarının tesbiti yurt içi satışlarının sağlanması, satış usüllerinin tetkiki işleriyle vazifelendirilmiştir.

Yurdun sınai, zirai ve ekonomik inkişafına muvazi olarak akar yakıt sarfiyatı artmaktadır. İş bölgelerde tenekeli ve bidonlu nakliyatın güçlüğü nazara alınarak ihtiyacı süratle karşılayabilmek üzere yeniden depolar tesisinin etüd edilmesi münasip olacaktır.

8. Madenî Yağ Şubesi Müdürlüğü :

1954 yılında müstakil bir müdürlük olmuştur. Bölge ve depoların madenî yağ servislerinin faaliyetlerini, stoklarını takip, tanzim, tesbit, ithalâtı temin, akar yakıt da dâhil bilecümle müstaklamların tahlillerini yapmak; harman suretiyle yeniden imalâta bulunmak, maliyetlerini hesaplamak, satış fiyatlarının, miktarlarını tesbit ve mukayese etmekle vazifelidir.

Akar yakıt ve müstaklamların tanklara alınışlarında mevcut anlaşmalar gereğince şartnamelerinde kayıtlı evsafalara uygunlukları bakımından bir tahlil yapılması icabetmektedir. Tetkikatımızın yapıldığı Aralık 1955 de bu tahlil ancak İzmit'te salâhiyetle yapılmakta İzmir ve Çubuklu bölgelerinde ise kısmen İskenderun'da ise kimyager bulunmadığından yapılamamaktadır.

Bu eksikliğin giderilmesi icabetmektedir.

9. Satış ve Organizasyon Müdürlüğü :

1954 yılı başında müstakil bir müdürlük olarak faaliyete geçen Satış ve Organizasyon Şubesi Acenta ve müstakil bâyiliklerin ihdas ve ilgası sicillerinin tutulması, satış malzeme ve ihtiyaçlarının tesbiti, kredi satış ve stok işlerinin takip, tedviri, istatistiklerinin takibi vazifesiyle mükelleftir.

a) 1954 yılında 181 acenta, 127 müstakil bâyi vasıtasıyla satış muamelâtı yürütülmüştür.

Mezkûr yıl içinde acenta ve müstakil bâyilere

Lira	K.	
2 473 412	61	akar yakıt ve madenî yağ
365 000		zirai
360 000		stok
20 000		madenî yağ teşhir ve teşvik ol-
		mak üzere
3 118 412	65	ceman lira kredi açılmıştır.

b) Muhasebe dışı takibedilmesinde zaruret görülen kredi depasmanlarıyla, stokların tâyin, tesbiti hususunda şubece yapılmakta olan muamele şekline bir veçhe verilmesinin münasip olacağını belirtmek isteriz.

c) Acentalar adına belediye gazhanelerinde muhafaza edilen tenekeli akar yakıtlarla, Samsun, Trabzon, Kurtalan gibi transit merkezlerinden acentalar adına sevk edilen ve belediye gazhanelerine alınması icabeden tenekeli akar yakıt bedellerinin acentalarca mahallî T. C. Ziraat Bankasına yaptırılmadan çekilmemesinin ve suiistimalleri önliyecek tedbirlerin alınmasının uygun olacağını keydetmek isteriz.

ç) 1954 yılı başında müstakil birer şube müdürlüğü haline ifrağ edilmiş olan akar yakıt, madenî yağ, satış organizasyon müdürlükleri satış miktarları ile satış tedabirine ait muamelâtı ayrı ayrı takibetmektedir.

Takip işinin, tedahülü bertaraf edecek şekilde bir disipline alınması yerinde olacaktır.

Ç) Çeşitli işletmeler:

a) Teneke fabrikaları :

Ofisin İstanbul, İzmit, İzmir, İskenderun bölgelerinde tesis edilmiş olan teneke fabrikalarının 8 saatlik günlük kapasiteleri aşağıda belirtilmiştir:

İstanbul - Çubuklu	4
İzmit - Derince	5
İzmir	5
İskenderun	9 bindir.
1954 yılı zarfında ise:	

	Aded
Çubuklu	638 257
İzmit	307 047
İzmir	256 141 adedi harice aid- olmak üzere 645 856 aded olmak üzere ceman yekûn 2 411 594 aded teneke imal etmişlerdir.

b) Nakil vasıtaları :

Ofisin şehir dâhili ve harici nakliyatında kullanılan sarnıçlı kamyonlarıyla sarnıçlı vagonlarının ve deniz nakil vasıtalarının aded, kıymet itibariyle olan müfredatı aşağıya çıkarılmıştır:

1. Kara nakil vasıtaları :

Yıl	Sarnıçlı Vagon Tutarı			Kara nakil vasıtası Tutarı		
	Aded	Lira	K.	Aded	Lira	Kl.
1953 ten devir	136	2 658 089	62	186	3 657 458	58
1954 de alınan	—	—	—	44	1 059 688	99
Yekûn	136	2 658 089	62	230	4 717 147	57
		230	4 717 147	57		
Umumi yekûn	366	7 375 237	19			

Yukarıda müfredatı belirtilen Ofise ait kara nakil vasıtalarından ayrı olarak Millî Müdafaa Vekâletinin 245 aded sarnıçlı vagonlarıyla 61 eded muhtelif cins kara nakil vasıtası da Ofisin istimaline terk edilmiştir.

Şehir dahili ve kısmen haricî nakliyatta kullanılan sarnıçlı kamyonların 1954 yılındaki işletme-

sinden hâsıl olan masrafları tahakkuk eden navlun gelirleri ile doğan zararların bölge itibariyle müfredatını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Ofis kara nakil vasıtaları işletme hesabı

Masraf einsi	İstanbul		İzmit		İzmir		İskenderun		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Personel mas.	131 841	74	178 715	20	23 166	49	78 294	57	412 018	
2. İhrakiye (Akar yakıt)	39 757	09	67 895	80	12 982	51	40 147	34	160 782	74
3. İhrakiye (Madenî yağ)	3 399	41	2 628	40	751	93	5 248	10	12 027	84
4. Tamir bakım	29 487	59	135 447		14 298	77	5 436	72	184 670	08
5. Sigorta	2 969	72	23 289	85	4 690	95	—		30 950	52
6. Amortisman	127	20	—		31 985	63	83 222	23	115 335	06
7. Um. mas. işti. his.	922	09	15 850	89	4 393	82	6 941	39	28 108	19
Yekûn	208 504	84	423 827	14	92 270	10	219 290	35	943 892	43
Navlun geliri	246 103	70	141 323	21	93 151	54	163 020	23	643 598	68
Fark +/-	+37 598	86	— 282 503	93	+ 881	44	— 56 270	12	— 300 293	75

2. Deniz nakliye masrafları :

Bölge adı	1953 ten devir Kıymet			1954 te alınan Kıymet		
	Aded	Lira	K.	Aded	Lira	K.
İstanbul	13	813 569	33	1	1 625	53
İzmit	1	1 500		—	—	
İzmir	1	569	22	—	—	
İskenderun	1	3 568	12	1	10 633	30
Yekûn	16	819 206	67	2	12 258	83
	2	12 258	83			
Umumi yekûn	18	831 465	50			

Geçen seneye nispetle 8 069,28 lira fazlasıyla 831 465,50 liraya ulaşmış bulunan deniz vasıtalarının 815 194,88 liralık kısmı İstanbul bölgesine bağlı Petrol 3 Gemisi ile 6 aded akar yakıt dubasını, 5 motörlü, 1 sandalı, 1 tahlisiye salını, İzmit ve İzmir'de birer aded sandalı, İskenderunda 14 201,42 lira kıymetinde iki motörlü kayığı teşkil etmektedir.

İstanbul bölgesine bağlı deniz nakil vasıtalarıyla Marmara havzası dâhilinde mevcut depolarla ha va meydanlarının ikmali yapılmaktadır.

1954 yılında yapılan çeşitli masrafların müfredatı aşağıdadır.

	Lira	K.
Personel masrafı	140 518	76
İhrakiye akar yakıt	32 681	05
İhrakiye madenî yağ	3 420	28
Sigorta	70 317	68
Tamir ve bakım	91 825	35
Amortisman	37 387	92
Muhtelif masraf	198 280	83
Yekûn	574 441	87

Muhtelif masraflardan 155 207,50 liralık kısım römorkör cer ücretlerine ait bulunmaktadır. Deniz nakil vasıtalarının 1954 yılı içinde gördükleri işlerin nakliye rayiçleri üzerinden kıymetlendirilmesi neticesinde 376 599,27 liralık navlun tahakkuk etmektedir. Bu durum karşısında deniz nakil vasıtaları işletme zararı 197 842,60 lirayı bulmaktadır. Bunun 126 738,81 lirası Petrol III Gemisine aittir.

D) İş programı ve bütçe :

Petrol Ofisi 1954 yılı iş programı ve bütçesini, 1 . III . 1954 tarih ve 6282 sayılı yazı ile alâkalı mercilere gönderilmiştir.

a) İş programı :

1. Akar yakıt ve madenî yağ mubayaa ve satışı :

Ofis 1954 yılı iş programında CIF fiyat üzerinden 56 323 870 lira kıymetinde 413 000 ton muhtelif eîns petrol müştaklariyle madeî yağ mubayaasında bulunacağını tahmin etmiştir. Bu tahmine mukabil programını % 3,9 fazlasıyla CIF bedeli 58 758 769 lira ve miktarı 428 906 ton olarak tahakkuk ettirmiştir.

İş programında 144 923 860 liraya satılacağı tahmin edilen 403 00 ton çeşitli akar yakıt ile madenî yağ mukabil 114 582 655 lira kıymetinde 281 766 ton petrol ve müştaklariyle madenî yağ satılmış ve bu satışlar neticesinde elde edileceği düşünölen 6 814 900 liralık satış kârına mukabil 6 135 947 liralık kâr temin edilmiş 311 670 liralık da satışlar üzerinden iskonto yapılmıştır.

Ofis ayrıca, 1954 yılında Millî Müdafaa Vekâleti nam ve hesabına Amerikan yardımından 97 000 ton muhtelif eîns petrol müştakları da alacağını tahmin etmiştir. Bu tahmine mukabil 98 500 ton akar yakıt tesellüm etmiştir. Geçen yıldan devreden stoklardan da ilâve ederek askerî birliklere 121 800 ton akar yakıt vermiştir.

2. Yeni tesis, tevsi ve inşaat işleri :

1954 yılı iş programında 97 muhtelif yeni tesis tevsi ve inşaat işlerinin 4 133 017 liraya yapılacağı kaydolunmuştur.

Bu programa göre Ofis mezkûr yılda bu işlerden bir kısmını ikmal etmiş bir kısmına başl.yamamış ve bir kısmını da henüz ele alamamıştır.

b) Bütçe :

Ofisin 1954 yılı, umumi idare masrafları 8 477 620 lira ve işletme masrafları da 8 358 500 lira olmak üzere, bütçesi 16 836 120 lira olarak tahmin edilmiştir.

Buna mukabil mezkûr yılın idare ve işletme masraflarının fiilî tutarı 12 332 281,68 lira olarak tahakkuk etmiştir.

C) Faaliyet raporları :

Vazife ve Salâhiyet Talimatnamesine uyularak iş programı ve bütçe ile derpiş olunan hususlardan sene içindeki çalışmalarının tahakkuk derecelerini belirtecek olan faaliyet raporlarının hazırlanması hususuna işaret etmek isteriz.

E) İşletme faaliyetleri :

1. Mubayaa stok ve satışları

Son yıllar zarfında yurdumuzdaki motorlu vavıtalara artması neticesi olarak akar yakıt ve madenî yağ istihlâki fazlalaşmış bulunmaktadır. Bu ihtiyacın yarısına yakın bir kısmını Petrol Ofis karşılamakta, bakıyesini de diğer petrol şirketleri temin etmektedir.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1954 yılında da Ofis tarafından memleket dâhilinde sivil halka yapılan akar yakıt satışları İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit olunan fiyatlar üzerinden yapılmıştır. Madenî yağ satışlarında ise serbest piyasa fiyatı üzerinden yapıldığı anlaşılmıştır.

Bunlardan başka, Ofis Millî Müdafaa Vekâletiyle bâzı resmî devair ve şirketlere de akar yakıt satmıştır.

Ofis tarafından temin edilmekte olan Millî Müdafaa'nın petrol ve müştakları teslimatı maliyet bedellerine umumi masraf hisseleri karşılıkları ilâve edilmek suretiyle yapılmaktadır.

1953 yılından devren gelen ve 1954 yılı içerisinde mubayaa olunanlarla bunlar için ihtiyar olunan masrafları ve aynı yıl zarfındaki çıkışları ve mütaakıp yıla devrolunan akar yakıt ile madenî yağ stoklarını miktar ve kıymet itibariyle gösterir muhasebe harici tanzim olunan müfredatlı bir cetvel aşağıya dercedilmiştir.

1954 yılı stok hareket ve neticeleri tablosu

GİRİŞLER

Cinsi	1953 ten devir		1954 yılı mubayaaları		1954 yılı	Umumi yekûn	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	masrafları Lira	Kilo	Lira
Benzin	20.088.734	3.905.452	126.394.511	15.983.110	40.194.612	146.483.245	60.083.174
Gazyağı	15.744.255	2.373.797	70.165.348	8.243.891	10.482.884	85.909.603	21.100.572
Motorin	13.491.896	1.442.254	140.866.778	14.759.167	16.849.033	154.358.674	33.030.454
Madenî yağ	17.070.265	10.064.946	32.038.040	14.686.467	4.371.827	49.108.305	29.123.240
Mazot	8.940.238	607.844	32.443.931	2.208.750	2.650.785	41.384.169	5.467.379
Dizeloil	727.732	95.746	24.722.893	2.120.565	1.671.256	25.450.625	3.887.567
Jet yakıtı	16.137.008	1.995.546	—	—	3.083.573	16.137.008	5.029.119
Tay. Benzini	14.584.176	3.333.914	—	—	2.111.684	14.584.176	5.445.598
Benzol	517.073	165.872	2.274.148	756.819	68.872	2.791.221	991.563
Yekûn	107.301.377	23.965.371	428.905.649	58.758.769	81.434.526	536.207.026	164.158.666

ÇIKIŞLAR

Cinsi	1954 satışları		Fîreler		Sair çıkışlar		1955 yılına devir		Umumi yekûn	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
Benzin	86.248.951	50.669.560	1.102.997	153.151	46.453.967	5.664.246	12.677.330	3.596.217	146.483.245	60.083.174
Gazyağı	43.292.448	15.355.463	36.734	16.201	31.926.939	4.036.573	10.553.482	1.692.335	85.909.603	21.100.572
Motorin	101.025.306	29.385.055	1.840	201	43.274.201	2.052.573	10.057.327	1.592.625	154.358.674	33.030.454
Madenî yağ	17.591.681	12.812.751	3.771	2.828	13.637.250	5.366.905	17.875.603	10.940.756	49.108.305	29.123.240
Mazot	19.018.510	3.175.212	—	—	18.031.887	1.978.937	4.333.772	313.230	41.384.169	5.467.379
Dizeloil	14.341.629	3.081.968	—	—	6.141.202	366.446	4.967.794	439.153	25.450.625	3.887.567
Jet yakıtı	—	—	31.839	955	6.216.500	3.760.152	9.888.669	1.268.012	16.137.008	5.029.119
Tay. Benzini	—	—	29.346	4.372	8.411.004	3.928.542	6.143.826	1.512.684	14.584.176	5.445.598
Benzol	247.170	102.646	31.893	10.351	2.272.208	800.882	239.950	77.684	2.791.221	991.563
Yekûn	281.765.695	114.582.655	1.338.420	188.059	176.365.158	27.955.256	76.737.753	21.432.695	536.207.026	164.158.666

Not : Sair çıkışlar : Muafiyetli satışlarla şirketlere yapılan transferlerdir.

II - Satış ve neticeleri :

Ofişçe, 1954 yılı zarfında yapılan bilûmum akar yakıt ile madenî yağ satışlarının nev'ini, miktarını, kıymetini ve bu satışlar neticesinde tahassül eden kârları, arta kalan umumi masraf tasarruf karşılıklarını ve satış zararlarını gösterir bir liste aşağıya dercedilmiştir.

Cinsi	Satılan akar yakıt ve madenî yağlar		Satış maliyeti	Satış kârı	Masraf tasarrufu	Satışlar üzerinden yapılan iskontolar
	Kilo	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
Benzin	86 248 951	52 269 791	50 796 654	1 600 230	1 045 396	127 093
Gazyağı	43 292 448	16 002 611	15 381 116	647 148	326 482	25 653
Motorin	101 025 306	30 822 886	29 504 814	1 437 831	616 458	119 759
Madenî yağ	17 591 681	13 148 260	10 958 301	2 229 124	264 965	39 165
Mazot	19 018 510	3 213 328	3 175 212	38 116	64 667	—
Dizeloil	14 341 629	3 189 530	3 081 967	107 563	63 790	—
Benzol	247 170	107 589	102 645	4 944	2 152	—
Yekûn	281 765 695	118 753 995	113 000 709	6 064 956	2 383 910	311 670

Ofis akar yakıt ile madenî yağ mubayaalarından başka iştigal mevzuu ile ilgili ticaretin mütemmim bir cüzünü teşkil eden levha tenekte, muhtelif cins ve hacımda kablar ile çeşitli malzeme alımları da yapmıştır.

Bir evvelki yıldan 1954 yılına, 5 427 342,75 lira değerinde çeşitli işletme malzemesi stokunun devretmiş olduğu görülmüş ve bu yıl zarfında da, Ofisin malzeme ve boş kablar hesaplarına göre 14 778 832,05 lira kıymetinde çeşitli malzeme mubayaaları ve bölgeler arası sevkiyat vukubulmuş, yine aynı hesaba göre 14 722 303,50 liralık muhtelif malzeme istihlâki ile teşkilât arası sevkiyatı olmuş ve binnetice 1955 yılına 5 483 871,30 lira değerinde muhtelif cins malzeme ile boş kab devredilmiştir.

Akar yakıt, Ofisin 125 076 M³ hacmında 53 ü yeraltı ve 114 ü yerüstü olan 167 tankında muhafaza edilmektedir.

Petrol Ofisle Türkiye'deki diğer şirketlerin 1944 - 1954 ithalâtı ile satışları aşağıda gösterilmiştir:

İthal olunan akar yakıt 1 000 ton				Satılan akar yakıt 1 000 ton		
Yıl	Şirketler	Petrol		Şirketler	Petrol	
		Ofisi	Yekûn		Ofisi	Yekûn
1944	132,1	0,8	132,9	105,5	32,5	138,0
1945	160,2	0,5	160,7	122,9	43,1	166,0
1946	167,4	53,7	221,1	177,7	50,3	228,0
1947	175,5	95,4	270,9	192,1	79,1	271,2
1948	247,9	190,4	438,3	229,0	118,8	347,8
1949	299,0	159,5	458,5	268,0	162,4	430,4
1950	258,9	192,7	451,6	304,5	197,8	502,3
1951	388,0	271,9	659,9	385,1	267,9	653,0
1952	518,1	396,5	914,6	490,7	363,6	854,3
1953	580,3	365,6	945,9	569,7	380,4	950,1
1954	669,6	422,7	1 092,3	653,2	443,2	1 091,1

Tablodaki rakamlar Akar Yakıt Şubesi Müdürlüğünün İstatistik kayıtlarından çıkarılmıştır.

F) Bilânçonun tetkik ve tahlili

Petrol Ofisi 1954 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarını 30 Nisan 1955 tarihinde vermiştir.

Geçen yıl raporumuzda da arz edildiği veçhile, müessesenin tâbi bulunduğu 3780 sayılı Millî Korunma Kanunu gereğince hazırlanacak umumi Millî Korunma bilânçosunun zamanında tanzimini teminen bilânço ile eklerini Millî Korunma Muhasebe Talimatnamesine göre en geç mütaakıp yılın ilk iki ayı içinde tevdi icabetmekte idi.

Bundan böyle bilânçonun zamanında verilmesi için gereken tedbirlerin alınması lüzumuna ehemmiyetle işaret ederiz.

A) Aktif :

Petrol Ofisin 31.XII.1954 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan bilânçosunun aktifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir.

AKTİF

Hesaplar	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.	
1. Tahsis olunan sermaye	2 500 000		2 500 000		—		
2. Kasa ve bankalar	2 718 086	91	6 116 755	05	+ 3 398 668	14	
3. Borçlular	47 293 067	87	41 103 318	05	— 6 189 749	82	
4. Petrol ve müştakları	23 965 371	62	21 432 695	76	— 2 532 675	86	
5. Yoladaki mallar	3 238 568		1 337 021	71	— 1 901 546	29	
6. Levha teneke	1 545 258	72	1 157 232	34	— 388 026	38	
7. Malzeme, demirbaş ve kap- lar	5 347 471	61	4 326 638	96	— 1 020 832	65	
8. Sâbit kıymetler	16 143 025	78	17 074 616	70	+ 931 590	92	
9. Sair Aktifler	9 379 954	67	12 736 748	82	+ 3 356 794	15	
	Yekûn	112 130 805	18	107 785 027	39	— 4 345 777	79
Nâzım hesaplar		7 431 465	56	11 620 674	84	+ 4 189 209	28
	Umumi yekûn	119 562 270	74	119 405 702	23	— 156 568	51

1. Tahsis olunan sermaye :

Tahsis olunan sermaye hesabında kayıtlı 2 500 000 lira Millî Korunma umumi sermayesinden Ofise sermaye olarak tahsis olunan ve bilânçosunun pasifinde yer alan meblâğın kontrpartisini teşkil etmektedir.

2. Kasa ve bankalar :

Kasa ve bankalar hesabında mevcut 6 116 755,05 liranın; 184 261,17 lirası Ofis teşkilâtının yıl sonu kasa mevcutlarını, 3 583,58 lirası teşkilât dâhili gönderilmekte olan paraları ve 5 928 910,30 lirası da muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarının yıl sonu bakiyesini teşkil etmektedir.

3. Borçlular :

Borçlular hesabı geçen seneye nazaran 6 189 749,82 liralık bir azalış kaydederek 41 103 318,05 liraya inmiştir.

Bu hesabın müfredatı, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir.

Borçlular	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
a) Acentalar	4 408 386	12	5 482 644	74	+ 1 074 258	62
b) Müşteriler	24 331 308	44	20 720 444	82	— 3 610 863	62
c) Şirketler	2 525 417	83	416 587	19	— 2 108 830	64
d) Akreditifler	470 314	94	231 387	60	— 238 927	34
e) Depozitodan borçlular	1 450 401	47	2 229 175	92	+ 778 774	45
f) Akar yakıt fiyat istik.	8 359 183	51	3 564 922	36	— 4 784 261	15
g) Senedat cüzdanı	—	—	3 269 264	05	+ 3 269 264	05
h) Muhtelif	5 748 055	56	5 188 891	37	— 559 164	19
Yekûn	47 293 067	87	41 103 318	05	— 6 189 749	82

a) Acentalar :

Acentaların 1954 yılı sonunda Ofise borcu, 1953 yılına nazaran 1 074 258,62 lira fazlasıyla 5 482 644,74 lirayı bulmuştur.

Geçen sene olduğu gibi bu yıl da bâzı acenta hesaplarında depasmanlar görülmektedir.

Ofisin bu mevzu üzerinde ehemmiyetle durmasını ve gerekli tedbirleri alması lüzumuna işaret ederiz.

b) Müşteriler :

Ofisin 1954 yılı sonunda müşterilerden alacağı, 1953 yılına nazaran 3 610 863,62 lira noksaniyle 20 720 444,82 liraya inmiş bulunmaktadır.

Müşteriler hesabının müfredatı itibariyle dağılışı aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
1. Karayolları Genel Müdürlüğü	8 677 998	71
2. Millî Müdafaa Vekâleti	5 769 781	13
3. Denizcilik Bankası	1 247 809	61
4. Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü	484 547	51
5. Devlet Demiryolları	418 200	90
6. Nafia Vekâleti	476 141	66
7. Amerikan Yardım Heyeti	324 738	92
8. Etibank	300 529	47
9. İstanbul Belediyesi	189 227	67
10. Garanti İnşaat Ltd. Şti.	176 065	06
11. Yakup ve İhsan Sarıöz	139 168	95
12. Türk Hava Kurumu	129 345	06
13. Sümerbank	111 686	93
14. Muhtelif	2 275 203	24
Yekûn	20 720 444	82

Alacaklı hesaplardan senelerden beri sürüncemede kalanların bir an evvel tasfiyeleri lüzumunu belirtiriz.

c) Şirketler

Ofisin, yurt içinde çalışmakta olan petrol şirketlerine verdiği akar yakıtlardan doğan alacakları, 1953 yılına nazaran 2 108 830,64 lira noksanıyla 416 587,19 liraya inmiş bulunmaktadır.

d) Akreditifler :

Geçen yıla nazaran 238 927,34 lira noksanıyla 231 387,60 liraya inmiş bulunan akreditifler bakiyesinin 230 278,21 lirası, dolâr akreditifi ve 1 109,39 lirası da Belçika Frangı akreditif ve karşılıklarını teşkil etmektedir.

Neticelendiği halde henüz kapanmamış olan bâzı akreditif bakiyelerinin de bir an evvel tasfiyeleri icabetmektedir.

e) Depozitodan borçlular :

Ofisin, resmî daire ve müesseselerle bankalara yatırdığı teminat ve depozitolardan 2 229 175,92 lira alacağı bulunmaktadır. Bu alacak bakiyesi 1953 yılına nazaran 778 774,45 liralık bir fazlalık arz etmektedir.

Mezkûr alacağın 1 654 283,35 lirası Gümrük Resmî depozitosu olarak Gümrük müdürlüklerine ve 574 892,57 lirası da resmî daire ve müesseseler ile bankalara teminat olarak yatırılmıştır.

Geçen yıl raporumuzda da işaret edildiği veçhile uzun vâdeli teminatların banka mektupları ile karşılanması yerinde olacağını bir kere daha kaydederiz.

f) Akar yakıt fiyat istikrar hesabı :

Bu hesap, 19 . VI . 1948 gün ve K/744 sayılı Koordinasyon Kararıyla akar yakıt satış fiyatlarının aynı seviyede tutmak gayesiyle ihdas olunmuştur.

Geçen yıl 8 359 183,51 lira borç bakiyesi veren bu hesap 1954 yılı sonunda 4 794 261,15 lira noksanıyla 3 564 922,36 liraya inmiş bulunmaktadır. 1954 yılında azalmanın sebebi ve hesabın hareketi aşağıda izah edilmiştir:

Hesabın geçen seneden müdevver 8 359 183,51 lira bakiyesinden bu yıl evvelce fazla intikal ettirilip bilâhara tashih edilen 6 636,73 lira tenzil edilmiştir.

1954 yılında yurda ithal olunan çeşitli akar yakıt maliyeti ile alâkalı olarak 4 633 448,30 lira lehte ve 4 845 823,88 lira aleyhteki fark bu hesaba kaydedilmiş ve İktisat ve Ticaret Vekâletinin emriyle T. C. Ziraat Bankasındaki fiyat istikrar hesabından bu hesabın tasfiyesi gayesiyle 5 000 000,— lira tahsis edilerek hesap bakiyesinin yıl sonunda 3 564 922,36 liraya indiği müşahade edilmiştir.

g) Senedat cüzdanı :

Bu hesabın 1954 yılı bakiyesi 3 269 264,05 liradır. Bunun 3 261 389,05 lirası Ofisin karayollarından alacağına mahsuben aldığı % 5 faizli ve 1955 yılı içinde ödemeli Hazine bonoları tutarıdır. Bakiyesi 7 875 lira Ofisin tahvilât cüzdanındaki mevduattır :

h) Muhtelif borçlular :

Bu hesap geçen yıla nispetle 559 164,19 lira noksaniyle 5 188 891,37 liradır. Müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
1. İş ve mubayaa avansı	16 904	27
2. Pul kasası	6 040	87
3. Meşuk matlubat	414 878	38
4. Maldan borçlular	3 656	23
5. Muhtelif belediyeler	84 061	73
6. Ecnebi şirketler	187 720	75
7. Yol Vergisi ve İstihlâk Resminden borçlular	536 881	35
8. Muhtelif şahıs ve işçi avansları	324 284	37
9. Transfer için Merkez B. bekliyen dövizler	252 809	36
10. Resmî daire, müessese ve şirketler	392 298	89
11. Mukavelesi feshedilen müşteriler	49 532	94
12. Muhtelif borçlular	322 771	77
13. Emanet mal borçları	2 597 040	46
Yekûn	5 188 891	37

Muhtelif borçlular meyanında hesap plânındaki tasnife göre bu hesaptan çıkarılarak ilgili hesaplara alınması icabeden birçok paralar bulunmaktadır.

Mutaakıp yılda bu hesabın tasfiyesine itina edilmesi temenniye değer görülmektedir.

4. Petrol ve müştakları :

Ofisin 1954 yılı sonunda petrol ve müştakları stoku geçen yıla nazaran 2 532 675,86 lira noksaniyle 21 432 695,76 liradır.

Bu akar yakıtların ana bölümleri itibariyle müfredatı aşağıda kaydedilmiştir.

	Lira	K.
1. Ofis malı kendi depolarındaki çeşitli akar yakıtlar	14 975 926	15
2. Ofis malı belediye gazhanelerinde çeşitli akar yakıtlar	2 160 194	53
3. Askerî birliklere satılıp henüz teslimatı yapılmamış olanlarla Amerikan Yardımından gelip tevzi edilmemiş emanet akar yakıtlar	4 296 575	08
Yekûn	21 432 695	76

Akar yakıt stokunun cinsleri itibariyle müddatı kilo ve bedeli aşağıda gösterilmiştir.

Cinsi	Kilo	Lira	K.
1. Benzin	12 677 330	3 596 217	70
2. Gazyağı	10 553 482	1 692 334	85
3. Motorin	10 057 327	1 592 624	87
4. Madeni yağ	17 875 603	10 940 755	63
5. Mazot	4 333 772	313 230	02
6. Dizeloil	4 967 794	439 152	81
7. Jet yakıtı	9 888 668	1 268 012	23
8. Tayyare benzini	6 143 826	1 512 683	83
9. Benzol	239 950	77 683	82
Yekûn	76 737 753	21 432 695	76

Stoklar hakkında gerekli izahat raporumuzun satış ve stoklar bahsinde arz edilmiştir.

5. Yoldaki mallar :

1954 yılında Ofisin, 1 337 021,71 liralık yoldaki malları mevcuttur.

6. Levha teneke :

Ofisin, geçen yıla nispetle 388 026,38 lira noksanı ile 1 157 232,34 liralık levha teneke stoku bulunmaktadır.

7. Malzeme, demirbaşlar ve kablalar :

Geçen yıla nispetle 1 030 832,65 lira noksanı ile 4 326 638,96 liralık malzeme, demirbaş ve kab mevcuttur.

8. Sabit kıymetler :

Ofisin 1954 yılı sonunda sabit kıymetleri, geçen yıla nazaran 931 590,92 lira fazlasıyla 17 074 616,70 liradır. Bu meblâğ sabit kıymetlerden 1954 yılı sonuna kadar ayrılmış amortismanların tenzilinden sonra kalan sâfi kıymettir. Ofisin sabit kıymetlerinin iştirah bedeli 32 742 538,84 liradır. Bu da :

	Lira	K.
1. İntifa hakkı Ofise ait sabit kıymetler	500 457	92
2. Tasarruf hakkı Ofise ait sabit kıymetler	32 242 080	92
Yekûn	32 742 538	84

Olmak üzere 2 grupta toplanmaktadır.

Sabit kıymetlerin iştirâ bedelleri üzerinden müfredatını gösterir cetvel ile bunlar üzerinden 1954 yılı sonuna kadar ayrılan amortismanlar ve bunların sâfi kıymetleri aşağıda gösterilmiştir :

C i n s i	İştirâ bedelleri		Birikmiş Amortismanlar		Sabit kıymeti Net bedeli	
1. Arsalar	876	177 20	—	—	876	177 20
2. Binalar	3 522	141 51	885 455	06	2 636	686 45
3. Tanklar	5 797	372 93	2 971	616 08	2 825	756 85
4. Tesisat	4 458	576 78	1 704	047 98	2 754	528 80
5. Makinalar	820	198 65	451	731 72	368	466 93
6. Kara nakil vasıtaları	7 357	044 86	5 251	438 13	2 105	606 73
7. Deniz » »	831	465 50	259	811 36	571	654 14
8. Kablar	3 267	888 81	2 161	473 12	1 106	415 69
9. Demirbaşlar	3 012	703 17	1 687	660 17	1 325	043
10. Acenta ve müesseseler nezdindeki sabit kıy.	2 798	969 43	294	688 52	2 504	280 91
Yekûn	32 742	538 84	15 667	922 14	17 074	616 70

9. Sair aktifler :

Geçen yıla nispetle 3 356 794,15 lira fazlasıyla 12 736 748,92 lirayı bulan sair aktiflerde yer alan hesapların müfredatı aşağıda gösterilmiştir :

	Lira	K.
a) Gümrük resimlerinden alacaklar	7 790 088	39
b) Yapılmakta olan inşaat	2 437 051	55
c) 1954 yılı sayım noksanları	775 598	27
d) Faturası tanzim edilecek sevk ve teslimat	812 668	21
e) Muhtelif hasarlar	210 734	62
f) Gelecek yıllara ait masraflar	106 420	96
g) Faturası bulunmayan teslimatlar	158 406	39
h) 1955 te devredilecek ve tasfiye edilecek dekont ve hesaplar	148 798	33
i) Muhtelif muvakkat hesaplar	296 982	10
Yekûn	12 736 748	82

Bu hesaplardan üzerinde durulması icabedenler hakkındaki gerekli izahat aşağıda verilmiştir.

— Gümrük resimlerinden alacaklar hesabında görülen 7 790 088,39 lira; Ofis teşkilâtınca askeri birliklere verilen bir kısım akar yakıtların muafiyetli maldan karşılanması icabederken, elde mevcut bu cinsten mal bulunmaması dolayısıyla gümrüklü emtiadan temin edilmiş olması neticesinde hâsıl olan gümrük resimlerinden mütevellit olacaktır.

Bu hesabın asgari hadde indirilebilmesi için muafiyet vesikalarının titizlikle takibi, zamanında temini, ve ilgili bölgelere sevkı hususunda gereken tedbirlerin alınması icabetmektedir.

— Yapılmakta olan inşaat hesabı; 1954 yılı sonunda 2 437 051,55 lirayı tutmaktadır. Müfredatı aşağıda gösterilmiştir:

Bölge	İnşaat yeri ve cinsi	Tutarı	
		Lira	K.
1. Ankara Bölgesi	Amasra, Ergazi, Etimesgut, Güvercin depoları ilâve inşaatları	441 783	32
2. İstanbul »	Kuruçeşme Deposu ilâve inşaatı	5 404	87
3. İskenderun »	Konya Deposu inşaatı	420 790	35
	İskenderun lojmanlar inşaatı	759 643	74
	Adana, Batman, Erzurum depo inşaatı	77 980	45
4. İzmir »	Aydın santral garajı binası	614 610	62
	İzmir, Balıkesir muhtelif inşaatı	23 199	
5. İzmit »	Mudanya, Göleük, Hirfanlı, Güvercin depo, tank inşaatları	93 639	20
Yekûn		2 437 051	55

— Sayım noksanları olarak görülen 775 598,27 lira, Ofis teşkilâtında yıl sonunda yapılan sayım neticesinde noksan zuhur eden muhtelif eins malzeme, demirbaş, madenî yağ ve akar yakıtlardan ibaret bulunmaktadır. Mezkûr hesabın mütaakıp yılda tesbit ve tasfiyeleri cihetine gidildiği anlaşılmıştır.

— Faturaları tanzim edilecek stok ve teslimatlar namı altında görülen 812 668,21 lira; askeri birliklere verilip yıl sonunda henüz ayniyatları alınmamış ve dolayısıyla ve faturaları tanzim edilememiş teslimatları ifade etmektedir.

— 210 734,62 liralık muhtelif hasarlarda; 1954 yılında bâzı tanker ve motorlarla nakledilen bir kısım akar yakıt avaryalarını göstermektedir. Muamelelerinin tamamlanmasını mütaakıp tasfiyeleri cihetine gidilecektir.

Faturası bulunmayan teslimatlar namı altında görülen 158 406,39 lira, Ankara depolarınca 1953 yılında alâkadarlara teslim edilip Umum Müdürlükçe faturaları gönderilmemiş bulunan akar yakıtlara ait bedeldir. Tetkikatımız sırasında bu hesabın tasfiyesi cihetine gidilmekte olduğu da anlaşılmaktadır.

B) Pasif :

Ofis bilânçosunun pasifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir:

Hesaplar	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark			
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.		
1. Sermaye	2 500 000		2 500 000		—			
2. İhtiyatlar	1 731 281	33	1 898 609	49	+ 167 328	16		
3. Alacaklılar	60 558 266	68	55 398 158	24	— 5 160 108	44		
4. Emanet paralar	3 827 419	20	1 503 374	80	— 2 324 044	40		
5. Sair pasifler	4 117 828	89	779 276	10	— 3 338 552	79		
6. Kârlar	39 396 009	08	45 705 608	76	+ 6 309 599	68		
	Yekûn		112 130 805	18	107 785 027	39	— 4 345 777	79
7. Nâzım hesaplar	7 431 465	56	11 620 674	84	+ 4 189 209	28		
	Umumi yekûn		119 562 270	74	119 405 702	23	— 156 568	51

1. Sermaye :

Sermaye hesabında yer alan 2 500 bin lira aktifin tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile Millî Korunma umumi sermayesinden Ofise tahsis olunan paradır.

2. İhtiyatlar :

İhtiyatlar hesabında görülen 1 898 609,49 lira, Ofisin iştigal mevzuu ile ilgili işleri için ödenmekte olan bir kısım sigorta primlerinden tasarruf sağlamak ve yapılacak tasarrufla bir sigorta fonu tesis etmek ve melhuz rizikleri bu fondan karşılamak gayesiyle tesis olunan dahilî sigorta fonunun 1954 yılı sonu bakiyesidir.

Bu hesabın 1953 yılı sonu bakiyesi 1 731 281,33 lira idi. 1954 yılında mezkûr hesaba 179 108,84 liralık sigorta primi tahakkuk ettirilmiş ve aynı hesaptan 11 780,68 liralık çeşitli hasarlar karşılanmış ve binnetice yıl sonu bakiyesi 1 898 609,49 liraya ulaşmıştır.

Bu yıl tahsil olunan primler meyanında 84 117 ,02 liralık Ofisin memur, müstahdem ve işçilerin hayat ve kaza sigortaları primleri de bulunmaktadır.

Bu kabîl sigortaların dahilî sigorta fonundan karşılanması kanuni mevzuata uygun olmadığından mezkûr primlerin 1956 yılında ilgili hesaplara iade edildiği anlaşılmıştır.

Dahilî sigorta marifetiyle % 1/2 prim karşılığında aşağıda yer alan hususatin sigortaları karşılanmaktadır.

- Ana depolardan tâli depolara ve acentalara gönderilecek madenî yağ,
- Ana depolardan tâli depolara ve acentalara gönderilecek malzeme,
- Acentalardan ana ve tâli depolara iade edilen boş kablur,
- Kıymeti 5 000 liraya kadar olan bilûmum kara nakil vasıtaları,

3. Alacaklılar :

Geçen yıla nazaran 5 160 108,44 lira noksanı ile 55 398 158,24 liradır. Alacaklıların müfredatı geçen yıl ile mukayeseli olarak aşağıda kaydedilmiştir.

Alacaklılar	1953 yılı		1954 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
a) Bankalar	22 303 237	94	4 500 003		—	17 803 234	94
b) Acentalar	645 267	70	731 999	03	+	86 731	33
c) Müşteriler	488 781	50	145 432	03	—	343 349	47
d) Şirketler	628 330	55	136 470	98	—	491 859	57
e) Dış borçlar	16 230 863	89	24 843 738	15	+	8 612 874	26
f) Emanet Mal. Ala.	4 554 962	24	4 296 575	08	—	258 387	16
g) Borç senetleri			45 338	99	+	45 338	99
h) Muhtelif	15 706 822	86	20 698 600	98	+	4 991 778	12
Yekûn	60 558 266	68	55 398 158	24	—	5 160 108	44

a) Bankalar :

Geçen yıla nazaran 17 803 234,94 lira noksaniyle 4 500 003,— liraya inmiş bulunan bu hesabın müfredatı aşağıdadır :

		Faiz nispeti	
1. Osmanlı Bankası kredi hesabı	1 500 000	%	7
Reeskont	(1 500 000	%	5
2. Emlâk ve Kredi Bankası :			
Kredi menabii	(1 500 000	%	7
3. Ziraat Bankası borçlu C. H	1	%	6
4. » » » »	1	%	6
5. » » » »	1	%	6
Yekûn	4 500 003		

b) Acentalar :

Acentaların Ofisten alacaklarını teşkil eden 731 999,03 lira acentalar tarafından ödenmiş olan bir kısım navlun ardiye ücreti ile tahakkuk eden yol fireleri ve madenî yağ primlerinden ileri gelmektedir.

c) Müşteriler :

Müşterilerin yıl sonunda henüz teslimatı yapılmamış emtiadan geçen yıla nazaran 343 349,47 lira noksaniyle 145 432,03 lira alacakları bulunmaktadır.

d) Şirketler :

Geçen yıla nazaran 491 859,57 lira noksaniyle 136 470,98 liraya inmiş bulunan Şirket alacaklarının müfredatı :

	Lira	K.
1. Sokoni	69 876	69
2. Shell	66 594	29
Yekûn	136 470	98 liradır.

e) Dış borçlar :

Geçen yıla nazaran 8 612 874,26 lira fazlalıkla 24 843 738,15 liraya yükselmiş bulunmaktadır. Bu borcun müfredatı aşağıya kaydedilmiştir :

	Lira	K.
1. Wilyam Cory	1 509 373	43
2. California Texas Oversas	161 446	56
3. California Texas Oil Com- pany	384 469	13
4. California Oil Prod. Co.	6 112 879	77
5. Caltex International	16 673 819	82
6. » Occance	1 749	44
Yekûn	24 843 738	15

Ofisin yukarda müfredatı kaydedilen borçlarının geçen yıla nispetle artış sebebi, ithal olunan bir kısım emtiaya ait dövüz transfer muamelesinin yapılmamış olmasından ileri gelmektedir.

f) Emanet maldan alacaklılar :

Bu hesapta görülen 4 296 575,08 lira stoklar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiş olduğu veçhile askerî birliklere satılıp henüz teslimatı yapılmamış bir kısım emtia ile Amerikan yardımından tevzi edilmek üzere Ofise gelen ve emaneten Ofis depolarında beklemekte olan akar yakıt ile madenî yağların pâsifte kontrpartisini teşkil etmektedir.

g) Borç senetleri :

Ofisin bu yıl 45 338,99 lira senete bağı borcu bulunmaktadır.

h) Muhtelif alacaklılar :

Geçen yıla nazaran 4 991 778,12 lira fazlasiyle 20 698 600,98 liraya yükselmiş bulunan muhtelif alacaklıların müfredatı aşağıda belirtilmiştir.

	Lira	K.
1. İş ve mubayaa avansları		1 63
2. Masraf karşılığından alacaklılar	4 475 630	69
3. Fondan alınan faizler karşılığı	2 824 113	78
4. Fondan alınan amortismanlar karşılığı	4 412 669	43
5. Hava K. K. (Jet yakıtı)	2 873 792	93
6. M. M. Vekâleti E. C. A. tahsisatı	1 747 684	15
7. M. M. Vekâleti malzeme hesabı	204 404	11
8. Yediadiller (Raman)	487 547	03
9. Gümrük Baş Müd. İskenderun	1 601 160	
10. Sair alacaklılar	2 071 597	23
Yekûn	20 698 600	98

Bu alacaklılardan üzerinde durulması icabedenler hakkında gerekli izahat aşağıda arz edilmiştir.

— Masraf karşılığından alacaklılar hesabında görülen 4 475 630,69 lira M. M. Vekâletine Amerikan yardımından gelen akar yakıt ve madenî yağlar için yapılacak servise mukabil Ofis tarafından tahakkuk ettirilen ücretlerin 1954 yılı netice hesaplarını alâkadar etmiyen kısmıdır. Mezkûr masraf karşılıkları, mütaakıp yılda alâkalı hesaplara intikal ettirilmiştir.

— Fondan alınan faizler karşılığı hesabında görülen 2 824 113,78 liranın 1 587 753,16 lirası 1953 yılından müdevver olup 1954 yılında bu hesaba 1 236 360,62 lira ilâve edilmiştir.

Fondan alınan amortismanlar karşılığı hesabında görülen 4 412 669,43 liranın 1 864 534,83 lirası 1953 yılından devren gelmiş ve 1954 yılında bu hesaba 2 548 134,60 lira ilâve edilmiştir.

Bu suretle mecmuu 7 236 783,21 liraya baliğ olan bu hesaplardaki paralar K/744 sayılı Kararla açılmış bulunan akar yakıt fiyat istikrar hesabına zimmet ve karşılıklar hesabına matlup kaydedilmekte olan Millî Müdafaa stoklarının vücuda getirilmesiyle alâkalı bir kısım faizler ile bu stokların depolama ve tevzi işlerinde kullanılan sabit kıymetlerin amortismanlarına ait bulunmaktadır.

Akar yakıt satış fiyatlarının mümkün olduğu kadar istikrarlı bir seviyede tutmak maksadiyle ihdas edilmiş olan fiyat istikrar hesabının yürütülmesine dair olan talimatnamede Millî Müdafaa stoklariyle ilgili faiz ve amortismanlara dair sarîh bir hüküm bulunmaması hasebiyle mezkûr paraların bu hesaptan mahsubedilebilmesi için salâhiyetli İktisat ve Ticaret Vekâletinden gereken müsaadenin alınması lüzumuna işaret etmek isteriz.

— Hava Kuvvetleri Komutanlığının alacağı olarak görülen 2 873 792,93 lira Ofis tarafından mezkûr komutanlık adına ithal olunacak jet akar yakıtları için alınan avanstır.

— Millî Müdafaa Vekâletinin E.C.A. tahsisatından Ofise verdiği madenî yağ ve motorin bedelin-
den 1 747 684,15 lira, aynı vekâletten alınıp iade edilemeyen sağılardan 204 404,11 liralık bakiye
alacağı bulunmaktadır.

— Yediadiller hesabında görülen 487 547,03 lira Raman gemisinin tahakkuk eden alacak ba-
kyesi olup mütaakıp yılda tasfiye edilmiştir.

— Muhtelif alacaklılar hesabında görülen 2 071 597,23 lira muhtelif şahıs ve müesseselerin ala-
caklarını göstermektedir.

4. Emanet paralar :

Geçen yıla nazaran 2 324 044,40 lira noksam ile 1 503 374,80 liraya inmiş bulunmaktadır.

Bu hesabın müfredatı aşağıda gösterilmiştir :

	Lira	K.
a) Ödenecek vergi ve resimler	100 945	68
b) İera tevkifatı	505	08
c) İstihkaklar	44 649	36
ç) Depozitodan alacaklılar	42 330	35
d) Teminattan »	72 470	66
e) Tekâüdiyeden »	3 308	02
f) Cezalar	90	79
g) Ödenecek Kurumlar Vergisi	549 124	
h) Temettüden alacaklılar	689 950	86
Yekûn	1 503 374	80

5. Sair pasifler :

Bu hesap geçen yıla nazaran 3 338 552,79 lira noksam ile 779 276,10 liraya inmiştir.

Müfredatı aşağıda arz edilmiştir.

	Lira	K.
a) Emanet mal	188 929	42
b) Tasfiye edilecek İstihlâk Resmi	186 580	67
c) Sayım fazlası	228 733	11
d) Sayım fazla ve noksan amortismanı	53 020	62
e) Çekilen çekler	53 822	13
f) Sevkleri bulunamıyan faturalar	30 662	21
g) 1955 yılında tasfiye edilecek hesap	26 199	41
h) Sair pasifler	11 328	53
Yekûn	779 276	10

Bu hesapların senesi içerisinde tasfiye edilmesi lâzımdır.

6. Kârlar :

Geçen yıla nazaran 6 309 599,68 liralık bir artış kaydederek 45 705 608,76 liraya çıkmış bulunan kâr hesabının müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

Kârın cinsi	Eski yıllar kârları		1954 yılı kârı		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Satış kârları	18 874 027	30	6 716 445	22	25 590 472	52
2. Masraf tasarrufu	17 731 225	74	2 383 910	50	20 115 136	24
Yekûn	36 605 253	04	9 100 355	72	45 705 608	76

1954 yılı kârı hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

G) Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili

a) Giderler :

31 . XII . 1954 tarihi itibariyle Petrol Ofis tarafından hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabının giderleri geçen yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

Giderler	1953 yılı		1954 yılı		+	Fark	K.
	Lira	K.	Lira	K.			
1 Personel masraf.	4 213 514	61	5 762 340	54	+	1 548 825	93
2 Vergi ve resimler	350 720	57	327 875	09	—	22 845	48
3 Sair masraflar	2 305 386	27	2 136 281	29	—	169 104	98
4 Verilen faizler	1 696 951	91	1 236 360	62	—	460 591	29
5 Amortismanlar	2 027 674	72	2 869 424	14	+	841 749	42
6 Muhtelif zararlar	399 985	57	466 139	29	+	66 153	72
7 Kârlar	6 544 941	90	9 100 355	72	+	2 555 413	82
Yekûn	17 539 175	55	21 898 776	69	+	4 359 601	14

1. Personel masrafları :

Personel masrafları geçen yıla nazaran 1 548 825,93 liralık fazlalık kaydederek 1954 yılında 5 762 340,54 liraya baliğ olmuştur. Mezkûr fazlalık alınan yeni kadrolardan mütevellittir.

Personel masraflarının müfredatı aşağıda gösterilmiştir :

	Lira	K.
a) Aylıklar	1 840 804	74
b) Gündelikler	1 244 009	11
c) Yolluklar	272 706	39
e) Çocuk zamları	153 320	12
d) İşçi işçeleri	264 627	85
e) Fevkalâde çalışma ikramiyeleri	841 203	23
f) Fazla mesai ücretleri	203 291	73
g) Rasyonel çalışma primi	356 382	68
h) İşçi Sigortaları	265 286	26
i) Tazminatlar, ilâç ve tedavi mas. doğum, ölüm yardımları, emeklilik aidatı, şube ve depo tazminatı muhtelif masraflar	320 708	43
Yekûn	5 762 340	54

2. Vergi ve resimler :

Ofis 1954 yılında 327 875,09 lira muhtelif vergi ve resimler ödemiştir.

3. Sair masraflar :

Ofis 1954 yılında kira, tamir ve bakım, sabit kıymetler sigortası, aydınlatma, ısıtma, su, PTT masrafları, kırtasiye ve büro levazımatı, Basın - Yayın masrafları, nakil vasıtaları bakım masrafları, nakliye ve hammaliye, para nakil ve saire gibi masraflar için 2 136 281,29 lira ödemiştir.

4. Verilen faizler :

Ofis 1954 yılında bankalara 1 236 360,62 lira faiz ödemiştir.

5. Amortismanlar :

Bu yıl 2 869 424,14 lira amortisman ayrılmıştır. Tefrik olunan amortismanların aid oldukları sabit kıymetlerin neveleri itibariyle müfredatı aşağıda arz edilmiştir.

Sabit kıymetlerin cinsi	1954 yılı	
	Amortismanı	
	Lira	K.
1. Binalar	96 755	
2. Tanklar	514 036	91
3. Tesisat	299 049	89
4. Makinalar	33 853	55
5. Kara nakil vasıtaları	835 619	89
6. Deniz » »	3 140	20
7. Demirbaşlar	356 985	04
8. Kablar	696 986	27
9. Muhtelif	21 453	32
10. İntifa Hak. Ofise ait S. K.	11 544	07
Yekûn	2 869 324	14

6. Muhtelif zararları:

466 139,29 liradan ibaret olan muhtelif zararların müfredatı aşağıda gösterilmiştir:

	Lira	K.
1. Satış zararları	324 709	99
2. Kambiyo farkları	1 979	46
3. Sair zararlar	139 449	84
Yekûn	466 139	29

1. Satış zararları namı altında görülen 324 709,99 lira Ofis tarafından acenta ve müşterilere yapılan bir kısım iskontolardan ileri gelmektedir.

2. Ofisin Kambiyo farkından 1 979,46 liralık zararı da bulunmaktadır.

3. Müteferrik zararlar tutarı olan 139 449,84 liranın 119 470,92 lirası 1954 yılında tahsisat olarak memur ve müstahdemlere yapılan tediye dir. Bakıyesi 19 978,92 lira da eski yıllar zararı olarak muhtelif akar yakıt teslimatı farkı ve fon hesabındaki mükerrer kayıtların bu kere tashihinden ileri gelmektedir.

2. Muhtelif gelirler :

1954 yılında 598 504,49 lirayı bulan Ofisin muhtelif gelirlerinin müfredatı aşağıdadır :

	Lira	K.
a) Geçmiş seneler kârları	170 711	33
b) Alınan kiralar	8 690	
c) Ofis malî sarnıçlı vagon risturnu	6 629	73
d) Akar yakıt, madenî yağ, malzeme sair satış kârı	24 337	27
e) Satış istasyonları, memur lojman icarları, pul bâyileri, teminatlar varidatı, tazminat, numunelik madenî yağ, hurda malzeme satışı	388 136	16
Yekûn	598 504	49

3. Umumi masraf karşılıkları :

1954 yılında Ofis tarafından yapılan muhtelif satış ve hizmetler için ayrılan 13 525 919,30 lira umumi masraf karşılıklarının müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
1. Benzin karşılıkları	4 309 102	31
2. Gaz »	1 624 137	16
3. Motorin »	4 155 081	57
4. Mazot »	276 016	42
5. Madenî yağ »	855 075	77
6. Oktanlı benzin »	487 086	49
7. Benzol »	7 527	15
8. Dizeloil »	108 109	53
9. Askerî teslimattan alınan umum masraf karşılığı	1 633 654	20
10. Servis ücretleri	70 128	70
Yekûn	13 525 919	30

4. Satış masrafları tasarrufu :

Satış masrafları tasarrufu namı altında görülen 1 190 272,88 lira Ofisin 1954 yılı zarfında satmış olduğu çeşitli akaryakıtların ana depolardan müstehlike intikaline kadar, İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit olunan fiyat unsurlarında yer alan nazari masraflarla hakiki masraflar arasında hâsıl olan farktır.

5. Satış kârları :

6 135 947,46 liradan ibaret bulunan satış kârlarının müfredatı aşağıdadır.

	Lira	K.
1. Benzin	1 600 230	21
2. Gaz	647 147	49
3. Motorin	1 437 830	91
4. Mazot	38 116	42
5. Madenî yağ	2 229 123	72
6. Benzol	4 943	40
7. Dizeloil	107 562	23
8. Malzeme ve boş kablar	70 993	08
Yekûn	6 135 947	46

7. Cari yıl kârı :

1954 yılı kârı geçen seneye nazaran 2 555 413,22 lira fazlasiyle 9 100 355,72 liradır.

Bu yıl içinde müessesenin 6 135 947,45 lira satış kârları 448 137,56 lira alınan faizleri, 598 504,49 lira muhtelif gelirleri ile 2 383 910,50 lira masraf tasarrufu ki, ceman 9 566 495,01 lira çeşitli kârları olmuş ve 466 139,29 lira muhtelif zararlarının kârlardan tenzilinden sonra cari yıl kârı bakiyesinin 9 100 355,72 liraya indiği görülmüştür.

b) Gelirler :

Kâr ve zarar hesabının gelirler kısmının müfredatı geçen yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

Gelirler	1953 yılı		1954 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
1. Alınan faiz ve komüsyonlar	87 326	49	448 132	56	+	360 806	07
2. Muhtelif gelirler	645 822	01	598 504	49	—	47 317	52
3. Umumi masraf karşılıkları	12 755 317	25	13 525 919	30	+	770 602	05
4. Satış masrafları tasarrufu	—	—	1 190 272	88	+	1 190 272	88
5. Satış kârları	4 050 709	80	6 135 947	46	+	2 085 237	66
Yekûn	17 539 175	55	21 898 776	69	+	4 359 601	14

1. Alınan faiz ve komüsyonlar :

Ofis müşterilerinden 1954 yılında 448 132,56 lira faiz ve komüsyon almıştır.

Et ve Balık Kurumu

I - Toplu bakış :

a) Kuruluş.

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun muaddel 6 nevi maddesi hükmüne göre hazırlanan ve 1 . X . 1952 tarihinde yürürlüğe giren K/871 sayılı Kararla; hükmi şahsiyete sahip olmak, hususi hukuk hükümlerine tevfiikan idare edilmek uhdesine tevdi edilen Et ve Balık işlerine ait tertip ve tanzim vazifelerini görmek, sorumluluğu sermayesiyle mahdud bulunmak İktisat ve Ticaret Vekâletine bağlı ve onun murakabesine tâbi olmak, malî ve idari muhtariyeti haiz bulunmak ve merkezi Ankara'da olmak üzere Et ve Balık Kurumu teşkil edilmiştir.

1. Malf kaynaklar :

Kurumun sermayesi 40 milyon lira olup bu sermaye İcra Vekilleri Heyeti kararıyla artırılabilir. Bahis mevzuu sermayeden, 1954 yılı sonuna kadar, 32 989 731,16 liralık kısmı Kuruma ödenmiştir.

Bu hususta, bilançosunun tetkik ve tahlilinde gerekli izahat verilmiştir. 19 . IV . 1954 tarihinde yayınlanan K/935 sayılı Kararla da; Müessesenin yapacağı tanzim satışlarının devamını temin edilmek ve askeri birliklerin et ihtiyaçları karşılanmak ve bonolar mukabilinde bankalardan sağlanmak üzere; on milyon liralık bir kredi temin etmek yetkisi de ayrıca Kuruma verilmiştir.

II - İdari bünye :

a) Teşkilâtı :

Yurdun muhtelif yerlerinde kurulmakta olan ve 1954 yılı zarfında kısmen işletilmeye açılan ve kısmen de inşa halinde bulunan 4 et kombinası, 12 soğuk depo, bir buz fabrikası, 2 balık unu ve yağ fabrikası ile İstanbul'da irtibat bürosu bulunan Et ve Balık Kurumu, merkezi Ankara'da olan bir Umum Müdürlük tarafından idare edilmektedir.

Merkez teşkilâtındaki şubelerin ahenkli bir şekilde çalışmalarını temin etmek için bunların vazife ve salâhiyetlerine dair talimatnamelerinden bir kısmı; 1953 yılı zarfında, ihzar edilerek tatbik mevkiine konulmuştur. 1954 yılında da muhtelif kısım ve branşların ihtiyacı bulunan talimatnameler yapılmıştır.

b) Kadrolar :

Kurum tarafından inşa ve tesis edilmekte olan et kombinaları ve soğuk depolarda, bunlardan 1954 yılı zarfında, tesisatı ikmal edilerek işletmeye açılmış olanlar için, lüzumlu elemanlardan bir kısmı bünyede mevcut personel meyanından tefrik edilmiştir. Müstakbel eleman ihtiyacını karşılamak üzere de mevcut kadroya ilâveten, 1954 yılı zarfında, 19.I.1954 tarih ve 4/2171 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararıyla 495 adedlik ek bir kadro alınmıştır.

Bu duruma nazaran, Kurumun 1954 yılı sonu itibariyle nazari ve fiili kadroları bir evvelki yıl ile, mukayeseli olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	1 9 5 3				1 9 5 4				1954 ün 1953 e nispeti fark		Umumi fark
			Fark				Fark		+	-	
	Nazari	Fiilî	Nazari	Fiilî	Nazari	Fiilî	Nazari	Fiilî			
Merkez :											
Barem içi	17	17			16	13	—	3			4
İhtisas	30	25	—	5	49	29	—	20	4		
Barem dışı	117	112	—	5	410	169	—	241	57		
Yekûn	164	154	—	10	475	211	—	264	61	4	+ 57
Taşra : (*)											
Barem içi					1	1					
İhtisas					14	14					
Barem dışı					169	169					
Yekûn					184	184					
Merkez yekûnu	164	154	—	10	475	211	—	264	61	4	+ 57
Umumi yekûn	164	159	—	10	659	395	—	264	61	4	+ 57

Yukardaki tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere; geçen senenin fiilî kadro mevcuduna nazaran; Kurumun merkez teşkilâtındaki, 1954 yılı kadro mevcudunda, 57 kişilik bir artış görülmektedir.

Barem dışı kadrolarda görülen bu 57 kişilik fiilî artışa mukabil barem içi kadrolarda 4 kişilik bir azalma ve ihtisas yeri kadrosunda ise aynı miktarda bir çoğalma müşahade edilmektedir.

Bu suretle; sene sonunda 475 memur kadrosundan 211 i kullanılmış 264 adetlik personel yeri boş bırakılmıştır.

(*) 1953 yılında bütün kadrolar merkez emrinde olduğundan taşra teşkilâtına tevzi yapılmamıştır.

Nazari kadro ile fiilî kadro arasında 264 adetlik münhal yer bulunmasına rağmen, sene içerisinde, merkezde 119 ve taşra teşkilâtında da 404 aded olmak üzere ceman 523 kişi yevmiye ile çeşitli memuriyet unvanları altında istihdam edilmiştir.

Taşra teşkilâtında ise mükeffel olmıyan bâzı yevmiyeli memurların vezne işlerinde kullanıldığı anlaşılmıştır.

Daimî yevmiyeli memur istihdamına mutlak olarak zaruret hissediliyorsa Kurumun ihtiyacını karşılayacak yevmiyeli memur ve işletme kadrolarının da tesbit edilerek Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesine göre tasdikı cihetine gidilmesi icabetmektedir.

c) Merkez teşkilâtı :

Merkez teşkilâtında mevcut şubelerin, 1954 yılı nihayeti itibariyle, fiilî kadro durumu, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Merkez Teşkilâtı	1953 Aded	1954 Aded	Fark
Umum Müdürlük	3	3	—
Danışma Kurulu	2	4	+ 2
Umumi Kâtiplik	46	50	+ 4
Teftiş ve Kontrol Heyeti	4	10	+ 6
Hukuk İşleri Müdürlüğü	2	2	—
Umumi Muhasebe Müdürlüğü	16	32	+ 16
Konjonktür ve İştirakler Müdürlüğü	7	7	+
Ticaret Müdürlüğü	11	16	+ 5
Balıkçılık İşleri Müdürlüğü	4	5	+ 1
Hayvancılık ve Et Sanayii Müdürlüğü	7	14	+ 7
Personel ve Sosyal İşler Müdürlüğü	4	11	+ 7
Yazı ve Arşiv İşleri Müdürlüğü	11	12	+ 1
Malzeme Müdürlüğü	13	16	+ 3
Makina Tesisat Müdürlüğü	12	15	+ 3
İnşaat Müdürlüğü	7	6	— 1
Organizasyon ve Araştırma Müdürlüğü	5	8	+ 3
	<u>154</u>	<u>211</u>	<u>+ 57</u>

1. Geçen yıl raporumuzda arz ve izah edildiği veçhile umum müdürlük teşkilâtında kayda değer bir değişiklik bulunmamaktadır.

Ancak; Hukuk İşleri Müdürlüğüne geçmiş yıllarda açılıp henüz neticelenmediğinden 1954 yılına devreden ve aynı yıl zarfında kurumca açılanlar ile intacedilen ve 1955 yılına devrolunan dâ-

vaların aded ve müddeabih meblâğ tutarları bir fikir verebilmek maksadiyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Dâva mevzuu	Aded	1 9 5 4 Müddeabih meblâğ	
		Lıra	K.
I - Eski yıllardan devren gelen dâvalar	36	372 985	86
	Yekûn	372 985	86
II - 1954 yılında açılan dâvalar :			
a) Hukuk, Kurum tarafından	43	55 661	82
b) Hakem işleri :			
1. Hakem işleri, Kurum tarafından	3	6 761	30
2. » » » »	6	33 824	91
c) İdari dâvalar :			
1. İdari dâvalar, Kurum tarafından	1	43 000	
2. » » » aleyhine	1	Emeklilik	
	Yekûn	139 248	03
	Umumi yekûn	512 233	89
III - Neticelenen dâvalar :			
a) Lehte	49	137 312	64
b) Aleyhte	2	32 501	
	Yekûn	169 813	64
		342 420	25

IV - Ertesi yıla devir

Yukardaki tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere; hukuk müdürlüğüne ait işlerin sıklet merkezini hukuk dâvaları teşkil etmektedir.

Bunların mühim bir kısmı, parekendeci kasaplar marifetiyle yaptırılan kredili et satışlarına ait paraların ilgililerce vaktinde müesseseye ödenmemesinden mütevellit alacak dâvalarıdır.

2. Personel ve sosyal işleri :

1954 yılı zarfında personel işlerinde üzerinde durulması icabeden hususlar aşağıda belirtilmiştir.

— Memur ve müstahdemlerin sicil dosyalarından bulunması lâzımgelen emekli işlerine mütalâlik muamelenin bir an evvel ikmal edilerek sicil karnelerinin tanzimini ve birer nüshasının da ilgililere verilmesini,

— Kasa tazminatlarının kimlere ve ne suretle verileceği 4621 sayılı Kanunun 4 ncü maddesiyle bu husustaki talimatnamede tasrih edilmiş bulunmaktadır.

1954 yılında Kurumca nakit ve kıymetli evrak muhafazasıyla ilgili bulunmayan memur ve âmir-lere kasa tazminatı namı altında tediyatta bulunulduğu görülmüştür. Durumun ıslahını zaruri görmekteyiz.

3. İnşaat işleri :

1954 yılı zarfında Kurum, gerek geçmiş yıllardan devren gelen ve gerekse aynı yıl zarfında yeniden inşasına başlanan tesislerin ikmal, tamiri, bakım ve muhafazası işleriyle meşgul olmuştur.

Ezceümle Kurumca, 1954 yılında, Ankara'da Umum Müdürlük binası ve sosyal tesisler inşaatının, Haydarpaşa Soğuk Deposunun, Zeytinburnu Et Kombinasyonunun ve Marmara Demir iskelesinin avan projeleri ile Konya yemekhane ve idare binasının kalorifer tesisatına ait projeler ikmal edilerek mütaahhit firmalara ihaleleri yapılmıştır.

1954 yılı zarfında ikmal edilmesi icabeden tesislerle geçmiş yıllardan devren gelip aynı yıl zarfında inşaatının tamamlanması gerekli bulunanlar hakkında lüzumlu izahat hulâsaten aşağıda arz edilmiştir.

a) Beşiktaş Soğuk Deposu :

Bu deponun inşaatı, 15 . I . 1952 tarihli mukavele ile 250 iş gününde ikmâl edilmek üzere mütaahhidine ihale edilmiştir.

İnşaat safhasında iken tahassül eden bâzı teknik sebepler dolayısıyla bu tesis ancak 28 . VIII . 1954 tarihinde ikmal edilerek istifadeye arz edilmiştir.

b) Konya Et Kombinasyonu :

Bu inşaat 5 . XI . 1951 tarihinde Toprak Mahsullerince 300 iş gününde ikmâl edilmek üzere mütaahhit firmaya ihalesi yapılmıştır.

Mukavele gereğince firma tarafından hazırlanan projeler Ofisçe kabul edilmemiş ve Amerika'dan getirilen mütehassısların tanzim ettikleri avan projelerini ihzarı ve bunların tatbikat projesi şekline sokulması uzun, mesaiyi icabettirmiştir.

Bu itibarla inşaatın mütaahhitlikçe yapılacak kısmı ancak 8 . XII . 1954 tarihinde muvakkat kabule hazır bir vaziyete gelebilmiştir. Tetkik tarihimizde faal bir duruma geçmiştir.

c) Kayseri Buz Fabrikası :

Bu fabrika, 1953 yılı sonlarına doğru 30 . IX . 1954 tarihinde ikmal edilmek şartıyla mütaahhide ihalesi yapılmıştır.

Gerek tecrit maddesi olarak kullanılan mantarın temininde Kurumca karşılaşılan müşkülât ve gerekse mantar motorlarının daha mühim yerlerde meşgul olmaları dolayısıyla fabrika zamanında teslim edilememiştir.

Tetkikatımız tarihi olan 1956 yılı nihayetinde bu fabrikaya ait bir kısım makineler henüz temin edilememiş olduğundan işletmeye açılmamıştır.

ç) Ankara Et Kombinasyonu :

31 . XII . 1954 tarihinde ikmal edilmek üzere 17 . X . 1953 tarihinde mütaahhit firmaya ihale olunan bu kombinasyonun inşaatı zamanında ikmal edilmiş ve Kurumca tesellüm edilmiştir.

d) Beşiktaş rıhtım ve Konya kanalizasyon ve dahili stabilize yol inşaatının da 1954 yılı içerisinde ikmal edilmeleri sözleşme hükümleri iktizasından bulunduğu halde rıhtım hafriyatı dolayısıyla bitişikteki rıhtımın yıkılması ve tarama miktarının da artmasından dolayı her iki inşaat az bir tevhürle 1955 sonunda ikmal edilmiştir.

İnşaat ve montaj işlerinin koordine çalışmaları takdirde Kuruma daha çok fayda sağlayacağı kanaatindeyiz.

4. Balıkçılık işleri :

a) 1954 yılında, Kuruma yurtda modern balık avlama metotlarının tatbikini temin etmek maksadiyle balık müstahsilına gerekli yardımın yapılması mevzuuna ön plânda yer vermiştir.

Bu cümleden olmak üzere Kurum, balıkçıların âcil ihtiyaçlarından olan ağ ipliği ile Mersin balığı kancaları yerli malzeme ile memleket dâhilinde imal imkânlarını araştırmaya devam etmiştir.

Filhakika, memleket ekonomisinde mühim bir varlık teşkil edecek olan balık servetinin kıymetlendirilmesi hususunda tesisine başlanılan soğuk depolardan birçoğları, tetkik konumuzu teşkil eden, 1954 yılında ikmal edilerek işletmeye açılmış, balık yağı ve unu sanayii için Trabzon'da kurulan ve günde 25 ton balık işleyecek kapasitede bulunan fabrika da 1 . XI . 1954 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Bundan başka incelemelerimizin yapıldığı Kasım 1955 tarihinde günde 100 ton balık işliyecek kapasitede ikinci bir balık yağı ve unu fabrikasının da Beyşehir gölü kenarında kurulduğu öğrenilmiştir.

b) Balıkçılık sahasındaki ilmi araştırmaların arz ettiği hususi ehemmiyet dolayısıyla İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesine bağlı Hidroloji Araştırma Enstitüsü ile Kurumu arasında iş birliği yapılmış ve memleketin muhtelif bölgelerinde adedi yirmi beşe yakın göllerde balıkçılık bakımından ehemmiyetli tetkiklerde bulunulmuştur.

Bu çalışmalarla ilgili olarak Avusturya'dan iki milyon, Almanya'dan üç milyon olmak üzere ceman beş milyon balık yumurtası memlekete ithal edilmiş ve yetkili uzmanlar marifetiyle göllerimizde balık üretme teşebbüslerine geçilmiştir.

Diğer yönden, Karadeniz, Marmara ve Akdeniz'de biyolojik ve osenagrafik araştırmalar yapılmıştır.

c) 1954 yılında balık avı usul tekniğinin ıslahı, modern vasıta ve usullerle balık avcılığının memleket balıkçılarına gösterilmesi ve öğretilmesi yolunda F. A. O. teşkilât teknik yardım programından bir yıl müddetle yurda celbedilmiş olan bir balıkçılık av mutahassısı tarafından Japon tipi çapara ile Orkinos avı tecrübeleri yapılmış ve bu hususta müspet neticeler veren çalışmalarda bulunulduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca balıkçılık işlerinin çeşitli sahalarında çalıştırılmak bilgi ve tecrübelerinden istifade edilmek üzere F.A.O. teknik yardım programından, aynı yıl zarfında, Kurumca altı yabancı uzman da memleketimize getirilmiştir.

Bu uzmanların çalışmalarından temin edilen istifade Kurumca kayda değer görülmüş ve kendi sahalarında personel yetiştirmek suretiyle de yurda faydalı hizmette bulunmuşlardır.

ç) Kurum bir taraftan F.A.O. teknik yardım programından istifade ederek dört elemanını kendi sahalarından bilgi ve görgülerini artırmak üzere, 5 ay müddetle Norveç, Danimarka ve İngiltere gibi yabancı memleketlere göndermekle iktifa etmemiş diğer taraftan balıkların soğutma, dondurma ve muhafazası gibi ameliyelerin tecrübe edilmesi ve soğuk depo tesislerinin işleme sırasında bu işle ilgili muhtemel ârızaların tesbiti mevzuları üzerinde çalışmak üzere de alâkalı personeli on beş günlük bir kursa tâbi tutmuştur.

d) Kurumun yardımıyla Hidrobioloji Enstitüsü tarafından yayınlanan aylık (Balık ve Balıkçılık) dergisi 1954 bidayetinden itibaren bizzat Kurumca çıkarılmaya başlanmıştır.

Ayrıca Kurumun yardımıyla mezkûr enstitü tarafından (Türkiye Deniz Balıkçıları Sözlüğü), (Türkiye Deniz Balıkları Anahtarı) ve (Hidrobioloji Meemuası) gibi eserler de neşredilmiştir.

Karadeniz Buğazından senenin bâzı aylarında normalin fevkinde balık sürülerinin akın etmekte oldukları müşahede edilmektedir.

Bu balıklardan âzami istifâdeyi temin maksadiyle, Kurum, her ne kadar gerekli tedbirlere tevessül etmekte ise de, bir taraftan avlanan bu balıkların harice sevk imkânlarının araştırılmasını ve diğer taraftan memleket dâhilinde bol miktarda istihlâke arzını ve aynı zamanda konserve ve balık unu sanayiine intikal ettirilmesi mevzuları üzerinde ve daha fazla gayret sarf etmesini temenniye değer görmekteyiz.

5. Veteriner İşleri:

a) Hayvancılık mevzuu:

Tetkik konumuzu teşkil eden 1954 yılı zarfında Kurum kasaplık hayvancılığın inkişafı için yüksek randıman temin edilmesi mevzuunu ele almış ve besicilere elde edilen et randımanına göre teşvik primi vermiştir. Bu itibarla randıman temininde besi metodu esas ittihaz edilmekte olduğundan muntaka şartlarına uygun ve ekonomik gıda rasyonu tesbiti denemeleri Erzurum Et Kombinasında yapılmış ve binnetice, % 52 randıman vererek hayvanlar için % 50 den fazla elde edilen beher etin kilosuna canlı fiyatın % 80 fazlasıyla ödenmesi, kış devresi için asgari 25 baş sığır veya 500 baş koyun teslim etmeyi taahhüdedenlere ayrıca kıymetinin % 5 nispetinde taahhüt priminin verilmesi gibi teşvik ve himaye edici kararlar alınmıştır.

b) Et mevzuu:

Bu yıl zarfında, Kurumca Erzurum, Ankara ve Kocaeli'nde bulunan bir kısım askerî birliklerin et ihtiyaçlarını karşılamak hususunda taahhüdata geçilmiş ayrıca İstanbul ve Ankara'da et piyasasında tanzim satışları yapılmıştır.

Bu maksatla en fazla et darlığı hissedilen kış ve ilkbahar mevsimlerindeki ihtiyacı karşılayabilmek için de Erzurum Et Kombinasında bin baş canlı sığır stoku temin edilmiştir.

Diğer yönden Kurumca, kasaplık hayvan satınalmalarına dair tanzim olunan şartnamelerde, hayvan sağlığını koruyucu, besisini teşvik edici ve istihsal edilecek etin kalite bakımından iyiliğini temin edici hükümler vaz'edilmek suretiyle hem müstahsıl ve hem de müstehlike faydalar sağlayacak adımların atıldığı anlaşılmıştır.

Kurum, 1954 yılı içinde, uzun zaman evsafını değiştirmeden muhafaza edilecek et stoku vücuda getirmek, dış memleketlere ihraçatta bulunmak maksadiyle işletmeye açılmış olan Trabzon soğuk deposunda seri metotla ambalajlı ve ambalajsız sığır, koyun ve tavuk eti ve bir kısım sakatatın dondurulması işlerine mütaallik denemelerde de bulunmuştur.

Bu denemelerde, müstahsıl tarafından beslenerek yetiştirilen kasaplık hayvanların biyolojik durumlarına göre etlerin dondurulma ve donmuş olarak muhafaza edilmesinde tezahür edecek tehالیflerin tetkiki hedef tutulmuş ve alınan neticelere göre bahis mevzuu et ve sakatatın fiziki ve kimyevi bakımlardan taze buldukları zamandaki evsafı aynen muhafaza ettikleri anlaşılmıştır.

c) Yurtta kasaplık hayvan mevcudunun tesbitiyle mevcut şart ve imkânlar dâhilinde inkişaflarının tetkiki:

Kasaplık hayvancılığın inkişafı, halka, sıhhi et istihsal edilerek tevzii ve hayvan tâli mahsullerinin kıymetlendirilmesi, yurt için et sanayiinin kurulması ve kalkındırılması için Kurum 1954 zarfında aşağıda yazılı hususâtı tesbit etmiştir.

- a) Memlekette mevcut kasaplık hayvan miktarıyla cinsleri,
- b) Mezbahalar, hayvan mahsulleri ve tâli mahsuller ticaret ve sanayii,
- c) Hayvan yemleri,
- ç) Besicilik, besi şekilleri ve besicilerin durumları,
- d) Hayvan besi mntıklarının coğrafi şartları,
- e) Bölgede mevcut kasaplık hayvan besi kooperatiflerinin faaliyeti,
- f) Bölgede mevcut kümes hayvanlarının durumları,
- g) Domuz yetiştiricilerine dair gerekli malûmat,

Bu esasların tesbiti için yurt dört kombina hinterlandı bölgesine taksim edilmiştir.

1. Ankara Bölgesi:
2. Konya »
3. Erzurum »
4. İstanbul »

Kombinalar bölgesine dâhil olmayan vilâyetlerde ise; ilgili teşkilâtta istifade edilerek gerekli bilginin toplanması cihetine gidilmiştir.

Kombina hinterlandını teşkil eden bölgelerde bilgi toplamak için bir veteriner, bir yüksek ziraat mühendisi, bir de ticaret servisinden tefrik olunacak üç kişiden müteşekkil heyetler kurulması karar altına alınmıştır.

1954 yılı zarfında eleman tedarikindeki güçlükler dolayısıyla bahis mevzuu heyetten biri Erzurum ve diğeri de Konya bölgesinde olmak üzere ancak iki yerde faaliyete geçirilebilmiş ve elde edilen malûmat kombinalara tevdi edilmiştir.

Her kaza bir ünite olarak ele alınmış olduğundan et kombinalarının bilgi bakımından hinterlandlarına dâhil köylere kadar nüfuz etmeleri de bu suretle sağlanmıştır.

d) Kasaplık hayvan tâli maddelerinin kıymetlendirilmesi :

Kurumca, 1954 yılı zarfında, et kombinalarında kesime tâbi tutulan hayvanların bilmum iç ve dış tâli mahsullerinin kıymetlendirilmesi hususunda alınan tedbirleri aşağıdaki şekilde hulâsa etmek mümkündür.

a) Erzurum Et Kombinasında faaliyete geçirilmiş olan Rendering hause de et ve kemik unu, kan tozu istihsaline başlanmıştır.

Et ve kan unları hayvani protein kemik unları da madenî mürekkebat bakımından zengin olduğu için hayvan yetiştirme ve beslenmesinde ilâve yem olarak büyük bir kıymet taşımaktadır.

b) Kurumca sanayie elverişli deri istihsalı için yüzme usulleri üzerinde durulmuş ve bu mevzuda tetkikatta bulunmak üzere iki veteriner Beykoz Deri Fabrikasına gönderilmiştir.

c) Hayvan ukde ve guddelerinden çeşitli tıbbi müstahzarat imal edilmek suretiyle memlekete döviz temin ve tasarrufu cihetine gidilmesine gayret sarf edilmektedir.

Bu bakımdan menşei organik olan tıbbi mevat istihsalı, sanayiî inkişafı hususunda da Kurumun bâzı firmalarla temas halinde bulunmakta olduğu anlaşılmıştır.

e) Kurum tarafından, yurt içinde istihlâke arz edilecek çeşitli etin sınıflandırılması cihetine gidildiği gibi her sınıf etten tam mânasıyla istifade temin edilmesi düşünceleri meyanında kavurma, sosis, salam ve füme sığır dili ile et konservesi mevzuları üzerinde de çalışmalara başlanılmıştır.

d) Lâboratuvar tesisleri :

Tetkikatımızın yapıldığı 1955 yılı sonunda; Kurumca yurt içinde tesis edilmekte olan geniş et sanayiinin daimi surette kontrolünü temin etmek üzere Ankara'da (Bakteriyoloji, tağdiye (nutrition) Histopatoloji, umumi kimya, teknoloji, ev ekonomisi ve gıda kimyası) lâboratuvarlarını bünyesine alan ve merkez lâboratuvarları namı altında bir tesis kurulmuştur. Ayrıca, her kombinada birer muayene lâboratuvarı açılmıştır.

e) Yurdun et istihlâki :

Et ve hayvancılık bahsine son vermeden, yurdun, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi üç mühim istihlâk merkezinin son beş yıl zarfında hayvan cinslerine göre, ton olarak et istihlâkını gösterir tablolar aşağıya dercedilmiştir.

Türkiye'nin muhtelif yıllardaki et istihlâki (Ton olarak)

Yıllar	Sığır	Dana	Manda	Malak	Deve	Koyun	Kuzu	Kıl keçi	T. keçi	Oğlak	Domuz	Yekûn
1950	31 036	2 270	2 567	151	160	33 693	7 354	8 602	1 827	981	119	88 760
1951	33 983	2 899	3 171	231	305	35 221	8 903	11 602	1 360	1 137	110	98 922
1952	36 333	3 379	3 660	241	471	34 560	9 560	11 473	1 393	926	124	102 120
1953	39 862	4 208	4 272	344	464	32 544	9 858	12 094	1 315	1 079	69	106 109
1954	50 366	5 216	4 987	313	325	36 310	8 685	13 050	1 267	933	86	121 539

Istanbul, Ankara, İzmir vilâyetlerinin son beş yıllık et istihlâki (Ton olarak) aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Vilâyetler ve yılları	Sığır	Dana	Manda	Malak	Deve	Koyun	Kuzu	Kıl keçi	Tiftik keçi	Oğlak	Domuz	Yekûn
Ankara												
1950	1 764	102	60	—	3	3 794	510	33	564	3	—	6 833
1951	1 782	173	76	—	1	4 127	560	240	353	4	—	7 316
1952	2 239	203	122	—	2	4 542	476	276	323	12	—	8 195
1953	2 057	207	110	—	—	2 774	581	368	398	1	—	6 496
1954	3 232	407	189	—	2	4 136	527	255	229	—	3	8 978
Istanbul												
1950	10 311	331	1 299	—	—	12 747	3 485	114	6	6	—	28 299
1951	10 942	494	1 765	—	—	12 820	4 245	250	1	19	—	30 536
1952	11 770	581	1 829	—	—	12 017	4 044	154	5	8	—	30 338
1953	13 258	1 011	2 132	—	—	11 784	4 392	177	—	19	68	32 841
1954	17 527	1 083	2 070	—	—	12 392	3 804	165	2	21	82	37 146
İzmir												
1950	2 252	262	50	—	10	1 146	632	117	—	98	—	4 567
1951	2 361	247	75	—	26	1 249	611	191	—	96	—	4 856
1952	2 520	315	86	—	25	1 164	1 381	160	—	130	—	5 781
1953	2 704	301	109	—	31	1 032	1 408	241	1	189	—	6 016
1954	3 073	452	132	—	19	1 206	1 432	281	—	154	—	6 749

Not : Bu rakamlar İstatistik Umum Müdürlüğü kayıtlarından çıkarılmıştır.

6. Malzeme işleri :

Kurumun vücuda getirmekte olduğu tesislere ait bilûmum malzemeyi temin ve tedarik ederek ihtiyaç mahallerine sevk etme işi malzeme müdürlüğünün uhdesine tevdi edilmiştir.

Bu müdürlükte, 1954 yılında, bir müdür 15 memur ile 24 yevmiyeli personel vazife görmüş-tür.

1954 yılında 4 604 538 kilo otun mubayaa edilmiş olduğu ve bunun 2 470 575 kilosunun aynı yıl içinde istihlâk edildiği ve geriye kalan 2 133 000 kilo otun stok olarak ertesi yıla devredildiği öğrenilmiştir.

Ancak gerek devredilen otun ve gerekse Erzurum Kombinasyonuna ait çimento, betonarme çubuk demirlerinin mahallinde heyet delâletiyle yaptırılan tadatta eksik olduğunun görülmesi üzerine Kurumca mevzuların tahkikine başlandığı anlaşılmıştır.

7. Ticaret işleri :

Kurumun en hareketli servislerinden birini teşkil eden Ticaret Müdürlüğü, işletmeler itibarıyla alım nevi, miktarı, kalite ve fiyat baremlerinin tanzimi, canlı hayvan mevcutları mubayaaları, besileri ve hareket tarzının tesbiti, müstahsıldan direkt alımlar ve bağlanmalar, alıcılarla temaslar tesisi, teslimat anlaşmaları ve haftalık teslimat programlarının yapılması vagon ve diğer vasıtaların periodik seyrinin temini ve satışlarla ilgili bilûmum malûmat ve sair gibi hizmetlerle vazifeli bulunmaktadır.

1954 yılı zarfında Kurumca kasaplık hayvan mubayaasında takibedilen fiyat politikasının esası, bir taraftan memleket hayvancılığının inkişafını sağlamaktan ve diğer taraftan da normal fiyatların teşekkülünü temin etmek maksadıyla müstakar hayvan piyasasının teessüne yardım etmekten ibaret olduğu anlaşılmıştır.

8. Sigorta işleri :

1954 yılı zarfında Kuruma ait her türlü sabit kıymetlerle bilcümle malzemenin et ve balık stokunun mevzu usuller dairesinde, yangın, kaza ve deniz nakliyat rizikolarına karşı sigortaları, Anadolu Sigorta Şirketine yaptırılmıştır.

Kurumca, 1954 yılı zarfında, 18 888 110 liralık, müemmen meblâğa karşılık 325 gün üzerinden ödenen sigorta primi 14 642,33 liradır.

Mezkûr yıl zarfında, yangın rizikolarına karşı Anadolu Sigorta Şirketine Kurumca sigortaları yaptırılan tesislerle bilûmum malzemenin müemmen bedelleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tahsisin bulunduğu mahal	Müemmen bedel. Lira	Ödenen prim Lira	K.
Erzurum Et Kombinasyonu 1 nci kısım	2 158 000		
» » » 2 nci »	2 732 000		
Konya Et Kombinasyonu	3 534 500		
Ankara » »	1 301 000		
Zeytinburnu Et Kombinasyonu	932 000		
Trabzon Soğuk Deposu	515 000		
Zonguldak » »	185 000		
Haydarpaşa » »	965 000		
Beşiktaş » »	1 326 000		
Kayseri » »	353 160		
Samsun » »	337 000		
Sinob » »	505 000		
Ereğli (Karadeniz) Soğuk Deposu	158 650		
Marmara Soğuk Deposu	584 300		
Çanakkale » »	245 000		
Çeşme » »	287 000		
Merkezdeki mevcutlar	385 000		
İstanbul İrtibat Bürosu	219 500		
Direkt ve Tiraj haklarından gelen malzeme olup tesis itibarıyla tefriki yapılmıyanlar	2 400 000		
Et ve balık mahsulleri stoku	125 000		
	18 886 110	14 642	33

Kurum teşkilâtında mevcut kara nakil vasıtalarının sigortaları dahili sigorta marifetiyle ve deniz nakil vasıtalarının, seferde buldukları müddete ait, kaza sigortaları ise, sigorta şirketlerine yaptırılmıştır.

III - İş programı ve bütçe :

a) İş programı :

Kurum, 1954 yılına ait iş programını 17 . IV . 1955 tarihinde ilgili makama sunmuştur.

b) Bütçe :

1. Gelirler :

Kurum tarafından ihzar olunan 1954 yılı bütçesine nazaran, mezkûr yıl içerisindeki faaliyeti ile ilgili işler 75,7 milyon liralık çeşitli gider ihtiyar edileceği derpiş edilmiştir.

Bu paranın nerelerden temin edileceği gösterilmemiştir.

Badema ihzar olunacak Kurum bütçelerine gelir menbalarının da kaydedilmesi lüzumuna işaret ederiz.

2. Giderler :

Kurumun, 1954 yılına ait tahmini giderleriyle plâsmanlarının umumi yekûnu 75 711 000 liradır.

Bu masrafların, ana bölümleri itibariyle müfredatı şöyledir :

Lira	
12 914 000	İdare ve İşletme masrafları
30 592 000	İnşa, tesis, tevzi ve çeşitli sabit kıymetler
7 105 000	Malzeme ve nakit kredileri
25 100 000	Esas maddeler alımları,
75 711 000	Yekûn

Kurumca, 1954 yılına ait personel, idare işletme ve tefrik olunacak amortismanlar yekûnu 12 914 000, lira olarak tahmin edilmiş buna karşılık aynı işler için yapılan fiili sarfiyat miktarı 10 035 669,78 liraya baliğ olmuştur.

e) Kurulmakta olan tesis işleri programı :

Et ve balık işlerinin tertip ve tanzimi ve sanayiinin tesisi mevzuu ile meşgul olmak üzere kurulan Et ve Balık Kurumu yurtdun muhtelif mahallerinde kurulacağı tesisler ile kurulmuş ve kurulmakta olanların ikmali için aşağıda müfredatı yazılı işleri, 1954 yılı, iş programına ithal etmiştir.

	Lira
1. Satın alınacak arsa ve arazi	1 272 000
2. Yapılacak arsaüstü tesisler - iltisak yolları	845 000
3. Kurulacak Demiryolları iltisak hatları	690 000
4. Kurulacak rıhtım ve iskeleler	665 000
5. Yapılacak su temini işleri	497 000
6. » yardımcı tesisler	1 208 000
7. Satın alınacak makineler	3 264 000
8. Yapılacak montaj işleri	1 515 000
9. Ödenecek gümrük, dahili nakliye ve depo mas.	677 000
10. Kurulacak işletme binaları	10 589 000
11. » muhtelif binalar	3 000 000
12. » lojmanlar	1 730 000
13. Satın alınacak gemiler	3 500 000
14. » kamyonları	950 000
15. Diğer nakliye vasıtaları	190 000

Yekûn 30 592 000

Kurumca, 1954 yılı zarfında aynı işler için 16 520 416,13 liralık fiilî sarfiyat yapılmıştır.

ç) 1954 yılı iş programına göre alım ve satışlar :

a) Kış ayları zarfında, gerek sığır ve gerekse canlı koyun alımlarının taahhüde bağlanmak suretiyle temin edilmesini ve Mayıs ayından sonra da perakende alımlara başlanılması imkânlarının sağlanması esası kabul edilmiştir.

Alım programlarının ihzarında fiyatlar, piyasa durumu göz önünde bulundurulmak ve ilerdeki muhtemel inkişafalarda derpiş edilmek suretiyle tahmin olunmuş ve yaz aylarında müstahsil ile temas temin edilebileceği nazarı itibara alınarak alımların düşük fiyat üzerinden yapılacağı tahmin edilmiştir.

Bu esas göz önünde bulundurulmak suretiyle alım programında mubayaa olunacağı derpiş edilen 204 350 baş koyun için 13 526 750 lira, 27 250 baş canlı sığır için de 6 568 425 lira ki ceman 20 095 175 liranın ödeneceği tahmin olunmuştur.

Buna mukabil, Ticaret Müdürlüğü tarafından tutulan kayıtlara nazaran, 1954 yılında, 9 980 969,30 lira tutarında 133 193 baş koyun ile 4 893 158,19 lira tutarında 20 905 baş sığır mubayaa edilmiştir.

Bu duruma nazaran; alım programında, aded itibariyle, sığırdan % 76 ve koyundan ise; % 66 kısmının ancak realize edildiği anlaşılmıştır.

b) Satışlar :

Yukarıda canlı olarak mubayaa edildiği bildirilen hayvanların kesimleri neticesinde elde edileceği düşünülen koyun etinden 11 371 344,60 liralık ve sığır etinden de 5 705 791,37 liralık olmak üzere ceman 17 077 135,97 liralık satış yapılacağı tahmin edilmiştir.

Buna karşılık, aynı yıl zarfında, Kurum tarafından 7 450 000 lira kıymetinde 2 914 100 kilo koyun eti, 3 962 600 lira değerinde 2 351 000 kilo sığır eti ki ceman 5 265 100 kilo sikletinde 11 412 600 lira kıymetinde çeşitli et satışı yapılmıştır.

IV - İşletme faaliyetleri:

Kurum memleket dâhilinde, Erzurum, Konya, Ankara ve Zeytinburnu'nda olmak üzere 4 Et Kombinasyonu ve yurdun muhtelif yerlerinde 11 soğuk depo, bir buz fabrikası ve 2 balık yağı ve unu fabrikası gibi çeşitli tesisleri vücuda getirmeyi faaliyet programının ilk merhalesine ithal etmiştir.

Bunlardan bir kısmının, 1954 yılı zarfında, ikmal edilerek işletmeye açıldığı ve bir kısmının da kısa bir zamanda ikmal edilmesine gayret sarf edildiği anlaşılmıştır.

a) Erzurum Et Kombinasyonu:

1953 yılında Kurumca yapılan et tanzim satışlarını karşılamak gayesiyle kısmen işletmeye açılan Erzurum Et Kombinasyonunun büyük baş hayvan kesim yeri ile tâli maddeler kısmı faaliyete geçirilebilmiştir. Küçük baş hayvan kesim kısmının inşaatına 1954 yılında başlanmış 1955 yılının sonlarına doğru ikmal edilebilmiştir.

Kombinasyonun senelik kesim kapasitesi 96 000 baş sığır ve 630 000 baş koyundur.

Ticaret Müdürlüğü tarafından tutulan kayıtlara nazaran; Erzurum Et Kombinasyonunda; 1954 yılı zarfında, sığır kesim mahallinde 89 777 baş koyun ile 21 290 baş sığır kesilmiş ve neticede 2 205 ton koyun eti ile 2 742 ton sığır eti elde edilmiştir.

Kapasiteye göre; yıllık kesim nispeti sığırdaki % 22,17 ve koyunda ise; % 14,28 dir.

Bahis mevzuu kesimlerden elde edilen tâli mahsuller hakkında gerekli izahata aşağıda yer verilmiştir.

— Deri istihsalı :

Kombinasyonda kesilen sığır ve koyunlardan, ölen ve imha edilen hayvanlar da dâhil olmak üzere, 21 382 adet sığır derisi, 89 141 adet koyun postekisi elde edilmiştir.

Sığır derileri, kesimi mütaakıp, deri istihsal dairesinde tuzlanarak salamura deri haline ifrağ edilmiştir.

Koyun postekileri ise; kesimi mütaakıp mütaahhide teslim edildiğinden bunlar Kombinasyonda ayrıca bir ameliyeye tâbi tutulmamıştır.

— Barsak istihsalı :

1954 yılında koyun kesiminden 87 928 adet barsak istihsal edilmiştir.

Barsak dairesi, mezkûr yıl zarfında henüz faaliyete geçirilmediğinden koyun barsakları yağ olarak satılmıştır.

Memlekette piyasası mevcut olmadığından sığır barsakları yem ve don yağı istihsaline iptidai madde olarak kullanılmıştır.

— Sakadat istihsalı :

1954 yılında Kombinasyonda kesilen sığır ve koyunlardan istihsal olunan sakadat talep nispetinde piyasaya arz edilmiş ve geri kalanı da (imalâta) verilmiştir.

Bu meyanda koyunlardan 26 868 kilo yün ve 23 177 kilo kuyruk çöz ve gömlek yağları elde edilmiş ve sığırlardan da 104 670 kilo çöz ve gömlek yağı istihsal edilmiştir.

— Rendering Dairesi istihali :

Kanunen imhası gereken etler ile sakadat ve sair talî mahsulâtın ve kombinasyonda imâl olunan kavurmalarından arta kalan kemiklerin değerlendirilmeleri maksadıyla Rendering dairesinde yapılan çalışmalar neticesinde, 32 ton hayvan yemi, 9 ton don yağı ve 5 ton kemik tozu, bir ton kan tozu ve bir tona yakın da kemik yağı elde edilmiştir.

— Kavurma imâli :

Mezkûr yıl zarfında, Millî Müdafaa Vekâletinden alınan beş yüz tonluk kavurma siparişi üzerine Kombinasyonda 271 672 kilo kavurma imâl edilmiştir.

Bu kavurmaların imâli için 404 109 kilo sığır eti 22 444 kilo koyun eti ve 119 556 kilo da yağ ve diğer lüzumlu maddeler kullanılmış ve 974 916 lira değerinde 271 672 kilo kavurma elde edilmiştir. Bu duruma göre, kavurmaların vasatı kilo maliyeti 3,60 liradır.

Ankara ve İstanbul et kombinaları, tetkik konumuzu teşkil eden 1944 yılında henüz faaliyete geçmemiş olmaları ve dolayısıyla bu yerlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Ankara Belediyesi mezbahasında ve kısmen de Konya'da olmak üzere ceman 135 baş sığır ile 6 525 baş koyun kestirilmiş bu kesimlerden 12 800 kilo sığır eti ve 572 764 kilo da koyun eti ile bir kısım tâli maddeler elde edilmiştir.

Diğer taraftan İstanbul'da Karaağaç kurumları mezbahasında kestirilen 15 832 baş koyundan 209 702 kilo et ile bir kısım tâli maddeler istihsal edilmiştir.

1954 yılı zarfında, İstanbul'da imal edildiği anlaşılan 17 878 kilodan ibaret bulunan kavurmalar, 279 liralık tâli maddeler hariç, 131 052 liraya mal olmuştur.

Bu kavurmaların imalinde 105 354 lira değerinde 28 701 kilo koyun eti 15 405 lira kıymetinde 6 140 kilo da yağ kullanılmış ve imalât masrafı olarak da 10 571 lira sarf edilmiştir. Beher kilosu vasatı olarak 7,33 liraya mal olan kavurmaların bir kısmı 3,50 liradan satılmıştır.

Et maliyeti ile satışlar hakkında gereken izahat mubayaa ve satışlar bahsinde arz edilmiştir.

b) Soğuk depolar :

1954 yılı sonu itibariyle Kurumca işletilmekte olan soğuk depoların mahal ve kapasitesini gösterir bir cetvel aşağıya çıkarılmıştır.

K A P A S İ T E

Mahal	Soğutulmuş et deposu Ton	Günlük buz imalâtı Ton	Buz deposu Ton	Günlük balık deposu Ton	Donmuş balık deposu Ton	Soğutulmuş balık deposu Ton	Günlük balık soğutma Ton	Et muhafaza Ton	Umumi yiyecek deposu Ton	Düşünceler
Çanakkale soğuk deposu	—	12,5	40	5	—	20	—	—	—	1954 den evvel işletmeye açılan
Çeşme » »	—	12,5	40	5	—	20	—	—	—	» » » »
Trabzon » »	—	25	75	10	125	25	15	—	100	1954 de işletmeye açılmış
Samsun » »	—	25	75	5	25	15	10	—	—	» » »
Zonguldak » »	—	—	—	5	—	10	—	60	50	» » »
Beşiktaş » »	1 620	100	500	40	1 200	120	60	—	—	» » »
Sinob » »	—	25	75	10	125	25	15	—	—	» » »
Marmara » »	—	25	75	5	25	15	10	—	—	1954 den evvel işletmeye açılan

Kuruma ait yukarda bahis mevzuu edilen soğuk depolardan kapasite bakımından en mühimlerinin, 1954 yılı sonlarına doğru işletmeye açılmış olmaları dolayısıyla soğuk depoculuk işletmesi bakımından bu yıl kayda değer bir faaliyet müşahede edilmemiştir.

Ancak kısmen faaliyette bulunan bu depolarda 2 456 ton buz istihsal edilmiş ve bunun 2 262 tonu satılmıştır.

Aynı zamanda mezkûr depolara muhafaza için 147 ton balık, 280 ton et ve 91 ton da çeşitli yiyecek maddeleri konmuştur. Ayrıca 145 ton balık ve 9 ton da et dondurulmak suretiyle muhafaza edilmiştir.

c) Kara nakil vasıtaları :

Kurumun iştigal mevzuu ile ilgili kara nakil vasıtalarını başlıca üç grupta mütalâa etmek mümkündür.

1. Şehir dâhili ve şehir harici soğutulmuş et ve balık nakliyat ve tevzii işlerinde kullanılan termos kamyonları,

2. Et kombinalarındaki depolarda soğutulmuş veya dondurulmuş olarak muhafaza edilen etleri piyasaya nakletmek üzere kullanılan termos tipi vagonlar.

3. Sair işler için kullanılan yük kamyonları ve servis arabaları.

Geçen seneden devredilenlerle, 1954 yılı zarfında, yeniden satın alınmış olan çeşitli kara nakil vasıtalarıyla birlikte yıl sonu mevcudununun 97 adede ve iktisap bedelinin de bir evvelki yıla nazaran, 60 438,42 liralık bir tezyüt kaydederek 2 966 381,84 liraya baliğ olduğu görülmüştür.

Bu meblâğı 2 429 089,38 lira kıymetinde 70 adedi termos tipi vagonlar, 232 340 lira kıymetinde 7 adedi termos kamyonları, 304952,46 liralık kısmını da sair işlerde kullanılan 20 aded yük kamyonları, binek otomobilleri ve servis arabaları gibi çeşitli nakil vasıtaları teşkil etmektedir.

1954 yılı zarfında, balık müstahsilina yardımda bulunmak maksadiyle dış memleketlere ihrace-dilecek balıkların sevkini teminen balık nakline mahsus 8 aded termos tipi vagonların İstanbul Balıkçılar Cemiyetine kiraya verildiği anlaşılmıştır.

Diğer yönden, Devlet Demiryollarınca halen tatbik edilmekte olan 220 ve 240 sayılı tarifeler hükümlerine göre; et ve balık nakliyatında dolu vagon için ödenen ücret tutarı boş olarak iade edilen vagonların cer ücretinden daha dün bulunmaktadır.

Bu bakımdan, dolu olarak mevrudine vâsil olan termos vagonlarının park mahallerinde boş olarak iadesinde, Kurum dolu vagona nispeten, Devlet Demiryollarına daha fazla ücret ödemektedir. Bu mevzu üzerinde D. Demiryollarıyla temasa geçilmesi ve verilen ücretlerin ayarlanması müna-sibolacaktır.

Kamyonla yapılan nakliyat masraflarında tasarruf sağlamak gayesiyle Kuruma ait vasıtalarla şehirlerarası yapılan nakliyatta mazot ile işliyen dizel motorlu arabaların kullanılmasına gidilmesi daha faydalı olacağı kanaatindeyiz.

ç) Deniz nakil vasıtaları :

Hidrobiolojik etüdüleri yapmak, teknik vasıta ve metotlarla balık avlamak ve avlanacak balıkları istihlâk piyasalarına arz etmek ve soğuk depolara taze bir durumda balık sevkini sağlamak gayesiyle temin edilmiş olan soğutucu tertibatla mücehhez deniz nakil vasıtalarının 1954 yılı sonu itibarıyla iktisap bedelleri 2 928 438,72 liradır.

Bahis mevzuu deniz nakil vasıtalarını üç grupta mütalâa etmek mümkündür.

1. Balık araştırma gemisiyle motorları :

Bu vasıtalar, 200 ton haciminde bir araştırma gemisiyle beheri 19 ar tonluk üç aded etüd motorundan ibarettir.

1954 yılında bahis mevzuu araştırma gemisiyle yerli ve yabancı uzmanlar Karadeniz, Marmara ve Akdeniz'de balıkçılık ve hidrobiyolojik araştırmalarda bulunmuşlardır.

Hidrobiyoloji Enstitüsü emrine verilmiş olan etüd motorları ise; bu enstitü tarafından araştırma istasyonu olarak Trabzon, İskenderun ve Çanakkale'de kullanılmıştır.

2. Balık Av Gemileri :

Kurum, bu gemiler vasıtasıyla iktisadi ve teknik metotlarla avlıyacağı balıkları piyasaya sürmek suretiyle nâzım rolü ifa etmektedir.

Bu gemilerin 2 adedi kırk beşer, 3 adedi yirmi ikişer ve 3 adedi de dokuzar tonluktur.

1954 yılında, mezkûr gemilerden, kırk beşer tonluk olanları balık avelığında kullanılmıştır.

Aynı yıl zarfında muhtelif tonajdaki gemiler ise, mahallî balıkçı kooperatifleri ile Kurum tarafından müştereken çalıştırılmak üzere, bu kooperatiflerin istifadelerine tahsis edilmiştir.

3. Balık Nakliye Gemileri:

3 adedi, yüzer, 2 si altmışar, 2 si yirmişer ve 1 i de kırk ton olmak üzere 8 parçadan ibarettir.

Kurum ve hususi teşebbüs tarafından açık denizlerde avlanan balıkların, donmuş taze olarak müstehlike soğuk depolara nakilleri ve buralardaki balıkların da iç ve dış piyasalara sevkleri bu gemiler vasıtasıyla sağlanmıştır.

Kurumun, 1954 faaliyet yılı gemilerin de ilk çalışma senesini teşkil ettiğinden bunlara, aynı yıl zarfında, devamlı ve kâfi derecede iş temin edilememiştir.

Kurum bünyesinde mevcut kara ve deniz nakil vasıtalarının adedleri ile iş hacımları göz önünde bulundurulduğu takdirde; bunların rasyonel bir şekilde çalışmalarını sağlayacak âzami randıman elde etmek, tamir ve revizyonlarıyla yakinen ilgilenebilecek ve bunların tek elden sevk ve idaresini temin edecek ve işletmelere yapılan işleri rayice göre kıymetlendirerek işletme hesabı tutacak bir servisin ihdası, işlerin selâmeti bakımından, daha yerinde olur kanaatindeyiz.

V - Mubayaa ve satışlar :

a) Mubayaa :

Kurum, 1954 yılı zarfında, bir taraftan Ankara ve İstanbul şehirlerinde yapılacak et tanzim satışlarını sağlamak ve diğer taraftan, gerek müesseselere ve gerekse askerî birliklere karşı girişilen taahhütleri karşılamak maksadiyle Erzurum Et Kombinasyonu mârifetiyle mahallinde ve teşkil olunan seyyar mubayaa ekipleri vasıtasıyla Ankara, Urfa, Konya, Yozgad, Samsun, Söke ve Aydın bölgelerinde kasaplık hayvan mubayaaasında bulunmuştur.

1954 yılı Eylül ayından itibaren Kurum teşkilâtında tatbik mevkiine konan yeni muhasebe plânına göre, sevk ve satış harekâtı bedel itibariyle muhasebe kayıtlarında görülmekte, miktar harekâtı da muhasebe dışı köylerde takibedilmektedir.

Kurumca hazırlanmış olan maliyet talimatnamasının biran evvel tatbik mevkiine konmasını temenniye değer görmekteyiz.

1954 yılı zarfında Kurum teşkilâtı tarafından satın alınan koyun ve sığırların mubayaa edildikleri bölgeler itibariyle; baş, canlı tartı ve alım kıymetlerini gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

1. Mubayaa edilen koyunlar :

		Baş aded	Canlı tartı tutarı (masraf dâhil)		
			kilo	Lira	K.
Erzurum	Bölgesi	90 048	4 467 298	6 727 217	80
Urfa	»	520	36 293	76 796	83
Konya	»	7 439	354 710	794 942	51
Yozgad	»	7 907	—	529 869	40
Samsun	»	5 011	150 321	260 682	05
Söke - Aydın	»	22 268	799 060	1 591 460	71
Yekûn		133 193	—	9 980 969	30

2. Mubayaa edilen sığırlar :

	Baş aded	Canlı tartı tutarı (Prim dâhil)		
		kilo	Lira	K.
Erzurum Bölgesi	20 770	5 456 596	4 872 858	99
Ankara »	135	25 374	20 299	20
Yekûn	20 905	5 481 970	4 983 158	19

Yukarıdaki tabloların tetkikinde, Kurumca 1954 yılında, 9 980 969,30 lira kıymetinde 133 193 baş koyun ve 4 893 158,19 lira değerinde 20 905 baş sığır satın alınmıştır.

Mezkûr yıl mubayaalarının mühim kısmını teşkil eden Erzurum bölgesinde 6 727 217,80 lira değerindeki 90 048 baş koun ile 4 872 858,99 lira kıymetindeki 20 070 baş sığırın alım fiyatları hakkında bir fikir vermek üzere İstanbul canlı hayvan borsa fiyatları ile Kurumun Erzurum'daki fiili mubayaa bedellerinin ay itibariyle, mukayesesini gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Aylar	1954	Erzurum'da Kombi- nanın alım fiyatı		İstanbul hayvan bor- sası fiyat vasatileri	
		Koyun Kilo Kuruş	Sığır Kilo Kuruş	Koyun Kilo Kuruş	Sığır. Kilo Kuruş
Ocak	1954	132	84	270	—
Şubat	»	142	94	173	—
Mart	»	161	88	179	114
Nisan	»	174	119	230	126
Mayıs	»	174	114	241	125
Haziran	»	149	97	195	—
Temmuz	»	140	91	175	—
Ağustos	»	140	99	148	95
Eylül	»	—	78	132	91
Ekim	»	118	75	130	90
Kasım	»	129	75	139	96
Aralık	»	140	80	163	97

Not : Erzurum Et Kombinasyonunun alım fiyatları ile İstanbul borsası fiyatlarının mukayeselerini teminen Erzurum - İstanbul canlı hayvan sevk masrafları ile hayvanlarda yolda husule gelen zayıf olarak fiyatlara kilo başına 30 ilâ 35 kuruş ilâve edilmesi icabetmektedir.

Kurum tarafından 1954 yılı zarfında kestirilen koyun ve sığırların adedini, elde edilen et miktarını, bir kilo etin vasatı maliyeti ile bedelini gösterir tablolar aşağıya çıkarılmıştır.

Koyunların mubayaa mahalli	Kesime verilen aded' baş	Kesim neticesinde elde edilen et Kilo	Elde edilen etlerin maliyeti		Bir kilo etin vasatı maliyeti Kuruş	Bir kilo etin vasatı satış tutarı Kuruş
			Lira	K.		
Erzurum Et Kombinası	89 977	2 203 153	7 760 993	08	352	240
Muhtelif yerlere sevk						
Urfa (Seyyar mubayaa ekibi)	520	19 121	83 707	15	438	230
Ankara sevk						
Konya (Seyyar mubayaa ekibi)	7 439	192 357	864 646	96	450	233
Ankara sevk						
Yozgad (Seyyar mubayaa ekibi)	1 484	20 464	93 388	11	456	270
Ankara sevk						
Samsun (Seyyar mubayaa ekibi)	1 722	22 216	96 766	20	436	271
Ankara sevk						
Söke - Aydın (Seyyar mubayaa ekibi)	14 063	203 908	1 025 413	15	503	258
Ankara sevk						
Söke - Aydın (Seyyar mubayaa ekibi)	8 205	113 454	624 963	44	551	342
İstanbul'a sevk						
Yozgad - Samsun (Seyyar mubayaa ekibi)	7 474	96 248	559 307	80	581	267
Muhtelif yerlere sevk						
İmha olunan etler	—	17 379	—	—	—	—
Yekûn	130 884	2 890 300	11 109 185	89	—	—
Sığırların mubayaa mahalli						
Erzurum Et Kombinası	21 290	2 687 334	6 603 205	82	245	160
Ankara Mezbahası	133	12 780	30 466	32	238	160
İmha	149	54 886	—	—	—	—
Yekûn	21 572	2 755 000	6 633 672	14	—	—

Kurumun mubayaa fiyatlarına çeşitli masrafların ilâvesiyle hâsıl olacak satış maliyeti üzerinden satış yapması icabederken ihtiyacı karşılama faaliyeti ile tavzif edilmiş olan mahallerde narh bulunması hasebiyle maliyet fiyatının dununda satış yapmak mecburiyetinde kalmıştır.

Bu itibarla zararın mümkün mertebe önlenebilmesini teminen yapılacak mubayaalarda ucuza mal etme imkânlarının araştırılmasının lüzumunu kaydederiz.

Ayrıca, mustahsıldan kâfi miktarda kasaplık canlı hayvan mubayaasına imkân bulunmadığından, Kurumca girişilen taahhütlerin yerine getirilmesi için, piyasadan et mubayaa edilmesi zarureti de hâsıl olmuştur.

Bu itibarla 1954 yılı zarfında Kurum teşkilâtınca piyasadan 480 388,26 lira kıymetinde 157 270 kilo koyun eti ile İstanbul bölgesince 1 419,10 lira tutarında 617 kilo sığır eti satın alınmıştır.

Satın alınan koyun etlerinin satın alındıkları bölgeler itibariyle, kilo maliyeti, miktar ve tutarları aşağıda gösterilmiştir.

	kilo maliyeti kuruş	Miktar kilo	Tutar Lira	K.
İstanbul bölgesi	3 05	4 721	14 340	66
Ankara »	3 00	133 623	401 699	20
Konya »	3 39	18 926	64 348	40
Yekûn		157 270	480 388	26

b) Stoklar :

Kurumun, 1953 yılından, mütaakıp yıla devren gelen canlı hayvan stokunun ve 1954 yılında satın alınan hayvanları, aynı yıl zarfında kesilenlerle canlı satılanları, ölüm ve imha dolayısıyla stokdan düşülenleri ve 1955 yılına devrolunan canlı hayvan stokunu kıymet miktar ve cins itibariyle gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

1954 yılı canlı hayvan harekkât tablosu

A) Girişler :

Canlı hayvanın cinsi	1953 yılından devir		1954 yılından mubayaa olunan		Yekûn		İ z a h a t
	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira	
Koyun	570	42 500	133 193	9 980 900	133 763	10 023 400	
Sığır	1 209	233 600	20 905	4 893 200	22 114	5 126 800	
Yekûn	1 779	276 100	154 098	14 874 100	155 877	15 150 200	

B) Çıkışlar :

Canlı hayvanın cinsi	Kesime verilen		Canlı satışlar		Ölüm ve imhalar		1955 yılına devir		Yekûn	
	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira	Baş aded	Lira
Koyun	130 884	9 803 400	1 993	156 700	689	54 000	197	8 500	133 763	10 023 400
Sığır	21 572	5 032 800	257	45 000	100	5 200	185	43 800	22 114	5 126 800
Yekûn	152 456	14 836 200	2 250	201 700	789	60 000	382	52 300	155 877	15 150 200

Kurumun 1953 yılından 1954 yılına devrolunan et stokunu, 1954 yılında, koyun ve sığırların kesimleri neticesinde elde edilen etleri, aynı yıl zarfında piyasadan kesilmiş olarak mubayaa olunanları ve bu etlerden satılanlarla kavurma imaline verilenleri ve elden çıkarılan kuyruk yağlarıyla istimale gayrisalih olmaları dolayısıyla imha edilenleri ve 1955 yılına devrolunan et stokunu, cins, miktar ve kıymet itibariyle, müfredath olarak, gösterir tablo, aşağıya dercedilmiştir.

1954 yılı et hareketi tablosu

A) Girişler :

Etin cinsi	1953 yılından devir		1954 yılında istihsal olunan		1954 yılında mubayaa olunan		1954 yılında yekûn	
	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira
Koyun eti	46,2	107 200	2 890,3	9 816 700	157,3	480 400	3 093,8	10 404 300
Sığır eti	41,2	62 600	2 755,0	5 091 900	0,6	1 400	2 796,8	5 155 900
Yekûn	87,4	169 800	5 645,3	14 908 600	157,9	481 800	5 890,6	15 560 200

B) Çıkışlar :

Etin cinsi	Satışlar (satış tutarı üzerinden)		Kavurma imaline verilen		Satılan kuyruk yağı		İmha edilenler		1955 yılına devir		Yekûn	
	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira	Ton	Lira
Koyun eti	2 914,1	7 450 000	50,4	216 000	73,8	236 400	—	—	55,5	144 000	3 093,8	8 046 400
Sığır eti	2 351	3 962 200	404,1	694 700	—	—	32,8	60 700	8,9	16 000	2 796,8	4 734 000
Yekûn	5 265,1	11 412 600	454,5	910 700	73,8	236 400	32,8	60 700	64,4	160 000	5 890,6	12 780 400

İstihsal olunan etlerin maliyet ve randımanları hakkında gerekli izahata, toplu olarak mubayaa ve maliyetler bahsinde yer verilmiştir.

e) Satışlar :

Kurum teşkilâtınca, 1954 yılı zarfında, 11 412 600 lira değerinde 5 265 100 kilo et satılmış ve bu satışların 7 450 000 lira kıymetindeki 2 914 100 kiloluk kısmını koyun ve 3 962 600 lira tutarındaki 2 351 000 kiloluk kısmını da sığır eti teşkil etmiştir.

1954 yılı zarfında yapılan koyun eti satışlarının Kurumun hangi teşkilâtı marifetiyle ve nerelere yapıldığını müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıya derecedilmiştir.

	Miktar Ton	Tutar 1.000,— TL.	Miktar Ton	Tutar 1.000,— TL.
Ankara :				
Piyasaya	1.943,—	4.744,6		
Askeriyeye	241,9	670,9		
Müessesat	167,5	456,6		
Piyasaya iç ve çözü yağ	13,3	13,3	2.365,7	5.885,4
Istanbul :				
Piyasaya	223,7	692,8		
Askeriyeye	96,—	308,5	319,7	1.001,3
Erzurum :				
Askeriyeye	92,4	235,8		
Piyasaya	123,3	286,3	215,7	522,1
Zonguldak :	2,8	12,5	2,8	12,5
İzmit	5,1	14,4	5,1	14,4
Konya	5,1	14,3	5,1	14,3
			Yekûn	2.914,1
				7.450,0

1954 yılında satılan sığır etlerinin kurum teşkilâtının hangi mahalleri tarafından, ne miktar ve nerelere satıldığını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

	Miktar Ton	Tutar 1.000,— TL.	Miktar Ton	Tutar 1.000,— TL.
Ankara :				
Piyasaya	129,6	181,8		
Askeriyeye	78,6	151,2		
Müessesata	0,6	1,—		
Piyasaya - iç çözü yağ	69,3	69,3	2.781,—	403,3
Istanbul :				
Askeriyeye	71,1	154,8	71,1	154,8
Erzurum :				
Piyasaya	40,4	60,4		
Askeriyeye	1.856,7	3.112,8	1.897,1	3.173,2
Zonguldak	57,5	136,9	57,5	136,9
İzmit	47,2	94,4	47,2	94,4
			Yekûn	2.351,0
				3.962,6

Satılan bu etlerin satış fiyatları hakkında gerekli malûmat, kestirilen etlerin maliyet ve satışları bahsinde arz edilmiş olduğundan bu mevzuu tekrar avdet edilmemiştir.

Et satışlarından maada, Kurumca, 1954 yılı zarfında, kestirilen hayvanlardan elde edilen tâli mahsul satışları da olmuştur.

— Mezkûr yılda elde edilen tâli mahsullerle bunlardan satılanları, cinslerine göre kıymet ve avdet itibariyle, müfredatlı olarak, gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Cinsi	İstihsal		Satışlar		Lira
	Aded	Kilo	Aded	Kilo	
Koyun sakadatı	560 173	—	456 713	—	265 200
Sığır sakadatı	127 670	—	116 316	—	89 500
Koyun barsak	135 394	—	132 965	—	224 700
Sığır barsak	31 423	—	122	—	63
Koyun postekisi	89 141	—	89 141	—	360 900
Koyun derisi	47 832	—	47 816	—	154 500
Sığır derisi	21 504	—	19 695	—	360 900
Yün	—	26 863	—	26 863	89 700
Kuyruk yağı	—	78 849	—	78 132	280 100
Billor	4 818	—	2 546	—	900
Boynuz (çift)	2 664	—	2 664	—	900
Hayvan yemi	—	32 011	—	770	770
Kemik tozu	—	5 000	—	—	—
Kan tozu	—	1 243	—	—	—
Don yağı	—	9 430	—	149	75
Kemik yağı	—	750	—	—	—
Yekûn	—	—	—	—	1 828 208

— Kurumun Erzurum, İstanbul teşkilâtı tarafından imal olunan kavurmalar için kullanılan etler ile yağları ve ihtiyar olunan bir kısım masrafları ve neticede elde edilen kavurmalar ile tâli maddeleri ve bunların beher kilo vasatî fiyatlarını müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıdadır.

Et ve Balık Kurumunun 1954

	İmalâta verilen		K.	Vasati kilo	İmalâta verilen iç yağ		K.	
	Kilo	Lira		maliyeti	Kilo	Lira		
				Krş.				
Erzurum'da sığır eti	404 109	694 721	63	1,70	73 165	145 161	82	
Erzurum'da koyun eti	22 444	63 139	32	2,80	46 391	107 323	50	
	Yekûn	426 553	757 860	95	1,80	119 556	252 485	32
İstanbul'da koyun eti	28 701	105 353	87	3,60	6 140	15 405	40	
	Umumi yekûn	455 254	863 214	82	—	125 696	267 890	72

Et ve Balık Kurumunun 1954

	1953 yılından devir			İmalâttan gelen			Y e k û n			
	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	
Erzurum	32 389	76 341	88	271 672	974 915	65	304 061	1 051 257	53	
Ankara										
İstanbul	5 087	24 466	43	17 878	131 051	51	22 965	155 517	94	
	Yekûn	37 476	100 808	31	289 550	1 105 967	16	327 026	1 206 775	47

yılı kavurma imalâtı tablosu

İmalât masrafları		Yekûn		İstihsal olunan		Kavurmanın 1 kilo vasati		İstihsal olunan		
Lira	K.	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	maliyeti	Kilo	Lira	K.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 534	88	1 016 281	15	271 672	974 915	65	3 60	83 931	41 965	50
10 571	24	131 330	24	17 878	131 051	51	7 30	570	279	
17 106	13	1 148 211	66	289 550	1 105 967	16	—	84 501	42 244	50

Bu tablonun tetkikinde; Erzurum Et Kombinasyonu tarafından 757 860,95 lira değerinde 426 553 kilo sığır ve koyun eti, 252 485,32 lira kıymetinde 119 556 kilo iç yağı ve 6 534,88 lira da masraf ihtiyar olunarak vasati kilo maliyeti 3,60 lira civarında olmak üzere 974 915,65 lira değerinde 271 672 kilo kavurma ve 41 965,50 lira kıymetinde 83 931 kilo kıkırdak, kemik tonu gibi tâli maddeler elde edilmiştir.

İstanbul vilâyetinin talebi üzerine tanzim satışları için celbedilmiş sürümü sağlanamayan bir kısım etlerin, değerlendirilmelerini teminen, 105 353,87 liralık 28 701 kilo koyun eti 267 890,72 liralık 125 969 kilo iç yağı ve 10 571,24 lira da masraf yapılarak beher kilo vasati maliyet fiyatı 7,30 lira civarında olmak üzere, 131 051,51 lira kıymetinde 17 878 kilo kavurma ve 279 lira tutarında 570 kilo da kıkırdak ve tortu gibi tâli mahsuller istihsal edilmiştir.

Erzurumda imal olunan kavurmaların vasati kilo maliyetinin 3,60 lira ve İstanbul'da imal olunanların 7,30 lira gibi büyük bir farkla husule gelmesinin sebebi, Erzurum imalâtında umumiyetle sığır eti ve İstanbulda ise koyun eti kullanılmakla beraber et maliyetinin de yüksek olmasından ileri gelmiştir.

Her iki imalâtta da randıman % 50 civarındadır.

— 1954 yılına devren gelen, bu yıl zarfında imal olunan kavurmaları ve bunlardan aynı yıl içinde satılanları ve imha edilenlerle zuhur eden fireleri ve mütaakıp yıla devrolunan kavurma stokunu, buldukları mahaller itibariyle müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır:

yılı kavurma harekâtı tablosu

S a t ı l a n			Vasati satış			1955 yılından devir			
(Satış tutarı üzerinden)			1 kilo	İmha ve fireler					
Kilo	Lira	K.	Krş.	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.
176 003	623 929	50	350	—	—	—	127 008	469 929	60
							1 050	3 675	
3 122	10 927	80	350	2 266	11 122	28	17 587	63 313	20
179 125	633 957	30		2 256	11 122	28	45 645	536 917	80

ç) Satış neticeleri

1954 yılı zarfında satılan etlerin miktarını, maliyetini, satış tutarını ve bu satışlar neticesinde hâsıl olan aleyhte farkları gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Satılan etin einsi	Satılan etin		Satış tutarı Lira	Satış neticesi zarar Lira
	Miktarı Kilo	Maliyeti Lira		
Koyun eti	914 000	11 364 600	7 450 000	3 914 600
Sığır eti	2 351 000	5 701 500	3 962 200	1 739 300
Yekûn	5 265 000	17 066 100	11 412 200	5 653 900

Satışların zararlarla neticelenmesinin başlıca sebebi tanzim satışlarını karşılıyabilmek gayesiyle yüksek fiyatla canlı hayvan mubayaası mecburiyetinde kalınmış olmasından ileri gelmektedir.

Bilançonun tetkik ve tahlili

Raporumuzun toplu bakış bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile tetkik mevzuumuzu teşkil eden Et ve Balık Kurumunun ikinci faaliyet yılına ait hazırlanan 31. XII. 1954 tarihli bilançosu hakkında gerekli izahat aşağıda arz edilmiştir.

A) Aktif :

Bilançonun aktifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

İzahat	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I - Ödenmemiş sermaye	12 010 268	84	7 010 268	84	— 5 000 000	
II - Mütedavil kıymetler	13 901 792	69	15 032 452	54	+ 1 130 659	85
III - Sabit kıymetler	31 493 758	60	46 244 407	46	+14 750 648	86
IV - Sair aktifler	283 528	21	6 022 554		+ 5 739 025	79
V - İlk tesis masrafları	5 386 334	04	4 039 750	53	— 1 346 583	51
VI - 1953 yılı zararı	1 346 583	51	1 346 583	51		
VII - 1954 yılı zararı			2 451 825	49	+ 2 451 825	49
Yekûn	64 422 265	89	82 147 842	37	+17 725 576	48
Nazım hesaplar	3 052 209	15	6 118 798	08	+ 3 066 588	93
Umumi yekûn	67 474 475	05	88 266 640	45	+20 792 165	41

I - Ödenmemiş sermaye: 7 010 268,84 lira:

Geçen seneye nazaran 5 milyon lira noksaniyle 7 010 268,84 liraya inmiş bulunan ödenmemiş sermaye hesabı hakkında gerekli izahat pasifte sermaye hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

II - Mütedavil kıymetler: 15 032 452,54 lira;

Bu yıl 1 130 659,85 lira fazlasiyle 15 032 452,54 liraya yükselmiş bulunan mütedavil kıymetlerin müfredatı ve bir evvelki yıl ile mukayesesi aşağıda gösterilmiştir.

İ z a h a t	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
1. Kasa ve bankalar	4 228 027	78	1 757 098	93	— 2 470 934	85
2. Senedat cüzdanı	—	—	116 911	72	+ 116 911	72
3. Borçlular	8 567 126	39	9 552 545	74	+ 985 419	35
4. Emtia	565 697	72	937 926	64	+ 372 228	92
5. Malzeme stokları	540 940	80	2 667 975	51	+ 2 127 034	71
Yekûn	13 901 792	69	15 032 452	54	+ 1 130 659	85

1. Kasa ve bankalar hesabında görülen 1 757 092,93 liranın 152 003,59 lirası Kurumun merkez ve taşra teşkilâtının yıl sonu kasa mevcutlarını ve geri kalan 1 605 089,34 lirası da Kurum camiasının muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarının yıl sonu bakıyelerini teşkil etmektedir.

2. 116 911,72 liradan ibaret bulunan senedat cüzdanı, mecburi hizmet dolayısıyla bâzı kurum personelinden alınan borç senetlerini ifade etmektedir. Bu paraların meyanında mütalâa edilmesi daha yerinde olur idi, kanaatindeyiz.

3. Geçen seneye nazaran 985 419,35 lira fazlasiyle 9 552 545,74 liraya yükselmiş bulunan borçlular hesabının ana bölümler itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
a) Merkez cari hesabı	177 273	91
b) Depozitolar	572 501	87
c) Muhtelif borçlular	2 701 431	13
d) Mubayaattan borçlular	3 317 304	21
e) Müşteriler	2 784 034	62
Yekûn	9 558 545	74

a) Merkez cari hesabında görülen 177 273,91 lira raporumuzun işletme faaliyeti bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile Kurum ile İstanbul'da bulunan Hidrobiyoloji Enstitüsü arasındaki anlaşma gereğince yapılacak balıkçılık araştırmaları için ihtiyar olunan masraflara karşılık gönderilen paraların 1954 yılı sonuna kadar sarf edilmemiş kısmı ile elde edilen bâzı müteferrik gelirleri teşkil etmektedir.

b) 572 501,87 liradan ibaret bulunan depozitolar hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Bankalara yatırılan depozitolar	1 152	48
Gümrüklere » »	274 275	96
Resmî dairelere » »	293 063	43
Sair depozitolar	4 010	—
Yekûn	572 501	87

Bu bahse son vermeden yatırılan depozito ve teminatların günü gününe takibini, maksadın tahassulundan sonra bunların derhal istirdatları cihetine gidilmesinin icabettiğini belirtmeyi faydeli görmekteyiz.

c) 2 701 431,13 lira muhtelif borçluların 104 343,22 lirası personel borçlarını ve 2 597 087,80 lirası da diğer borçluları teşkil etmektedir.

104 343,33 lira personel borçlarının 14 804,83 lirası Kurum personeline verilen çeşitli gıda maddeleri ile muhtelif borçları, 35 703,32 lirası memurların harca avanslarından, 53 598,52 lirası çeşitli iş avanslarından ve 156,66 lirası da müteferrik avanslardan mütevellit borçları teşkil etmektedir.

2 597 087,80 liradan ibaret bulunan diğer borçluların;

Lira	K.	
255 742	34	Amerikan teknik yardımından karşılıklı hibe esasına göre et mütehassısları için kullanılan kredinin henüz Maliyeden alınmayan kısmını;
149 780	01	Mütaahhitten tahsil olunacak fiyat farkı ve tazminatları;
13 869	38	Ödenen navlundan alacakları;
372 257	45	Sümerbanka demir ve çimento için yatırılanları,
27 847	66	Petrol Ofisine akar yakıt için ödenenleri;
367 244	63	Muhtelif tesislere çekilecek iltisak hattı için DD Yollarına yatırılanları;
250 187	28	İstanbul Balıkçıları Kooperatifine verilen çeşitli balıkçılık malzemesi ile açılan kredileri;
		Mezkûr alacaktan 1954 yılı zarfında kayda değer bir tahsilât yapılamamıştır.
16 479	39	Sigortalardan tahsil olunacak hasar bedellerini,
894 905	47	Yaptırılmakta olan tesislerin mütaahhitlerine verilen avanslar ile temin olunan çeşitli inşaat malzemeleri tutarlarını,
248 774	19	Çeşitli alacakları,
2 597 087	80	Yekûn
		ifade etmektedir.

d) 3 317 304,21 lira mubayaattan borçlular hesabının 814 844,56 liralık kısmı dahilî mubayaalardan ve 2 502 459,65 liralık kısmı da hariçî mubayaalardan borçluları göstermektedir.

814 844,56 lira dahilî mubayaalardan borçluları hesabının :

Lira	K.	
278 555	56	Millî Müdafaa Vekâleti için yurt içinde imal ettirilecek konservelere karşılık olarak ödenenleri.
250 000		İmal ettirilecek konserveler için verilen avansları.
187 400		Sürü sahipleriyle yapılan anlaşma gereğince verilen avansları.
98 889		da diğer çeşitli mubayaattan alacakları ifade etmektedir.
814 844	56	Yekûn

2 502 459,65 lira hariçî mubayaalardan borçlular hesabı kurulmakta olan yeni tesislerin malzeme ve montajları ile müşavir firmalar için açılan akreditiflerin 1954 yılı sonu bakiyesini göstermektedir.

e) 2 784 034,62 lira müşteri borçlarının 1 673 673,55 lirası resmî daire ve müesseselerin ve 1 110 361,07 lirası da hususi şahısların kurumdan satınaldıkları mallardan mütevellit borçlarını ifade etmektedir.

Borçlu hesaplar vesilesiyle geçen seneki raporumuzda da arz edilmiş olduğu veçhile 1954 yılı zarfında da bâzı memurin harcırah avansları ile iş avansları zamanında kapatılmamıştır.

Fakat, 1954 yılı sonlarına doğru, bu borçların alâkalılar tarafından, kapatılması hususunda bâzı tedbirlere tevessül edildiği ve mütaakıp yılda da borçların haddi asgariye inmiş olduğu görülmüştür.

Bu bahse son vermeden, bilûmum borçlu hesapların titizlikle takibi ve bunların bir an evvel tahsillerinin temini lüzumunu belirtmeyi faydalı görmekteyiz.

4. Geçen seneye nazaran 372 228,92 lira fazlasiyle 937 926,64 liraya yükselmiş bulunan emtia hesabı raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 31 . XII . 1954 tarihinde Kurum teşkilâtında mevcut canlı ve kesilmiş sığır ve koyunların kıymetleri ile bâzı tâli maddede ve konserveleri ifade etmektedir.

Emtia mevcudunun aid olduğu nevilere göre müfredatı aşağıdaki gibidir.

Kasaplık hayvanlar :

	Lira	K.	Lira	K.
Sığır	43 806	60		
Koyun	8 458	15	52 264	75
Etler :				
Sığır etleri	17 160	67		
Koyun etleri	144 021	34	161 182	21
Kasaplık hayvan tâli maddeleri ve kavurma			620 692	23
Et konserveleri			66 988	20
Balık ve mamulleri			36 799	25
Yekûn			937 926	64

5. Kuruma ait malzeme stokları geçen seneye nazaran 2 127 034,71 lira fazlasiyle 2 667 975,51 liraya yükselmiştir.

Malzeme stokunun neveleri itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.
İşletme malzemesi	292 228	72
İhtiyat demirbaş ve mefruşat	359 060	41
Büro, levazım, kırtasiye ve matbua	62 911	05
İnşaat malzemesi	457 773	35
Ambalâj malzemesi	10 359	16
Yedek parçalar ve makinalar	134 227	09
Elektrik malzemesi	184 824	36
Gıda ve yiyecek maddeleri	749 032	39
Müteferrik malzeme	156 835	03
Tesisler malzemesi	260 723	95
Yekûn	2 667 975	51

Yapılan tetkikat sırasında, Kurum teşkilâtınca, İstanbul İrtibat Bürosunca satınalınıp sevk olunan bir kısım malzemenin ilgili depolarca tesellümünden evvel, alınan dekontalara müsteniden muhasebe kayıtlarına intikal ettirildiği müşahede edilmiştir.

Ancak, mubayaası yapılan malların alâkalı depolarca tesellüm edilip edilmediğinden takibi hususuna dikkat edilmesini tavsiyeye şayan görmekteyiz.

III - Sabit kıymetler : 46 244 407,46 lira

Raporumuzun bidayetinde de belirtilmiş olduğu veçhile kuruluş halinde bulunan Et ve Balık Kurumuna ait sabit kıymetler, geçen seneye nazaran 14 750 648,86 lira fazlasıyla 46 244 407,46 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Sabit kıymetlerin iktisap bedellerini, bunlar üzerinden 1954 yılı sonuna kadar tefrik edilmiş bulunan amortismanlar ile aynı kıymetlerin net bedellerini, nevilere itibariyle, müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Sabit kıymetlerin nev'i	İktisap bedeli		Birikmiş amor-tismanlar		Net bedelleri	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Arsalar ve arazi üstündeki tesisat	1 956 099	18	35 224	64	1 920 874	54
2. Binalar	5 310 011	44	209 139	94	5 100 871	50
3. Makina ve tesisat	6 558 452	86	481 795	06	6 076 657	80
4. Nakil vasıtaları	5 894 820	56	1 156 209	48	4 738 611	08
5. Demirbaş eşya, mefruşat	1 101 237	99	151 891	09	949 346	90
6. Alât ve menkul eşya	256 975	35	28 086	38	228 888	97
Yekûn	21 077 597	38	2 062 346	59	19 015 250	79
7. Yapılmakta olan işler	27 229 156	67	—	—	27 229 156	67
Umumi yekûn	48 306 754	05	2 063 346	59	46 244 407	46

Bu tablonun tetkikinde:

1. 1 956 099,18 lira arsalar ve arazi üstündeki tesisat hesabının 1 567 722,70 lirası Et ve Balık Kurumunun muhtelif mahallerdeki arsalarını ve 388 376,48 lirası da çeşitli işletmelerin icabı olarak kurulan arazi üstü kanallar, kuyular, çiftler ve demiryolları gibi tesisatı ifade etmekte ve bunlar üzerinden 1954 yılı sonuna kadar 35 224,64 lira amortisman tefrik edilmiş bulunmaktadır.

2. Kurumun 1954 yılı sonuna kadar işletmeye açılan binalarının kıymeti 5 310 011,44 liradır. Bu meblâğın 2 563 989,71 lirası Beşiktaş Soğuk deposunun, 872 670,46 lirası Erzurum Et Kombinasının ve geri kalan kısmı da Trabzon, Samsun, Sinob, Zonguldak, Marmara, Çeşme gibi tesislere ait binaların maliyet bedellerini teşkil etmektedir.

3. 6 558 452,86 liralık makina ve tesisat bedellerininin 1 734 063,73 lirası Beşiktaş'ın, 1 677 228,56 lirası Erzurum'un ve geri kalanı da işletmeye açılmış sair depoların ve buz fabrikalarının çeşitli makina ve tesisatının kıymetlerini göstermektedir.

4. Kurumun 1954 yılı sonunda 5 894 820,56 lira değerinde çeşitli kara ve deniz nakil vasıtaları mevcudu bulunmaktadır.

Bu vasıtaların nevilere göre iktisap bedelleri ve bunlar üzerinden 1954 sonuna kadar tefrik edilmiş bulunan amortismanlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedeli		Amortismanlar	
	Lira	K.	Lira	K.
Deniz nakil vasıtaları	2 928 438	72	374 903	45
Demiryolu nakil vasıtaları	2 429 089	38	485 817	82
Kara nakil vasıtaları	537 292	46	295 488	21
Yekûn	5 894 820	56	1 156 209	48

Deniz nakil vasıtalarını üç grupta mütalâa etmek mümkündür. Bunlar balık avlama gemileri, nakliye gemileri ve etüd ve araştırma gemileridir.

Demiryolu nakil vasıtaları et nakline ait 70 aded termos vagonudur.

Kara nakil vasıtaları da kurumun görmekte olduğu çeşitli işlerde kullanılan termos kamyonları, yük kamyonları ve servis arabalarından ibarettir.

Nakil vasıtalarının çalışmaları hakkında gerekli izahat işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

5. Kurumun gerek merkez ve gerekse, taşra teşkilâtında 1954 yılı sonunda 1 101 237,99 lira değerinde çeşitli demirbaş eşya ve mefruşatı bulunmaktadır.

6. Kurum teşkilâtında görülmekte olan çeşitli işlerin icabı olarak müessesenin 256 975,35 lira kıymetinde muhtelif alât edevatı ile Erzurum Et Kombinası ve soğuk depolara ait menkul eşyaları da mevcuttur.

1954 yılı sonunda yatırılmakta olan 27 229 156,67 lira değerindeki sabit kıymetlerin aid oldukları mahaller itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.
Erzurum	7 226 453	55
Ankara	6 207 266	55
Konya	7 847 131	78
Beşiktaş	335 658	68
Zetınburnu	1 956 144	74
Haydarpaşa	2 048 383	68
Kayseri	669 316	72
İskenderun	301 342	23
Trabzon	283 524	64
Ereğli	205 883	84
Muhtelif	148 050	26
Yekûn	27 229 156	67

Et ve Balık Kurumunun kuruluşuna dair K/871 sayılı Kararın 7 nci maddesiyle Toprak Mahsulleri Ofisi elinde bulunan et ve balık sanayii etüd araştırmalarıyla ilgili her türlü malzeme, makina tesisat ve diğer maddeler, motor ve gemiler, Ofisce inşa edilmiş ve edilmekte olan tesisler ve bunlara müteferri diğer haklar bu karardaki işleri görmek üzere Kuruma muvakkaten devredilmiştir. Bu muvakkat devir muamelesi tatbikatta işlerin yürütülmesi bakımından bâzı güçlüklerle sebebiyet vermekte olduğundan devre ve kuruluşu mütaallik kanununun bir an evvel çıkarılması işlerin selâmeti bakımından yerinde olur kanaatindeyiz.

Kurum teşkilâtında yapılan tetkikat sırasında bâzı iş yerlerinde demirbaş eşya defterlerinin muntazam bir şekilde tutulmadığı, bilânçoda yer alan bir kısım demirbaş eşya ve mefruşatın yıl sonu sayımlarını muhasebe kayıtları ile karşılaştırılmadığı müşahede edilmiştir. Bu hususta daha hassas davranılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

IV - Sair aktifler : 6 022 554 lira

Geçen seneye nazaran 5 739 025,79 lira fazlasiyle 6 022 554 liraya yükselmiş bulunan sair aktiflerin 5 653 943,30 lirası et tanzim satışları zararlarını 363 150,70 lirasını muvakkat ve mutavassıt hesaplar, 3 750 lirasını iştirakler ve 1 710 lirasını da haklar ve lisansları teşkil etmektedir.

Et tanzim satışları zararları namı altında görülen 5 653 943,30 lira Hükümet tarafından verilen emirlere müsteniden 1954 yılında yapılan et tanzim satışlarından Kurumun kârsız et satış maliyetleri ile satış fiyatları arasında hâsıl olan aleyhte farklardır.

363 150,70 liradan ibaret bulunan muvakkat mutavassıt hesapların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Muvakkat hesaplar	216 415	12
Mutavassıt hesaplar	83 680	44
Tasfiye olunacak hesaplar	63 055	14
Yekûn	363 150	70

216 415,12 liradan ibaret bulunan muvakkat hesapların 162 957,03 lirası mütaahhitlere verilen çeşitli inşaat malzemesi bedellerini, 25 284,25 lirası yıl sonu sayım noksanlarını, geri kalanı da çeşitli muvakkat hesapları teşkil etmektedir.

Mutavassıt hesaplarda görülen 83 680,44 lira gelecek yıla ait bir kısım masraflardan mütevellittir.

Tasfiye olunacak hesaplar namı altında görülen 63 055,14 liranın 50 386,48 lirası dâvadaki senet ve alacakları, 12 668,66 lirası da tasfiye olunacak çeşitli hesapları ifade etmektedir.

Dâvalı alacaklar ile tasfiye olunacak hesaplar için bu yıl bir karşılık tesis edilmiş bulunmaktadır.

V - İlk tesis masrafları : 4 039 750,53 lira :

1954 yılında bu hesap geçen seneye nazaran 1 346 583,51 lira noksaniyle 4 039 750,53 liraya inmiştir.

Görülen azalış ilk tesis masraflarının bu yıl % 20 nispetindeki amortismanlarından ileri gelmektedir.

VI - 1954 yılı zararı : 2 451 825,49 lira :

Kurumun 2 451 825,49 liradan ibaret bulunan 1954 yılı zararları hakkında izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

B) Pasif :

Kurumun 1954 yılı bilançosunun pasifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

İzahat	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
I - Sermaye	40 000 000		40 000 000		—	
II - Karşılıklar	737 845	10	773 916	07	+	36 070 97
III - Alacaklılar	23 444 445	55	24 451 440	05	+	1 006 994 50
IV - Ödenecek senetler	—		16 000 000		+	16 000 000
V - Emanet paralar	229 008	27	853 534	75	+	624 526 48
VI - Sair pasifler	10 966	97	68 951	50	+	57 984 53
Yekûn	64 422 265	89	82 147 842	37	+	17 725 576 48
Nâzım hesaplar	3 052 209	15	6 118 798	08	+	3 066 588 93
Umumi yekûn	67 474 475	04	88 266 640	45	+	20 792 165 41

I - Sermaye : 40 000 000 lira

Et ve Balık Kurumunun sermayesi kuruluşuna mütedair K/871 sayılı Kararın 6 nci maddesine göre 40 000 000 liradır.

1954 yılı sonuna kadar mezkûr sermayenin 32 989 731,16 lirası ödenmiş; 7 010 268,84 lirası da ödenmemiş bulunmaktadır.

32 989 731,16 lira ödenmiş sermayenin temin edildiği menabi itibariyle müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
17 889 731	16	K/871 sayılı Karar gereğince Toprak Mahsulleri Ofisinden devredilen bu para İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1949 - 1952 yılları bütçesine et ve balık mevzuu için konulan tahsisattan yapılan yatırımdır.
10 000 000		İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1953 ve 1954 yılı bütçelerine yurdun et ve balık mevzuu için konulan tahsisattır.
5 000 000		K/871 sayılı Karara müsteniden Millî Korunma umumi sermayesinden tahsis olunan meblâğdır.
32 889 731	16	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden Kuruma sermaye olarak tahsis olunan 5 000 000 lira Kurumun diğer sermaye unsurlarından farklıdır. Ve bu para Millî Korunma Kanunu gereğince T. C. Ziraat Bankasından yıllık % 6 faiz mukabili temin edilmektedir.

Bu itibarla bankanın alacaklı olması dolayısıyla mezkûr borcun Kurumun diğer alacaklı bankalar cari hesapları meyanında yer alması hesaplarının vuzuhu bakımından yerinde olur kanatindeyiz.

II - Karşılıklar : 773 916,07 lira

Geçen seneye nazaran 36 070,90 lira fazlasiyle 773 916,07 liraya yükselmiş bulunan karşılıklar hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Dahilî sigorta fonu karşılığı	701 629	07
Dâvalı alacaklar karşılığı	50 386	48
Tadat farkları karşılığı	12 606	29
Masraf karşılığı	9 294	23
Yekûn	773 916	07

III - Alacaklılar : 24 451 440,05 lira

Bir evvelki yıla nazaran 1 006 994,50 liralık bir artış kaydederek 24 451 440,05 liraya ulaşan alacaklılar hesabının müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
Müesseseler cari hesabı	268 221	47
Mübayaattan alacaklılar	89 181	04
Biriktirme ve yardım sandığı	7 372	41
Bloke alacaklılar	30 553	18
Muhtelif alacaklılar	1 378 039	77
T. M. Ofisinin muvakkat devri	22 678 072	18
Yekûn	24 451 440	05

Toprak Mahsulleri Ofisinin muvakkat devri olarak görülen 22 678 072,18 lira, K/871 sayılı Kuruluş Kararnamesinin 7 neî maddesi gereğince Toprak Mahsulleri Ofisi elinde bulunan ve yurdun et ve balık sanayiinin inkişafı ile ilgili olarak muvakkaten Kuruma verilen ve bilançonun aktifinde yer alan kıymet ve haklardan mütevellit Ofisin alacağıdır.

IV - Ödenecek senetler : 16 000 000 lira

Ödenecek senetler namı altında görülen 16 000 000 lira Emlâk Kredi Bankası vasıtasıyla Merkez Bankasına reeskont ettirilen Et ve Balık Kurumunun 3 ay vâdeli bonolarının tutarını teşkil etmektedir.

V - Emanet paralar : 853 534,75 lira

Bu yıl 624 526,48 lira fazlasiyle 853 534,75 liraya yükselmiş bulunan emanet paraların müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.
Tahakkuk etmiş vergi ve resimler	80 703	10
İera tevkifatı	1 573	29
Ödenmemiş istihkaklar	366 700	74
Alınan muhtelif depozitolar	404 557	62
Yekûn	853 534	75

VI - Sair pasifler : 68 951,50 lira :

68 951,50 liradan ibaret bulunan sair pasiflerin 12 677,96 lirası yıl sonu tadat fazlalarını ve geri kalan 55 716,21 lirası da yıl sonunda henüz katî bir neticeye bağlanamamış bir kısım ihtilâflı alacakları ifade etmektedir.

Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlîli

Et ve Balık Kurumununun 31. XII. 1954 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZİMMET	MATLUP			
	Lira	K.	Lira	K.
İlk tesis masrafları amortismanı	1 346 583	51		
Muhtelif zararlar	1 105 241	98	Zarar bakiyesi	2 451 825 49
Yekûn	2 451 825	49	Yekûn	2 451 825 49

İlk tesis masrafları namı altında görülen 1 346 583,51 lira bu hesabın 1954 yılında amorti edilen % 20 kısmını teşkil etmektedir.

Muhtelif zararlar hesabında yer alan 1 105 241,98 lira da aşağıda yazılı gider ve gelirlerin muhassalasından meydana gelmiştir.

a) Giderler :

	Lira	K.
1. Geçen seneye ait masraf ve zararlar	402 305	17
2. Soğuk depoların masrafları	658 409	60
3. Hidrobiyoloji enstitüsü masrafları	376 744	86
4. Umum Müd. masraf hissesi	570 652	50
5. Gemi masrafları	377 513	39
6. Müteferrik masraflar ve zararlar	57 465	31
7. Tadar farkları	12 606	29
Yekûn	2 455 697	12

b) Gelirler :

	LİRA	K.
1. Geçen seneye ait kârlar	320 185	22
2. Hurda malzeme satışları	1 285	76
3. Müteferrik kârlar	1 028 984	16
Yekûn	1 350 455	14
Bakiye - zarar	1 105 241	98
Yekûn	2 455 697	12

a) Giderler :

1. Geçen seneye ait masraf ve zararlar olarak görülen 402 305,17 liranın 165 903,42 lirasının Kurumun geçen seneye aidolup bu sene ödenen bir kısım personel masraflarını, 109 980,04 lirasının 1953 yılı Mezbaha resimlerini; 78 108,63 lirasını DD Yollarına ödenen hat işgal resimlerini ve geri kalan kısmı da müessesenin geçen seneye ait çeşitli masraflarını teşkil etmektedir.

2. 1954 yılında Çeşme, Çanakkale, Marmara, Trabzon, Samsun, Beşiktaş, Sinob ve Zonguldak soğuk depolarının 658 409,60 lira idare ve işletme masrafları ile sabit kıymet ve tesisat amortismanları olmuştur.

3. İstanbul Üniversitesine bağlı Hidro - Biyoloji Enstitüsü marifetiyle Kurum hesabına bu yıl yapılan çeşitli etüd ve araştırmalar için 376 744,86 lira sarf edilmiştir.

4. Umum Müdürlük masraflarının 570 652,50 liralık kısmı kâr ve zarar hesabına intikal ettirilmiştir.

5. Kuruma ait gemilerin personel işletme ve tamir masrafları ile amortismanları bu yıl 377 513,39 lirayı bulmuştur.

6. 1954 yılında teşkilâtın 37 497,24 lira çeşitli zararları ve 19 968,07 lira da muhtelif masrafları olmuştur.

7. Yıl sonunda tadat neticesinde zuhur eden çeşitli noksanlıklar için 12 606,29 lira karşılık tesis edilmiştir.

b) Gelirler :

Geçen seneye ait kârlar olarak görülen 320 185,22 liranın 205 463,15 lirası Erzurum Et Kombinasyonu yangınında hasar gören ve sigorta şirketince bir bedel mukabili Kuruma terk olunan malzemenin kıymetlendirilmesi neticesinde hâsıl olan lehte farktır, 78 108,63 lirası 1953 yılında Erzurum inşaat hesaplarına intikal ettirilmeyen bir kısım amele ücretlerinin bu kere intikal neticesinde Erzurum Et Kombinasyonu hesaplarına gelir kaydedilmiş olmasından ve geri kalan kısmı da Kurum teşkilâtının geçen seneye aidolup cari yıl hesaplarına alınmış bulunan çeşitli gelirlerini göstermektedir.

Çeşitli hurda ve malzeme satışlarından 1 285,76 lira gelir temin edilmiştir.

Ayrıca Kurumun 1954 yılı zarfında 1 028 984 liralık müteferrik gelirleri de olmuştur.

Bu gelirlerin 800 000 lirasını İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1954 yılı bütçesine Et ve Balık mevzuunun inkişafında kullanılmak üzere konulan tahsisatla Kuruma yapılan yardımı, 162 970 lirası Kurum gelirlerinden elde edilen navlunu ve geri kalan kısmı da Ankara ve İstanbul'da et satış bürolarının tesellüm fazlalıkları ile sair müteferrik gelirleri teşkil etmektedir.

Et ve Balık Kurumunun merkez teşkilâtı, İstanbul İrtibat Bürosu ve Erzurum Et Kombinasyonu 1954 yılı masraflarının bir kısmı satılan etlerin maliyetlerine, bir kısmı kâr ve zarar hesabına, bir kısmı da yapılmakta olan sabit kıymetler maliyetlerine intikal ettirilmiş bulunmaktadır.

9 184 755,80 liraya ulaşmakta olan bu masrafların sarf mahalleri ile tevzi şekillerini gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir :

Sarf mahalli	1954 yılı per- sonel idare masrafları		1954 yılında sa- tılan etlerin ma- liyetlerine inti- kal edenler		Kâr ve zarar hesabına gi- ren masraflar		1954 yılında ya- pılmış ve yapıl- makta olan sabit kıymetlere verilen	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
	1. Umum Müdürlük (Merkez ve soğuk depoları)	4 597 580	99	847 114	30	1 229 062	10	2 521 404
2. İstanbul İrtibat Bürosu	1 155 511	93	137 317	60	377 513	39	640 680	94
3. Erzurum Et Kombinası	3 431 662	88	3 431 662	88	—	—	—	—
Yekûn	9 184 755	80	4 416 094	78	1 606 575	49	3 162 085	53

Bu tablonun tetkikinde :

1. Umum Müdürlük Merkezi ile mensupları merkezde tutulmakta olan Çeşme, Çanakkale, Marmara, Trabzon, Samsun, Beşiktaş, Sinob ve Zonguldak soğuk depolarının, 1954 yılında 4 597 580,99 lira çeşitli personel, idare ve işletme masrafları ile sabit kıymet ve tesisat amortismanları olmuştur.

Merkez masraflarından, satılan etlerle ilgili olarak et maliyetlerine 847 114,30 lira masraf intikal ettirilmiş, 658 409,60 lira soğuk depolar masraf ve amortismanları ile 570 652,50 lira merkez masrafları kâr ve zarar hesabına alınmış ve merkezin arta kalan 3 521 404,59 liralık da 1954 yılında yapılmış ve yapılmakta olan sabit kıymetler maliyetlerine verilmiş bulunmaktadır.

2. İstanbul irtibat bürosunun ve bu büroya bağlı Kurumun avkama, nakliye ve arama gemilerinin bu yılı 1 155 511,93 lira çeşitli personel, idare ve gemi işletme masrafları ile amortismanları olmuştur.

Bu giderlerin: 137 317,60 lirası gerek İstanbul bürosu tarafından mezbahada kestirilen ve gerekse Erzurum'dan kesilmiş olarak getirtilen etlerin ve kurbanlık olarak satılan koyunların maliyetlerine, 377 513,39 lirası gemi masrafları olarak kâr ve zarar hesabına ve arta kalan 640 680,94 lirası da 1954 yılında yapılmış ve yapılmakta olan sabit kıymet maliyetlerine intikal ettirilmiştir.

3 431 662,88 liraya ulaşmakta olan Erzurum Et Kombinası masrafları da bu yıl kombinada kesilen etlerin maliyetlerinde mütalâa edilmiş bulunmaktadır.

Et maliyetlerine intikal eden masrafların tevzi şekilleri ve nispetleri hakkında malûmat raporumuzun mubayaa ve maliyetler bahsinde arz edilmiştir.

Et ve Balık Kurumunun 31 . XII . 1954 bilançosunda yer alan Millî Korunma hissesini alâkadar eden tablodur.

AKTİF	Lira		K.	PASİF	Lira		K.
I - Mütedavil kıymetler :		2 278 318	42	I - Sermaye	5 000 000		
- Kasa	23 037	66		II - Karşılıklar	117 294	70	
- Bankalar	243 267	34		III - Alacaklılar	3 705 784	19	
- Borçlular	1 465 502	91		IV - Ödenecek se-			
- Stoklar	546 510	51		netler	2 424 960		
II - Sabit kıymetler :		7 008 802	82	V - Emanet pa-			
A)				ralar	129 361	61	
- Arsalar ve arazi üstü				VI - Sair aktifler	10 450	21	
tertipler	296 466	39					
- Binalar	804 785	33					
- Makinalar	1 032 946	29					
- Demirbaş eşya ve mef-							
ruşat	166 903	62					
- Nakil vasıtaları	893 419	—					
		3 194 520	63				
Birikmiş amortismanlar		312 569	24				
		2 881 951	39				
Sâfi yekûn							
B) Yaptırmakta olan							
sabit kıymetler	4 126 850	88					
III - Sair aktifler :			912 778	60			
IV - İlk tesis masrafları :	816 352	74	612 264	55			
% 20 amortisman	204 088	19					
		612 264	55				
Sâfi yekûn							
V - Zarar :			575 686	86			
1953 zararı	204 088	19					
1954 zararı	371 598	66					
Yekûn		11 387 850	71	Yekûn	11 387 850	71	

Et ve Balık Kurumunun ödenmiş sermayesine iştirak eden % 15.156 nispetindeki Millî Korunma sermayesine Kurum bilançosunun aktif ve pasifinde Millî Korunmaya isabet eden kısımlar yukardaki tabloda gösterilmiştir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü tarafından 1953mali yılında yapılan destekleme mubayacası

A) Toplu bakış :

1953 mahsul yılında K/927 sayılı 31 . XII . 1953 tarihli Kararla İnhisarlar Umum Müdürlüğüne, evvelki yıllarda olduğu gibi ekicilerden Devlet nam ve hesabına destekleyici mahiyette mübayaalar yapılması salâhiyeti verilmiştir.

1. Bu maksatla yapılacak mubayaalar için :

a) K/682, K/720, K/767 ve K/797 sayılı kararlar gereğince 1946 - 1949 ve 5628 sayılı Kanununun 4 ncü maddesi gereğince 1950 - 1951, 1592 ve 1953 yılları mahsulü ekici tütünlerinin satış bedellerinden T. C. Ziraat Bankasında toplanan primler ve faizleri

b) 1947 mahsulünden destekleme mahiyetinde satın alınan tütünlerin satışından elde edilen kârdan K/768 sayılı Karar gereğince ekici primleriyle ve İktisat Vekâletinin fonu ile ilgili olarak ayrılan kısmı,

c) Destekleme stoklarından satılan tütünlerin bedellerinden destekleme alımlarından kullanılmıyan kısım ile bundan sonra satılacakların bedeli,

ç) K/886 sayılı Kararın 2 nci maddesinin (E) fıkrasına göre İnhisarlar Umum Müdürlüğünce istikraz yolu ile sağlanacak 25 000 000 lira,

İnhisarlar Umum Müdürlüğü emrine tahsis olunmuştur.

Ancak, (a, b, c) fıkralarına göre alınacak paralar için T. C. Ziraat Bankasına % 3 faiz ödenecek (ç) fıkrasına göre sağlanacak kredi ise, 2nci madde gereğince satılacak tütünlerin bedelleri ile karşılanacaktır.

2. Devlet nam ve hesabına mubayaa edilen tütünler, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin muvafakatiyle piyasa icaplarına göre İnhisarlar Umum Müdürlüğünce satılacaktır.

3. Devlete, belediyelere ve hususi idarelere ait ve muvakkat zaman için tütün depo edilmek üzere kullanılması imkânı tahassul edecek binalardan mer'i mevzuata göre kirası ödenmek suretiyle İnhisarlar Umum Müdürlüğü faydalanabilecektir.

4. Bu karar gereğince, yapılacak alımlar ve satışlar dolayısıyla İnhisarlar İdaresine verilecek hizmet ücreti Gümrük ve İnhisarlar ve İktisat ve Ticaret Vekâletince tâyin olunacaktır.

5. Ayrıca, İcra Vekilleri Heyetinin 14 . X . 1953 tarih ve 4/1657 sayılı Kararı ile de; tütün stokunun tamamlanması ve önümüzdeki piyasaya elde daha az stokla girebilmesini teminen destekleme stokları mevcudundan azamî 12 136 000 kilo ve maliyetleri üzerinden olmak şartıyla 1949 mahsulünün tamamının, 1950 mahsulü Karadeniz, Marmara ve Ege tütünlerinden bir kısmının İnhisarlar İdaresine devri uygun görülmüştür.

Bu tütünlerin bedelinden 65 milyon lirasının 10 . VII . 1950 tarihli ve 3/11556 sayılı Kararname gereğince destekleme tütün mubayaasına tahsis edilen aynı miktardaki krediden karşılanmasını da hükme bağlanmıştır.

B) Mubayaa :

Yukardaki paragrafta bahsi geçen karar ve bu kararın atf yaptığı geçen seneki raporlarımızda tafsilen izah olunan evvelki yıllar tütün mahsulü mubayaasına ait Koordinasyon Heyeti kararıyla, İnhisarlar Umum Müdürlüğü (1 . III . 1953 - 28 . II . 1954) tarihleri arasında yurdun muhtelif istihlal bölgelerinde, ekicilerden 8 025 567 kilo sıkletinde 18 102 227,77 lira bedelinde tütün mubayaa etmiştir.

Bu devre zarfında mubayaa edilmiş olanlarla geçen yıldan müdevver işlenmemiş, işlenmekte, işlenmiş ve satılan tütünlerle ambar, yol, işleme ve satış firelerini ve mütaakıp devreye (1954 malî yılına) devrolunan tütün stoklarının miktar ve bedelini gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

İzahat	İşlenmemiş			İş
28 . II . 1953 ten müdevver	8 031 280	17 100 057	73	—
1 . III . 1953 ten 28 . II . 1954 e kadar mubayaa ve münakale	6 756 964	14 560 203	55	
1 . III . 1953 ten 28 . II . 1954 e kadar Müş. U. mas. his.				
Yekûn	+14 788 244	+31 660 251	28	
1 . III . 1953 - 28 . II . 1954 arasında işletmeye verileh	— 9 804 081	—23 071 364	05	9 804 081
Aynı devrede işleme vaziyeti (ihraklık) ve işçilik ücreti				— 346 897
Yekûn	4 984 163	8 588 897	23	9 457 184
Ambar, yol, işleme ve satış firesi	199 477			329 000
Fazla tahmil olunan eski yıllar müşterek masrafı olup iade				
Yekûn	— 4 784 686	8 588 897	23	— 9 128 184
1 . III . 1953 ten 28 . II . 1954 devresi arasında işlenmişe verilen				— 9 012 657
Yekûn	4 784 686	8 588 897	23	115 527
Satış (maliyet üzerinden)				
1954 malî yılına devir	4 784 686	8 588 897	23	115 527

İşlenmemiş	İşlenmiş	Yekûn
—	+ 27.416.051,410	83 765 951 35
	1.268.603,—	3 542 024 22
		10 714 517 11
	+ 28.684.654,410	+ 98 022 492 68
23 071 364 05		+ 43.472.898,410
+ 2 996 604 34		+ 129 682 753 96
26 067 968 39	28.684.654,410	43.126.001,410
	102.444,160	630.921,160
		8 741 563 58
26 067 968 39	— 28.582.210,250	— 89 280 929 10
— 25 761 485 10	+ 9.012.657,—	+ 25 761 485 10
306 483 29	37.594.867,250	42.495.080,250
	— 22.097.850,700	22.097.850,700
306 483 29	15.497.016,550	20.397.229,550
		123 937 794 72
		68 156 881 61
		55 780 913 11

C) İşlenmemiş tütün :

Yukardaki tablonun işlenmemiş tütün sütununda görüleceği veçhile, 28 . II . 1953 tarihinden 17 100 057,73 lira değerinde 8 031 280 kilo işlenmemiş tütün devredilmiş ve 1 . III . 1953 - 28 . II . 1954 devresinde de ekiçilerden 14 560 203,55 lira değerinde 6 756 964 kilo işlenmemiş tütün mubayaa edilerek bedeli 31 660 261,28 liraya ve miktarı 14 788 224 kiloya baliğ olmuştur.

Bu devre zarfında işlenmemiş tütünlerden 23 071 364,05 lira değerinde 9 804 081 kilo tütün işletmeye verilmiş 199 477 kilo ambar ve yol firesi zuhur etmiş ve 1954 malî yılına 8 588 897,23 lira değerinde 4 784 686 kilo tütün devredilmiştir.

Ç) İşlenmekte olan tütün :

İşletmeye verilen 23 071 364,05 lira değerinde 9 804 081 kilo işlenmemiş tütünden 346 897 kilo işleme zayıatı (ihraklık) zuhur etmiş ve bakiye olarak 9 457 184 kilo tütün kalmıştır ki, bedeli 26 067 968,39 liraya baliğ olmaktadır.

Bu tütünlerden ayrıca 329 000 kilo işletme firesi zuhur etmiş ve 25 761 485,10 lira değerinde 9 012 657 kilosu da işlenmiş tütün stokuna ilâve edildiğinden 1954 malî yılına 306 483,29 lira değerinde 115 527 kilo işlenmekte olan tütün devrolunmuştur.

D) İşlenmiş tütün :

Tabloda görüleceği üzere 1 . III . 1953 tarihine 83 765 951,35 lira değerinde 27 416 051 410 kilo işlenmiş tütün devrolunmuştur.

Bu yıl zarfında İnhisarlar Umum Müdürlüğünden münakale suretiyle 3 542 024,22 lira değerinde ve 1 268 603 kilo sıkletinde işlenmiş tütün alınmış, diğer taraftan işletmeye verilen tütünlerin işlenmesi için 10 714 517,11 lira çeşitli masraf yapılmıştır.

Bu suretle 28 684 654 410 kilo sıkletindeki tütünler 98 022 492,68 liraya mal olmuştur.

Aneak, bu tütünlerin maliyetinden, evvelece müdahale tütünleri maliyetlerine intikal ettirilen 1948 ilâ 1952 malî yılları müşterek masraflarını teşkil eden 8 741 563,58 lira ile, 1953 malî yılı satış finesi olan 102 444 160 kilonun 28 684 654 410 kilodan tenzilleri neticesinde, işlenmiş tütünlerin miktarı 28 582 210 250 kiloya ve bedelleride 89 280 929,10 liraya inmiş bulunmaktadır.

Bu tütünlere, mezkûr yıl içinde işlenen 9 012 657 kilo sıkletinde ve 25 761 485,10 lira kıymetinde tütünün ilâvesiyle işlenmiş tütün miktarı 37 594 867 250 kiloya ve bedeli de 115 042 414,20 liraya ulaşmaktadır.

Aynı yıl içinde bu tütünlerin 68 156 881,61 lira değerinde 22 097 850 700 kilo sıkletindeki kısmı satılmış ve 1954 malî yılına 15 497 016 550 kilo stok olarak devredilmiş bedeli 46 885 532,59 lirayı bulmuştur.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü, Müdürler Encümenin 29 . IX . 1953 günlü ve 491 sayılı Kararıyla yukarıda bahis mevzuu edilen 8 741 563,58 liralık müşterek masraf hisselerinin müdahale hesaplarına iadesi kabul edilmiştir.

Mezkûr masraf hakkında gerekli izahat bilânçosunun tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

E) Satışlar :

1 . III . 1953 den 28 . II . 1954 devresi zarfında satılan tütünlerin miktar, satış bedelleriyle yukarıda tafsilen belirtilen eski yılların müşterek masraflarından düşülen 8 741 563,58 lira ile hâsıl olan maliyetler üzerinden yapılan satışlar neticesinde elde edilen müspet fiyat farklarını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Miktarı Kilo	Satılan tütünlerin Maliyet		Satış tutarı		Satış neticesi
	Lira	K.	Lira	K.	
22 097 850 700	68 156 881	61	70 854 242	42	2 697 360 81

Bu tablonun tetkikinde 1953 malî zarfında 22 097 850 700 kilo ağırlığında ve maliyeti 68 156 881,61 lira olan tütünlerin 70 854 242,42 liraya satıldığı ve 2 697 360,81 lira müspet bir fiyat farkı hâsıl olduğu anlaşılmaktadır.

Mezkûr tütünlerin satışı dolayısıyla İnhisarlar Umum Müdürlüğü ödenen 352 740,67 lira hizmet ücreti, müspet fiyat farkından tenzili suretiyle bu yılın satış kârı, 2 344 620,14 lirayı bulmaktadır.

1953 yılında 1952 yılına nazaran İnhisarlar Umum Müdürlüğüne devredilenler de dâhil olmak üzere 3 885 048,300 kilo sıkletinde 21 267 863,44 lira değerinde fazla tütün satılmıştır.

1953 mali yılında yapılan satışları bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

	1 9 5 2			1 9 5 3			1953 ten fark +/-		
	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.
Amerikalılar	4 415 467	17 871 370	29	3 243 689	13 187 455	63	— 1 171 778	— 4 683 914	66
İngilizler	3 972 697	12 356 199	07	3 434 456,680	12 085 191	61	— 538 240,320	— 271 007 46	
Ruslar	999 820	1 349 758	91	—	—	—	— 999 820	— 1 349 758	91
Almanlar	—	—	—	759 827,700	1 173 040	12	+ 759 827,700	+ 1 173 040	12
Felemenkliler	49 638	270 940	59	—	—	—	— 49 638	— 270 940	59
Diğer firmalar	2 644 857,400	4 132 450	11	2 523 876,460	6 376 601	24	— 120 980,940	+ 2 244 151	13
	12 082 479,400	35 980 718	97	9 961 849,840	32 822 288	60	— 2 120 629,560	— 3 158 430	37
İdareye devir	6 130 323	13 605 660	01	12 136 000,860	38 031 953	82	+ 6 005 677,860	+ 24 426 293	81
Umumi yekûn	18 212 802,400	49 586 378	98	22 097 850,700	70 854 242	42	+ 3 885 048,300	+ 21 267 863	44

Bilânçonun tetkik ve tahlili

İnhisarlar Umum Müdürlüğü hesapları malî yıl itibariyle tutulmakta olduğundan mezkûr Müdürlük nezdinde yürütülmekte olan destekleme alımları hesapları da aynı devreyi takibetmektedir.

Bu itibarla müdahale tütün alımlarına dair 1 . III . 1953 ilâ 28 . II . 1954 devresine ait hazırlanmış bilânçonun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1952		1953		+ Fark	
	malî yılı		malî yılı		— Lira K.	
İzahat	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I - Paraya çevrilebilen kıymetler						
Tütün stoku	100 866 009	08	55 780 913	11	45 085 095	97
II - Destekleme kârı	5 349 347	56	—	—	5 349 347	56
III - Muhtelif borçlular	17 754 939	35	50 408	—	17 704 531	35
IV - Hizmet ücretinden kullanılan	1 316 961	57	—	—	1 316 961	57
V - İnhisarlar Umum Müdürlüğü C. H	—	—	22 147 176	57	22 147 176	57
Yekûn	125 287 257	56	77 978 497	68	47 308 759	88

Bu tablonun tetkikinde :

a) Müdahale tütünleri stoku bu yıl geçen seneye nazaran 45.085 095,97 lira noksanıyla 55 780 913,11 liraya inmiş bulunmaktadır.

Bu stokun nev'i, miktar ve kıymet itibariyle müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

İzahat	Kilo	Lira	K.
İşlenmemiş tütünler	4 784 686	8 588 897	23
İşlenmekte olan tütünler	115 527	306 483	29
İşlenmiş tütünler	15 497 017	46 885 532	59
Yekûn	20 397 230	55 780 913	11

İşlenmiş tütünlerin aid oldukları mahsul yılları, menşei, miktar ve kıymet itibariyle müfredatı şöyledir :

İzahat	Kilo	Lira	K.
1950 mahsulü Ege menşeli	5 169 134	17 436 811	18
1951 mahsulü Ege, Karadeniz ve Marmara menşeli	7 813 334	20 649 604	20
1952 mahsulü Ege ve Karadeniz menşeli	2 514 549	8 799 117	21
Yekûn	15 497 017	46 885 532	59

Geçen seneki raporumuzda da belirtilmiş olduğu ve hile İnhisarlar Umum Müdürlüğü müdahale alımlarının başladığı tarihten bu yana destekleme tütünleri maliyetlerine, destekleme alımları yapılmıyan birçok bölge ve iş yerlerinin umumi masraflarından da hisse intikal ettirmiş idi.

Bu şekil muamele tarzı idare tarafından da yerinde görülmiyerek müdürler encümeninin 29 . IX . 1953 tarih ve 491 sayılı Kararıyla, geçmiş yıllarda müdahale tütünleri maliyetlerine fuzulen tahmil

olunan masrafların bu kere İnhisarlar İdaresi hesaplarına iadesine ve badema yalnız müdahale tütün alımlarının yapıldığı bölge ve iş yerleri masraflarının müdahale tütünleri maliyetlerine intikali kararlaştırılmıştır.

Bu karar gereğince İnhisarlar Umum Müdürlüğü, 1948 ilâ 1952 malî yıllarında zühulen tahakkuk ettirilen 8 741 563,58 liralık bir masraf hissesini 1952 malî yılı sonunda mevcut tütün maliyetlerinden tenzil ederek idarenin hesaplarına iade ettiği görülmüştür.

İade edilen masraf hissesinin Umum Müdürlükçe tefrik ve tevziinde bazı hesap hatalarına düşülmüş bulunduğundan tefrik ve tesbit muamelesinin yeniden ele alınarak incelenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan bu masrafların, 1952 yılında mevcut bulunan geçmiş yıl tütünleriyle ilgili kısmının tütün maliyetlerinden ve elden çıkarılmış olan tütünlere ait kısma isabet edenlerin de geçmiş yıllar kârları meyanında mütalâa edilmiş icabetmektedir.

28 . II . 1954 tarihinde işlenmekte olan ve henüz işlenmemiş bulunan tütünlerin aid oldukları mahsul yılları menşei, miktar ve kıymet itibarıyla müfredatını gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır:

İzahat	Kilo	Lira	K.
İşlenmekte 1953 mahsulü Ege menşeli	115 527	306 483	29
İşlenmemiş 1952 » » »	285 213	909 457	30
» 1953 » » »	4 499 473	7 679 439	70
Yekûn	4 784 686	8 588 897	00

b) Muhtelif borçlular namı altında görülen 50 408 liranın 50 000 lirası K/880 sayılı Karar gereğince Dünya Tütün Teşkilâtını kurmak üzere Ekim 1952 ayı içinde İstanbul'da toplanan 16 lar Komitesine yapılacak masraflar için destekleme tütünleri kârından Hazırlık Komitesi Başkanlığı emrine verilen paradır. Mezkûr meblâğdan sarf edilmeyen 8 066,81 lira bilâhara intişar eden K/925 sayılı Kararla Dünya Tütün Teşkilâtı Muvakkat Komitesi Sekreterliği işlerinde kullanılmak üzere tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bahis konusu 50 000 liradan mühim bir kısmının sarf edilmiş olduğuna göre ilgili avans hesabının bir an evvel kapatılmasının ve masrafların K/880 sayılı Karar gereğince müdahale tütün kârlarından mahsubu cihetine gidilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

c) İnhisarlar Umum Müdürlüğü cari hesabı namı altında görülen 22 147 176,57 lira müdahale tütünleri satışlarından hâsıl olan bir kısım tahsilâtın Millî Korunma Muhasebe Talimatnamesinin 14 ncu maddesi gereğince T. C. Ziraat Bankası nezdindeki borçlu cari hesaba yatırılması icabeder iken idare nezdinde alıkonan paradır.

Bu paraların Umum Müdürlük nezdinde alıkonan faiz bakımından zararı mucibolmaktadır.

1953 malî yılı destekleme tütünleri bilançosunun pasifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya derecedilmiştir.

İzahat	1952 malî yılı		1953 malî yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
I - Krediler	93 676 193	36	74 561 588	06	—	19 114 605	30
II - Kâr	5 907 936	72	2 870 394	30	—	3 037 542	42
III - Hizmet ücreti	1 546 736	22	542 762	08	—	1 003 974	14
IV - Muhtelif alacaklılar	100 000	00	3 753	24	—	96 246	76
V - İnhisarlar Um. Müd. C. H.	24 056 391	26	—	—	+	24 056 391	26
Yekûn	125 287 257	56	77 978 497	68	—	47 308 759	88

Bu tablonun tetkikinde :

a) Geçen seneye nazaran 19 114 605,30 lira noksaniyle 74 561 588,06 liraya inmiş bulunan krediler hesabının müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
1. K/927 sayılı Kararla tahsis olunan T. C. Ziraat Bankasında biriken ekici tütünleri pirimleri ile faizleri	51 469 947	59
Ekici tütünleri pirimlerinin tütün satış kârlarından hissesi	2 555 147	21
Bu paralara yıllık % 3 faiz yürütülmektedir.		
2. K/927 sayılı Kararla Devlet hesabına müdahale alımları için:		
Milli Korunma sermayesinin % 6 faizli	9 205 000	00
Milli Korunma fazla kâr fonundan	4 795 000	00
Milli Korunma paraları faizleri	37 618	58
Milli Korunmanın tütün satışlarından kâr hissesi	852 084	86
Bu krediye % 3 faiz tahakkuk ettirilmektedir.		
3. K/927 sayılı Karar gereğince T. C. Ziraat Bankası tarafından İnhisarlar Umum Müdürlüğüne açılan mubayaa kredisinden	5 646 789	82
Bu paraya % 7 faiz yürütülür.		
Yekûn	74 561 588	06

b) 2 870 394,30 liradan ibaret bulunan kârların 558 589,16 liralık kısmı 1952 malî yılından müdevver tevzi edilmemiş kâr bakiyesini ve 2 311 805,14 liralık kısmı da 1953 malî yılı kârlarını ifade etmektedir.

1953 yılı kârları hakkında gerekli izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

c) Geçen seneye nazaran 1 003 974,14 lira noksaniyle 542 762,08 liraya inmiş bulunan hizmet ücretleri hesabı raporumuzun bidayetinde de açıklanmış olduğu veçhile müdahale tütün alımları üzerinden İnhisarlar Umum Müdürlüğü namına tahakkuk ettirilen hizmet ücretlerinin 1953 malî yılı sonu bakiyesini göstermektedir.

d) Muhtelif alacaklılar hesabında görülen 3 753,24 lira İnhisarlar a ait hizmet ücretleri hesabından mahsubedilmiş bulunan bir kısım satış masraflarının bu kere mezkûr hesaptan çıkarılarak muhtelif alacaklılar hesabına nakledilmiş olmasından ileri gelmektedir.

Bahis konusu masraflar mütaakıp yıl netice hesabına intikal ettirilecektir.

1953 malî yılı sonu itibariyle müdahale tütün alımlarına ait İnhisarlar Umum Müdürlüğü tarafından hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZARARLAR			KÂRLAR		
İzahat	Lira	K.	İzahat	Lira	K.
Geçmiş senelerde Türk Tütün Ltd. Şirketi marifetiyle yapılan destekleme alımlarından hâsil olan aleyhte kıymet farkı İzmir'de Solari Şirketi işçilerine K/879 sayılı Karar gereğince ödenen tazminat	30 900	04	Tütün satışlarından hâsil olan kâr	2 344 705	18
Kâr bakiyesi	2 870 394	30	1952 malî yılından müdevver kâr bakiyesi	577 589	16
Yekûn	2 903 294	34	Yekûn	2 903 294	34

Bu tablonun tetkikinde :

1. 1947 - 1948 yıllarında Türk Tütün Ltd. Şirketi marifetiyle yapılan destekleme tütün alımlarının satışından hâsıl olan 30 900,04 liralık aleyhte kıymet farklarının bu yıl müdahale hesaplarına intikal ettirildiği anlaşılmıştır.

2. K/879 sayılı Karar gereğince, İzmir'de Solari Şirketinde destekleme tütünlerinin işlenmesi sırasında kazaen ölen işçilerin vereselerine tazminat olarak 2 000 lira ödenmiştir.

Raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde de arz edilmiş olduğu veçhile 1953 malî yılı zarfında destekleme tütünleri satışlarından 2 344 705,18 liralık bir satış kârı tahassul etmiştir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğünün 1. III. 1953 ilâ 28. II. 1954 devresi bilânçosunda yer alan Millî Korunma hissesini alâkadar eden tablodur

AKTİF

PASİF

				Lira	K.					Lira	K.	
				—	—					—	—	
I - Paraya çevrilebilen kıymetler				11 139 448	42	I - Krediler				14 889 703	44	
	Kilo	Lira	K.									
— İşlenmemiş	9 555,010	1 715 202	77					— K/927 Kararla Millî				
— İşlenmekte	230,700	61 204	71					Korunma sermayesinden	9 205 000			
— İşlenmiş	30 947,550	9 363 040	94					— Fazla kârlar fonla-				
								rından	4 795 000			
	40 733,260	11 139 448	42					— Millî Korunma para-				
								ları faizleri	37 618 58			
II - Muhtelif borçlular				10 066	47					— Millî Korunmanın tü-		
— Tütün kongresi								tün satışlarından hissesi	852 084 86			
masrafları	K/880	9 985						II - Kâr—	573 463 19			
— Tahsili lâzımgelen avar-								III - Hizmet ücreti	108 389 58			
yalı tütün bedeli		81 47						IV - Muhtelif alacaklılar	749 92			
III - İnhisarlar Umum Müdürlüğü C. H.				4 422 791	24							
								Yekûn	15 572 306 13			
				Yekûn	15 572 306 13							

Not: İnhisarlar Umum Müdürlüğü destekleme alımları finansmanında kullanılan % 19,97 nispetinde Millî Korunma sermayelerine destekleme alımları bilânçosunun aktif ve pasifinde Millî Korunmaya isabet eden kısımlar yukardaki tabloda gösterilmiştir.

1954 yılı zarfında Giresun Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince mubaya edilen müdahale fındıkları

A) Toplu Bakış :

Fisko Birlik, tetkik konumuzu teşkil eden 1954 takvim yılı zarfında :

a) Geçen seneki raporumuzda da açıklanmış olduğu veçhile; K/901 sayılı Karar gereğince müstahsıldan % 50 randımanlı kuru, değirmenlik tombul kabuklu fıstığın kilosu 100 kuruş esasından) destekleme yolu ile yapılması lâzımgelen 1953 mahsul yılı fındık mubayaaları sona ermiştir. Ancak, 7 . VI . 1954 tarih ve K/937 sayılı Kararla da; K/901 ile 1953 mahsulü müstahsıl malının satın alınması hususunda İktisat ve Ticaret Vekâletine verilen salâhiyetin fob iç fındığın 310 kuruş fiyat esasından aynı yıl mahsulünden olup ihracedilemiyen, tüccar elinde ve Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilinde kalan fındıkların mubayaasına da teşmil edilmiştir.

1954 yılında bahsi geçen kararlarla ilgili olarak yayınlanan fındık alımları hakkında gerekli izahat raporumuzun mubayaalar bahsinde arz edilmiştir.

b) 6 . VII . 1954 tarih ve K/943 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince de;

1. 1951 - 1952, 1952 - 1953, 1953 - 1954 mahsul yıllarında müstahsıldan fındık mubayaası için K/835, K/840, K/870 ve K/901 sayılı kararlarla İktisat ve Ticaret Vekâletine verilen salâhiyet ve Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tevdi olunan vazife aynı esaslar dâhilinde 1954 yılı fındık mahsulüne de teşmil edilmiş ve aynı zamanda adı geçen Birlik, Millî Korunma Kanununa müsteniden fındık fiyatlarının iç piyasalarda tanzimine de memur edilmiştir.

2. Yukarıda bahis mevzuu edilen kararlarla temin olunan tahsisat ve kredilerin aynı maksat ve şartlarla kullanılmasına devam olunması da kararlaştırılmıştır.

3. 1954 - 1955 mahsul yılı fındıkların mubayaasında Fisko Birlik tarafından, lüzum görülen munzam kredileri temin ve tertibetme vazifesi Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına tahmil edilmiştir.

4. 1954 - 1955 mahsul yılı fındık alımlarının, % 50 randımanlı kuru değirmenlik tombul kabuklu fıstığın kilosu 125 kuruş esasından cereyan etmesi,

Alımların 12 . II . 1955 tarihine kadar devamı ve bunların yalnız fındık müstahsıllarının kendi mahsullerine inhisar etmesi ve tüccar elindeki fındıklara teşmil olunmaması kararlaştırılmıştır.

5. Ayrıca, bu alımlardan maada, geçen seneki raporumuzda da arz olunduğu veçhile, K/894 sayılı Karar gereğince, geçmiş yıllarda tüccardan devren alınıp satılan fındıklardan elde edilen dövizlerin Türk parasına tahvilinden hâsil olan bir kısım lehteki farklar ile bu hesaba 1954 yılında tahakkuk ettirilen faizleri ve mezkûr hesabın yıl sonu bakıyesini gösterir kâr ve zarar hesabı raporumuzun sonuna eklenmiştir.

B) İş Programı ve Bütçe:

1954 yılında K/943 sayılı Karara göre yapılacak 1953 mahsulü fındık alımları için Fisko Birlik tarafından hazırlanıp İktisat ve Ticaret Vekâletinin tasvibine arz edilmiş bulunan iş programında;

Bu yıl fındık rekoltesinin (35 - 40) bin ton olarak tahmin edildiği, geçen seneden müdevver stokun, 5 500 ton civarında bulunduğu ve Dış Ticaret mevzuunun da 50 - 55 bin ton raddesinde olacağı tahmin edildiğine göre ihracatçı firmaların ancak bu miktarın yarısını işleyebilecekleri göz önünde bulundurulurak müdahalenin 15 bin ton civarında yapılmasının icabedeceği derpiş edilmiştir.

Firko Birliğin piyasa tanzimciliği vazifesine gelince: Hükümetin müdahale bazını ve dış fiyat konjonktürünü esas tutarak ihracatın aksamamasını temine çalışmak, iç piyasalarda spekülâtif hareketleri önlemek ve fiyat istikrarını mümkün mertebe sağlamak gayesine mâtuf bulunmaktadır.

Mubayaaların % 50 randımanlı firesiz kuru değirmenlik tombul kabuklu fıstığın kilosunun 125 kuruştan aşağı düşürülmemesi ve müdahalenin 1 . II . 1955 tarihine kadar devam ettirilmesi kabul edilmiştir.

Bu işlerin tedviri için 98 100 liralık bir idare masrafı bütçesi de Vekâletçe tasvibedilmiş bulunmaktadır.

C) Mubayaalar :

1. Raporumuzun toplu bakış kısmında da açıklanmış olduğu veçhile; geçen sene olduğu gibi 1954 yılında da destekleme yolu ile müstahsildan fındık mubayaasına lüzum hâsıl olmamıştır.

Yalnız K/937 sayılı Karar gereğince 1953 mahsulü fındık iç fob 310 kuruş fiyat esasından, tüccarlardan satın alınmıştır.

Satın alınan fındıkların cinsini, miktarını, tutarını, ve beher kilo vasati fiyatını gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Yılı	Cinsi	Miktar Kilo	Bir		
			Tutar Lira	K.	kilonun va- sati fiyatı
1953	Tombul iç fındık	4 779 370	14 816 047	—	310
1953	Sivri iç fındık	183 784	547 473	60	290
Yekûn		4 968 154	15 363 520	60	

2. K/943 sayılı Karar gereğince, 1954 yılı mahsulü müstahsil malı % 50 randımanlı kuru değirmenlik tombul kabuklu 125 kuruş fiyat esasından satın alınan fındıklarla, aynı kararname ile Fisko Birliğe verilen fiyat tanzimeliği yetkisine dayanılarak mubayaa olunan iç fındıkların cinsini, miktarını, tutarını ve beher kilo vasatisini gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Yılı	Cinsi	Miktar Kilo	Bir		
			Bedel Lira	K.	kilonun va- sati fiyatı
1954	Kabuklu tombul fındık	13 540 656	16 477 394	30	121,69
1954	Kabuklu sivri fındık	539 911	623 524	23	115,19
1954	Tombul iç fındık	3 554 948	8 838 808	52	248,64
Yekûn		17 635 515	25 939 727	05	—

D) Stoklar :

1953 yılından devren gelen 1951 ve 1952 yılı mahsulü kabuklu ve iç fındıklar ile mubayaalar bahsinde de belirtilmiş olduğu veçhile, tetkik konumuzun teşkil eden 1954 yılı zarfında satın alınan kabuklu ve iç fındıkların bu yıl görmüş oldukları harekâtı, müfredatlı olarak, gösterir tablolar aşağıya dercedilmiştir:

1. 1951 yılı mahsulü kabuklu ve iç fındıkların harekâtı :

İ z a h a t	Miktarı		Bedel	
	Kilo		Lira	K.
1953 yılından devren gelen 1951 mahsulü kabuklu ve iç fındıkları	7 273 652		7 556 086	41
1954 yılı zarfında fındıkların bakım ve muhafazasına ait ihtiyar olunan masraflar ile satılan fındıkların iç fındığa tahvili için tahakkuk eden kırma ücretleri	—		245 675	38
Lehte tecelli eden ambar ve sevkiyat farkları	—		548 501	73
Aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farklarına dâhil olup, İstanbul'da alıcıya teslimde fatura miktarına nazaran noksan teslim edildiğinden iade edilen bedel farkı	—		10 597	35
Girişler yekûnu	7 273 652		8 360 860	87

İ z a h a t

	Miktarı Kilo	Bedel Lira	K.
1954 yılında satılan fındıklar			
(Maliyet bedeli üzerinden iç fındık olarak)	3 005 674	6 202 404	93
1954 yılında satılan fındıkların iç fındığa tahvilinden zuhur eden randıman ve fire farkları	4 267 978	—	
Çürüğe kaçan içlerin çürük olarak satılmalarından, iç fındık hesabından çıkışı yapılamamakla bu hesapta hâsil olan farklarla, aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farkları	—	2 158 455	91
Çıkışlar yekûnu	7 273 652	8 360 860	87
2. 1952 yılı mahsulü kabuklu ve iç fındıkların harekâtı :			
1953 yılından devreden 1952 mahsulü kabuklu ve iç fındıklar	1 962 235	2 012 257	16
1954 yılı zarfında fındıkların bakım ve muhafazasına ait ihtiyar olunan masraflar ile satılan fındıkların iç fındığa tahvili için tahakkuk eden kırma ücretleri	—	130 508	64
Lehte tecelli eden ambar ve sevkiyatı farkları	—	50 387	38
Aleyhte tecelli eden ambar sevkiyatı farklarına dâhil olup, İstanbul'da alıcıya teslimde fatura miktarına nazaran noksan teslim edildiğinden iade edilen bedel farkı	—	765	34
Girişler yekûnu	1 962 235	2 193 918	52
1954 yılında satılan fındıklar			
(Maliyet bedeli üzerinden iç fındık olarak)	791 516	1 874 825	83
1954 yılında satılan fındıkların iç fındığa tahvilin de zuhur eden randıman ve fire farkları	1 170 719	—	
Çürüğe kaçan içlerin çürük olarak satılmasından iç fındık hesabından çıkışı yapılamamakla bu hesapta hâsil olan farkları, aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farkları	—	319 092	69
Çıkışlar yekûnu	1 962 235	2 193 918	52
3. Tüccardan satın alınan 1953 yılı mahsulü iç fındıkların harekâtı :			
31 . XII . 1954 tarihine kadar mübayaa olunan 1952 mahsulü iç fındıklar	4 968 154	15 363 520	60
1954 yılı zarfında bakım, muhafaza ve manipülasyon için ihtiyar olunan masraflar	—	573 204	41
Aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farklarına dâhil olup, İstanbul'da alıcıya teslimde fatura miktarına nazaran noksan teslim edildiğinden iade edilen bedel	—	1 477	58
Yekûn	4 968 154	15 938 202	59

İ z a h a t	Miktarı Kilo	Bedel Lira	K.
1954 yılında satılan fındıklar (İç olarak maliyet bedeli üzerinden)	3 454 939,5	11 100 786	96
1954 yılında aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farkları	106 352	329 323	78
1955 yılına devrolunan iç fındık	1 406 862,5	4 508 091	85
Yekûn	<u>4 968 154</u>	<u>15 938 202</u>	<u>59</u>

4. Destekleme yoluyla piyasayı tanzim maksadiyle satın alınan kabuklu ve iç fındıkların hareketi:

31. XII. 1954 tarihine kadar mubayaa olunan 1954 mahsulü iç ve kabuklu fındıklar	17 635 515	25 939 727	05
1954 yılı zarfında fındıkların bakım ve muhafazasına ait ihtiyar olunan masraflarla satılan fındıkların iç fındığa tahvili için tahakkuk eden kırma ücretleri	—	719 755	80
Lehte tecelli eden sergi fazlası	—	1 152	57
Aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farklarına dâhil olup, İstanbul'da alıcıya teslimde fatura miktarına nazaran noksan teslim edildiğinden iade edilen bedel farkı	—	262	17
	<u>17 635 515</u>	<u>26 660 897</u>	<u>59</u>

1954 yılında satılan fındıklar (Maliyet bedeli üzerinden iç ve kabuklu olarak)	3 610 548	9 075 168	97
1954 yılında aleyhte tecelli eden ambar ve sevkiyat farkları	—	2 896	37
1954 yılında lehte tecelli eden sergi fazlası olup, mahsubu satışlarla ilgili olmadığından	—	1 152	57
1954 yılında satılan fındıkların iç fındığa tahvilinde zuhur eden randıman ve fire farkları	—	114 680	
1955 yılında iç ve kabuklu fındık	13 910 287	17 581 679	63
	<u>17 635 515</u>	<u>26 660 897</u>	<u>59</u>

E) Satış ve satış neticeleri :

Fiskobirlik tarafından 1954 yılı zarfında memleket dâhili ve haricindeki muhtelif firmalara satılan 1951, 1952, 1953 ve 1954 yılları mahsullerine ait fındıkların cinsini, miktarını, maliyet bedelini, satış tutarını satışlar neticesinde hâsıl olan leh ve aleyhteki farkları müfredatlı olarak, gösterir tabla aşağıya dercedilmiştir :

1. 1951 yılı mhsulü fındıkların satışları

Malın cinsi	Miktarı Kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
						Lira	K.	Lira	K.
Tombul sıra iç	2 103 394	4 884 654	12	3 145 129	04	1 739 525	08	—	—
Buruşuk iç	47 145	109 483	56	53 712		55 771	56	—	—
Vurgun iç	213 985	496 931	58	286 718	40	210 213	18	—	—
Bozuk iç	303 574	704 981	70	396 035	30	308 946	40	—	—
Çürük	337 567	6 331	03	427 113	60	—	—	420 782	57
K. Tombul	17	22	97	19	25	3	72	—	—
Kabuk	1 831 379	—	—	24 564	69	—	—	24 564	69
Yekûn	4 837 061	6 202 404	96	4 333 292	28	2 314 459	94	445 347	26
				Zararlar		2 314 459	94		
				Kârlar		445 347	26		
				Zarar bakiyesi		1 869 112	68		

2. 1952 yılı mahsulü fındıkların satışları

Malın cinsi	Miktarı Kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
						Lira	K.	Lira	K.
Tombul sıra iç	347 870	828 237	03	906 214	80	—	—	77 977	77
Buruşuk iç	310 917	740 289	03	363 513	10	376 775	93	—	—
Vurgun iç	76 289	181 645	98	103 220		78 425	98	—	—
Bozuk iç	47 084	112 108	17	63 120		48 988	17	—	—
Çürük iç	5 269	12 545	62	8 567		3 978	62	—	—
Kabuk	577 200	—	—	11 544		—	—	11 544	
Yekûn	1 364 629	1 874 825	83	1 456 178	90	508 168	70	89 521	77
				Zararlar		508 168	70		
				Kârlar		89 521	77		
				Zarar bakiyesi		418 646	93		

3. 1953 yılı mahsulü fındıkların satışları

Malın cinsi	Miktarı Kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
						Lira	K.	Lira	K.
Tombul sıra iç	3 319 848	10 686 352	13	7 457 772	27	3 228 579	86	—	—
Sivri iç	100 000	301 892	27	232 428	90	69 463	37	—	—
Vurgun iç	1 945	6 260	81	2 859	15	3 401	66	—	—
Çürük	33 146	106 281	75	34 975		71 306	75	—	—
Yekûn	3 454 939	11 100 786	96	7 728 035	32	3 372 751	64	—	—

4. 1954 mahsul yılı fıncıkların satışları

Malın cinsi	Miktarı Kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
						Lira	K.	Lira	K.
Tombul sıra iç	3 541 423	8 956 552	75	9 027 965	89	—	—	71 413	14
Sivri iç	19 750	53 485	15	48 720	—	4 765	15	—	—
Kabuklu sivri	49 375	65 131	07	63 250	—	1 881	07	—	—
Kabuk	131 950	—	—	1 979	25	—	—	1 979	25
Yekûn	<u>3 742 498</u>	<u>9 075 168</u>	<u>97</u>	<u>9 141 915</u>	<u>14</u>	<u>6 646</u>	<u>22</u>	<u>73 392</u>	<u>39</u>
						Kârlar		73 392	39
						Zararlar		6 646	22
						Kâr bakiyesi		<u>66 746</u>	<u>17</u>

F) Bilânçonun tetkik ve tahlili :

A) Aktif :

Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vasıtasıyla yaptırılan fındık destekleme alımlarına ait Birlikçe hazırlanan 31 . XII . 1954 tarihli bilânçonun aktifinde yer alan hesapların bir evvelki yıl ile mukayeseli vaziyeti aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1953		1954		+	Fark		
	Lira	K.	Lira	K.			—	Lira
1. Stoklar	9 568 343	57	22 089 771	53	+	13 321 427	96	
2. Muvakkat borçlular	873 893	80	511 502	62	—	362 391	18	
3. Levazım ambalajı	446 559	53	219 904	48	—	226 655	05	
4. Alacak senetleri	9 649 487	30	13 582 289	32	+	3 932 802	02	
5. Geçmiş yıllar zararları	6 929 852	66	6 929 852	66		—		
6. 1954 yılı zararı	—	—	7 603 052	06	+	7 603 052	06	
7. Ortak malı alımlarında müdahale kredilerinden kullanılanlar	—	—	11 127 506	03	+	11 127 506	03	
Yekûn	<u>27 468 136</u>	<u>86</u>	<u>62 063 878</u>	<u>70</u>	<u>+</u>	<u>34 595 741</u>	<u>84</u>	

Not : Geçen seneki raporumuz yapılan bilânço tahlilinde zararlar yekûnu 6 387 614,14 lira olarak görülmekte ise de K/894 sayılı Kararla ilgili 542 238,52 lira zararın ilâvesinde yukarıda görüldüğü veçhile zararlar yekûnu 6 929 852,66 liraya yükselmiştir.

Bilânçonun aktifinde yer alan hesapların tetkikinde:

1. Geçen seneye nazaran 13 321 427,96 lira fazlasiyle 22 089 771,53 liraya yükselmiş bulunan iç ve kabuklu fındık stokunun mahsul yılları, neveleri, miktarları ve tutarları itibariyle müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Cinsi	Kilo	Bedel		İemal	
		Lira	K.	Lira	K.
1953 mahsulü tombul sıra iç	510 191,5	1 640 456	99		
» » sivri iç	49 465	149 155	52		
» » tombul kusurlu iç	801 991	2 578 701	81		
» » sivri kusurlu iç	28 000	84 430	30		
» » çürük	17 215	55 347	23		
1953 mahsulü yekûnu		4 508 091	85	4 508 091	85
1954 mahsulü kabuklu tombul	13 367 727	16 813 412	22		
» » kabuklu sivri	446 268	526 032	31		
» » tombul sıra iç	96 292	242 235	15		
1954 mahsulü yekûnu		17 581 679	68	17 581 679	68
Umumi yekûn				22 089 771	53

2. Muvakkat borçlular namı altında görülen 511 502,62 liranın müfredatı şöyledir:

Lira	K.	
25 000		1953 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait depo kiraları
80 574		1954 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait depo kiraları
105 668	42	1953 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait faiz ve komüsyonları
300 260	20	1954 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait banka faiz ve komüsyonları
511 502	62	Yekûn.

3. 219 904,48 liraya inmiş bulunan levazım ve ambalâj malzemesi hesabının dağılışı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
198 680	70	Ambalâj çuvaları
6 941	40	Tenteler
14 282	38	Müteferrik malzeme
219 904	48	Yekûn

4. Geçen seneye nazaran 3 932 802,02 lira fazlasiyle 13 582 289,32 liraya ulaşmış bulunan alacak senetleri hesabı dış memleketlere kontrdoküman satılan bir kısım fındıkların alıcıları tarafından teslim edilerek bedellerinin hariçte ödendiğine dair ilgili vesaikın Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına henüz gelmemiş olmasından ileri gelmektedir.

5. Geçmiş yıllar zararları namı altında görülen 6 929 852,66 liranın müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
4 427 030	94	1952 yılı zararı
1 960 583	20	1953 » »
542 238	52	1953 K/894 gereğince alınan fındıklardan hâsıl olan zarar
6 929 852	66	Yekûn

6. 7 603 052,06 lira 1954 yılı zararı hakkında gerekli izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

7. Bu yıl Birliğin malî kaynaklarının kifayetsizliği dolayısıyla müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından faiz mukabili temin olunan kredilerin 11 127 506,03 liralık kısmının ortak malî alımlarında kullanıldığı görülmüştür.

Müdahalenin zararına mucibolan bu gibi hareketlere meydan verilmemesi yerinde olur kanaatindeyiz.

B) Pasif :

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

PASİF	1953		1954		+ Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira	K.
1. Bankalar cari hesabı 1951 mahsulü	18 011 000	28	12 710 235	36	—	5 300 764	92
2. » » » 1952 »	5 560 038	05	3 355 965	68	—	2 204 072	37
3. » » » 1953 »	—		12 995 924	93	+	12 995 924	93
4. Birlik menabiinden kullanılan	3 354 860	01	—		—	3 354 860	01
5. Bankalar cari hesabı 1954 mahsulü	—		32 619 841	31	+	32 619 841	31
6. K/894 - 1954 yılı kârı	—		381 911	42	+	381 911	42
Yekûn	26 925 898	34	62 063 878	70	+	35 137 980	36

Pasifin tetkikinde :

1. 1951 yılı mahsulü fındık müdahale alımlarının finansmanı için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kullanılan kredilerin yekûnu geçen seneye nazaran 5 300 764,92 lira noksanıyla 12 710 235,36 liraya inmiştir.

Bu kredinin temin edildiği mânabi itibariyle müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
7 237 618	35	Yıl sonunda kapitalize edilen % 3,5 lira faizli Millî Korunma kredisi
5 394 070	57	Üç ayda bir hesapbedilen % 7 faizli rehinli kredi
78 546	44	K/894 için açılan ve üç ayda bir hesapbedilen % 7 faizli rehinli kredi
12 710 235	36	Yekûn

7 237 618,35 liradan ibaret bulunan Millî Korunma kredilerinin 6 milyon liralık kısmı K/840 sayılı Koordinasyon kararı gereğince fındık müdahale alımlarında kullanılmak üzere İktisat ve Ticaret Vekâleti emrinde bulunan Ticaret Ofisi kârlarından tefrik edilmiş ve geri kalan 1 237 618,35 liralık kısmı da aynı maksatla K/850 sayılı Karar gereğince Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi mücibince Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası nezdinde tesis olunan fondan karşılanmış bulunmaktadır.

2. 1952 mahsulü fındık müdahale alımlarının finansmanı için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından çekilen ve yekûnu geçen seneye nazaran 2 204 072,37 lira noksaniyle 3 355 965,68 liradan ibaret bulunan rehinli kredi hesabına üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faiz yürütülmektedir.

3. 1953 mahsulü fındık müdahale alımlarının finansmanı için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasınca sağlanan 12 995 924,93 liraya üç ayda bir hesapbedilen % 7 faiz tahakkuk ettirilmektedir.

4. 1954 mahsulü finansmanı için sağlanan 32 619 841,31 liranın 29 064 014,21 lirası her üç ayda bir tahakkuk eden % 7 faizli rehinli kredi ve 3 555 827,10 lirası da % 8,5 faizli açık kredidir.

K/894 sayılı Karar gereğince satılan fındıklardan temin olunan 381 911,42 liralık müspet fiyat farkları hakkında gerekli izahat bu hesaba ait kâr ve zarar tablosunun incelenmesi vesilesiyle arz edilmiştir.

G) Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili :

Müdahale fındık alımlarına ait 31 . XII . 1954 tarihi itibariyle Fisko Birlikçe hazırlanan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZARARLAR

	Lira	K.
1951 mahsulü satış farkı	1 869 112	68
1951 » banka faiz ve komisyonları	1 324 935	52
1951 » satış masrafları	400 439	28
1951 » çürüğe çıkan iç fındıklar ile ambar, randıman, fire noksanları	2 158 455	91
1952 mahsulü satış farkı	418 646	93
1952 » banka faiz ve komisyonları	458 972	82
1952 » satış masrafları	79 335	30
1952 » çürüğe kaçan iç bedelleriyle ambar, randıman, fire noksanları	319 092	69
1953 mahsulü satış farkı	3 372 751	64
1953 » banka faiz ve komisyonları	267 486	06
1953 » satış masrafları	403 010	11
1953 » ambar noksanları	329 323	78
1954 mahsulü banka faiz ve komisyonları	80 410	56
1954 satış masrafları	316 003	07
1954 ambar noksanları	2 896	37
Yekûn	11 800 872	72

KÂRLAR

	Lira	K.
1951 mahsulü satışlarından doğma dövizlerin kararnamesi gereğince hacı namzetlerine satışlarından tahassul eden fark	2 358 473	31
1951 mahsulü ambar fazlası	548 501	73
1952 » satışlarından mütevellit dövizlerin kararnamesi gereğince hacı namzetlerine satışlarından tahassul eden fark	1 172 559	50
1952 mahsulü ambar fazlası	50 387	38
1954 » satış farkı	66	17
1954 » ambar fazlası	1 152	57
Zarar bakiyesi	7 603 052	06
Yekûn	11 800 872	72

Bu tablonun incelenmesinde :

Raporumuzun satış ve satış neticeleri bahsinde de mufassalan açıklanmış olduğu veçhile 1954 yılında satılan 1951, 1952, 1953, ve 1954 yılı mahsulü fındık satışlarından hâsıl olan aleyhte farklar, fındık mubayaaları için temin olunan kredilere ödenen faiz ve komisyonlar, ihtiyar olunan satış masrafları, zuhur eden ambar noksanları ile bir kısım malların çürüğe çıkmasından bu yıl gider ve zararlar yekûnu 11 800 872,72 liraya ulaşmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan; 1951 mahsulü satışlarından elde edilen dövizlerin kararnamesi mucibince primli olarak satışları neticesinde elde edilen kur farkları, 1954 mahsulü satışlarından hâsıl olan bir miktar kâr ve zuhur eden ambar fazlalıklarının kıymetlendirilmesinden umumi gelirler yekûnunun 4 197 820,66 liraya ulaştığı ve binnetice 1954 yılı kâr ve zarar hesabının 7 603 052,06 liralık bir zararla kapandığı görülmüştür.

K/894 sayılı Karar gereğince 1953 yılında tüccardan satın alınan konsinye fındıklarının hesabı : Raporumuzun toplu bakış bölümünde de açıklanmış olduğu veçhile 1953 yılında tüccar elinde bulunan bir kısım konsinye fındıklarının Fisko Birliğe devriyle bunların elden çıkarılmasında geçen seneki raporumuzda da arz edilmiş olduğu üzere, 542 238,52 liralık aleyhte bir fark hâsıl olmuş bulunmakta idi.

Bu yıl mezkûr fındıkların satışından elde edilen dövizlerin kararnamesi gereğince devrinden 446 122,41 liralık bir kur farkının hâsıl olduğu aynı yıl zarfında mezkûr hesaba 64 210,99 liralık banka faiz ve komisyonlarının tahakkuk ettirildiği ve binnetice elde edilen müspet fiyat farkı bakiyesinin 381 911,42 liraya indiği görülmektedir.

Yukarıda 1953 yılı sonunda, hâsıl olduğu belirtilen 542 238,52 liralık zarardan bu yıl elde edilen 381 911,42 liralık kârın tenzilinde K/894 sayılı Karara göre satın alınan fındıklardan hâsıl olan zarar bakiyesi 160 327,10 liraya inmiştir.

Bu fındıkların 1954 yılı kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

GİDERLER	Lira	K.	GELİRLER	Lira	K.
Banka faiz komisyonu	64	210 99	Devrolunan dövizlerin satışından hâsıl olan farklar	446	122 41
Kâr bakiyesi	381	911 42			
Yekûn	446	122 41	Yekûn	446	122 41

K/857 ve K/ 872 sayılı kararlara göre 1 . V . 1953 - 30 . IV . 1954 devresi zarfında Adana'da Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından satın alınan müdahale pamukları

Geçen seneki raporumuzda da arz edildiği veçhile; memleket dâhilindeki pamuk fiyatlarının dünya pamuk fiyatları ile ahenkli bir seviyede muhafaza edilmelerini sağlamak gayesiyle yayınlanıp 17 . II . 1952 tarihinde yürürlüğe giren K/857 sayılı ve 26 . VIII . 1952 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan K/872 sayılı kararlarındaki esaslar dairesinde Seyhan bölgesindeki piyasayı tanzim maksadıyla Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından müdahale alımlarına girişilmiştir.

a) Alımlar :

1952 - 1953 mahsul yılına ait pamuklardan 1 . V . 1953 - 30 . IV . 1954 tarihleri arasında Birlikçe müdahale yolu ile K/857 sayılı Kararla satın alınan çeşitli pamukların cinsi, miktarı ve kıymeti aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Pamuğun cinsi			Miktar	Tutarı	
			Kilo	Lira	K.
Akala	1	Rol	5 838 221	13 128 392	20
»	11	»	165 156	324 759	44
»	30	»	697 433	1 811 515	55
»	1	Saw	1 319 101	3 195 824	13
»	11	»	29 252	69 849	03
»	111	Rol	4 007	6 831	93
Yekûn			8 053 170	18 537 172	28

Bu tablonun tetkikinde; 1952 - 1953 yılı mahsulünden Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince K/857 sayılı Karara müsteniden borsa rayici üzerinden 8 053 170 kilo sikletinde 18 537 172,28 lira değerinde muhtelif cins pamuk satın alındığı görülmüştür.

b) Satış ve stoklar :

K/857 sayılı Karar gereğince müdahale yolu ile Çuko Birlik tarafından mubayaa edilen pamukların 1. V. 1953 - 30. IV. 1954 kampanya devresi zarfında vâkı satışlarını aşağıda gösterildiği üzere iki grupta mütalâa etmek mümkündür.

1. Geçmiş yıllardan devren gelen 1951/1952 mahsulü pamukların satışları :

Bu satışları, cins, miktar, maliyet değeri, satış tutarı ve neticede hâsıl olan satış zararları itibarıyla gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Mahsulün nev'i	Miktar Kilo	Maliyet tutarı		Satış tutarı		Satış zararı	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Akala I Roll.	4 525 698	15 420 721	33	9 735 784	76	5 684 936	57

Bu tablonun tetkikinde; akala I Rollergin pamuklarından maliyet değeri 15 420 821,33 lira olan 4 525 698 kilo pamuğun 9 735 784,76 liraya satıldığı ve bu satışlar neticesinde 5 684 936,57 lira zarar tahassul ettiği görülmüştür.

Satılan bu pamuklar için 1. V. 1952 tarihinden satış anına kadar 1 270 690,92 lira faiz, sigorta, ardiye, aktarma ve memur ücretleri gibi çeşitli masraf hisseleri tahakkuk ettirilerek pamukların maliyetine intikal ettirilmiştir.

1954 - 1955 kampanyasına devir eden 1951/1952 mahsulü K/857 pamuklarına isabet eden masraf hisseleri ve bu pamukların kıymetleri şöyledir:

Cinsi	Miktarı Kilo	Tutarı		Bir kilonun aldığı mas- raf hissesi Kırş.	Masraf hissesi tutarı		Umumi tutar	
		Lira	K.		Lira	K.	Lira	K.
Roll I	1 494 601	4 752 483	67	23,36	349 259	13	5 101 742	80
Sawgin I	175 030	736 332	35	23,36	40 901	10	777 233	45
Sawgin II	4 423	16 106	88	23,36	1 033	57	17 140	45
Yekûn	1 674 054	5 504 922	90		391 193	80	5 896 116	70

2. 1. V. 1953 den 30. IV. 1954 tarihine kadar K/857 sayılı Karar gereğince yapılan 1952 - 1953 mahsulü pamuk satışları.

Bu satışların cinsini, miktarını ve maliyet kıymetiyle satış neticelerini gösterir bir tablo aşağıya derecedilmiştir.

Mahsulün nev'i	Miktarı Kilo	Maliyet tutarı		Satış Tutarı		Satış zararı	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Akala I Roll.	21 103 263	52 393 769	12	47 099 445	09	5 294 324	03
Akala II Roll.	539 001	1 228 573	57	1 065 483	41	163 090	16
Sawgin I	1 195 951	3 151 871	39	2 768 636	47	384 234	92
Yekûn	22 838 215	56 774 214	08	50 933 564	97	5 841 649	11

Yukardaki tabloya nazaran, muhtelif tip akala pamuklarından maliyet değeri 56 774 214,08 lira olan 22 838 215 kilo pamuğun 50 933 564,97 liraya satıldığı ve satış neticesinde 5 841 649,11 liralık zararın meydana geldiği görülmektedir.

Satılan mezkûr pamuklar için 1 . V . 1952 tarihinden satış tarihine kadar pamukların işlenmesi, prezelenmesi, nakli ve saire gibi çeşitli 1 075 491,47 lira endirekt masraf ve faiz, sigorta, ardiye, aktarma ve memur ücretleri gibi 4 294 075,97 lira da direkt olarak ceman 5 369 567,44 lira muhtelif masraf tahakkuk ettirilmiş ve mezkûr masraflar da satılan pamuk maliyetlerine intikal ettirilmiştir.

1952 - 1953 yılı mahsulünden olup henüz satılmayan ve 1 . V . 1954 devresine intikal eden stoka 1 . V . 1952 - 30 IV . 1953 devresi zarfında tahakkuk ettirilen bakım ve muhafaza masraflarıyla faizleri gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Cinsi	Miktarı Kilo	Tutarı Lira	Bir kilo- nun aldı- ğı masraf		Masraf his- sesi tutarı		Umumi tutar		
			K.	Krş.	Lira	K.	Lira	K.	
Roll.	I.	1 531 843,5	3 544 908	77	18,8	288 018	35	3 832 927	12
Roll.	II.	115 771	223 599	48	18,8	21 767	34	245 366	82
Roll.	III.	3 753	5 386	61	18,8	705	64	6 102	25
Saw.	I.	427 524	1 026 557	26	18,8	80 383	36	1 106 940	62
Saw.	II.	96 351	204 180	64	18,8	18 115	98	222 296	62
Yekûn		2 175 342,5	5 004 642	76		408 990	67	5 413 633	43

1 . V . 1954 tarihine devredilen 1951 - 1952 ve 1952 - 1953 mahsulü pamuk stoklarının cinsini, miktarını, kıymet ve vasati kilo maliyet fiyatlarını gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

1. 1951 - 1952 K/857 müdahale pamukları stokları :

Pamuğun cinsi	Miktarı	Tutarı		Vasati maliyeti	
		Lira	K.	Lira	K.
Rollergin	I.	1 494 601	5 101 742	80	341 34
Sawgin	I.	175 030	777 233	45	444 05
Sawgin	II.	4 423	17 140	45	387 52
Yekûn		1 674 054	5 896 116	70	

2. 1952 - 1953 K/857 müdahale pamukları stokları :

Pamuğun cinsi	Miktarı	Tutarı		Vasati maliyeti	
		Lira	K.	Lira	K.
Rollergin	I.	1 531 843	3 832 927	12	250 21
Rollergin	II.	115 771	245 366	82	211 94
Rollergin	III.	3 753	6 102	25	162 59
Sawgin	I.	427 524	1 106 940	62	258 91
Sawgin	II.	96 351	222 296	62	230 71
Yekûn		2 175 242	5 413 633	43	

Bu tabloya nazaran; 1951 - 1952 mahsulünden maliyet değeri 5 896 116,70 liraya balığ olan 1 674 054 kilo ve 1952 - 1953 mahsulünden kıymeti 5 413 633,43 liradan ibaret bulunan 2 175 242 kilo muhtelif evsaftaki pamuğun 1 . V . 1954 tarihine stok olarak devrettiği görülmüştür.

Filhakika maliyet bedelleri yüksek olan bu pamukların gün geçtikçe ihtiyar olunan çeşitli masraflar dolayısıyla fiyatlarının daha da artacağı teemmül edilmektedir.

Bu itibarla stokların bir an evvel elden çıkarılmalarına gayret sarf edilmesini temenniye değer görmekteyiz.

K/857 sayılı Karardaki salâhiyete müsteniden İktisat ve Ticaret Vekâletinin emirleri gereğince Iğdır Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri tarafından müdahale yolu ile satın alınan 1951 - 1952 mahsulü pamukların bu kere Çuko Birlik marifetiyle satışları neticesinde 1 956 031,15 liralık zarar tahsil edilmiştir.

K/857 sayılı Karara göre satın alınan pamuklara dair 30 . IV . 1954 tarihi itibarıyla tanzim olunan bilançosu aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	Lira	PASİF	Lira
1. Pamuk stoku :		Pamuklular cari	
a) 1951 - 1952		hesabı :	
mahsulü	5 896 116,70	1. T. C. Ziraat	
b) 1952 - 1953		Bankası :	
mahsulü	5 413 633,43	a) K/857 rehinli	
		kredi	31 073 091,70
2. K/857 pamuk		b) Ortak rehinli	
zararları :		kredi	229 910,64
a) 1951 - 1952		2. Kalite ve vezin	
mahsulü zarar	12 214 881,33	farkı	165 055,08
b) 1952 - 1953			
mahsulü zarar	5 841 649,11		
c) Iğdır Birliği za-			
rar	1 956 031,15		
3. Kalite ve vezin			
farkı	145 745,70		
	Yekûn	Yekûn	31 468 057,42
	31 468 057,42		

A) Aktif :

1. Pamuk stokları hakkında gereken malûmat raporumuzun stoklar bahsinde verilmiştir.
2. 20 012 561,59 liralık satış zararının 13 482 616,83 liralık kısmı hakkında gereken izahat raporumuzun satış neticeleri bahsinde arz edilmiştir.

Geri kalan 6 529 944,76 liralık zarar da bir evvelki devreden naklen gelen satış zararlarıyla bunlara inzımm eden banka faizleridir.

3. Kalite ve vezin farkları namı altında görülen 145 745,70 lira, bilançonun tanziminde, emtia'nın sayımı neticesinde aleyhte zuhur etmiş bulunan muhtelif cins pamuğun kalite farklarıyla tat noksanlıklardır.

Mezkûr hesap mütaakıp devrede tasfiye edilmiştir.

B) Pasif :

1. Bankalar cari hesabı namı altında yer alan paralardan, 31 073 091,70 lira, K/857 sayılı Karara göre satın alınan pamuklar için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası'na açılan kredilerin 30 . IV . 1954 tarihindeki bakiyesidir.

229 910,64 lira da Çuko Birliğin ortak kredilerinden müdahale alımlarına tahsis olunan paralar-
dır.

2. Kalite ve vezin farkları hesabında görülen 165 055,08 lira ise; aktifin tahlili vesilesiyle de
arz edilmiş olduğu veçhile, bilânçonun tanzimi sırasında emtianın sayımı neticesinde lehte zuhur
eden muhtelif cins pamuğun kalite farklariyle tadat fazlalıklarıdır.

Bu hesap da mütaakıp devrede tasfiye edilmiş bulunmaktadır.

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

A) Toplu bakış :

Ticaret Vekâleti hesabına mustahsıldan doğrudan doğruya müdahale yolu ile yaprak tütün mu-
bayaası için K/82 sayılı Kararla Yerli Ürünler T. A. Ş. ile Türk Tütün Limitet Şirketi namına 2
milyon liraya kadar bir kredi tahsis olunmuştur.

Bu kredi K/93 ile 4 milyona, K/126 ile 5 milyona ve K/251 ile de 10 milyon liraya çıkarılmış,
K/379 ile 5 milyon lirası iptal edilmiştir.

1944 - 1945 piyasasına müdahale etmek üzere iptal edilen 5 milyon lira munzam bir mütedavil
sermaye olarak tekrar tahsis olunmuştur.

Bilâhara Ege bölgesinin 1946 - 1947 mahsul yılı tütünlerinin mubayaasına müdahalede bulunul-
ması ve hâsil olan zararların da Millî Korunma fonundan mahsubedilmesi K/683 Kararla hükme
bağlanmıştır.

B) Satışlar :

Yerli Ürünler T. A. Şirketi tarafından yukarda bahis konusu edilen kararlar gereğince tahsis
olunan paralarla eski yıllarda mubayaa edilerek 1953 yılı nihayetine kadar henüz elden çıkarılma-
mış ve 1954 yılına devredilmiş bulunan müdahale tütünlerinin miktarı 504 745 200 kilo ve kıymeti
de 2 591 400,66 liradan ibaret bulunmakta idi.

1945 mahsulü B einsi ve kilo maliyeti 513,41 lira olan tütünler 1954 yılında kâmilen satılmıştır.

Satılan tütünlerin bedel, zuhur eden fire, satış bedeli, işletme ve idare masrafları ve satış zararı
aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İzahat	Kilo	Lira	K.
1954 yılına devredilen tütünler	504 745,200	2 591 400	66
1954 yılında satılan tütünler, ma- liyet fiyatları üzerinden	468 228		
1954 yılında satılan tütünlerin satış firesi	36 517,200		
	504 745,200	2 591 400	66
Satılan tütünlerin satış bedeli		865 918	71
Satış zararı		1 725 481	95
Bakım masrafı		32 355	39
Muhafaza masrafı		15 705	06
İşletme masrafı		48 060	45
İdare masrafı		92 022	05
Umumi satış zararı yekûnu		1 865 564	45

1954 yılında maliyet fiyatı 2 591 400,66 lira olan 504 745 200 kilo tütünün satışında 36 517 200 kilo satış fiyesi zuhur etmiş ve bu tütünler 865 918,71 liraya satılarak 1 725 481,95 lira menfi bir fiyat farkı hâsıl olmuştur.

Mezkûr tütünler için satış anına kadar ihtiyar olunan ve doğrudan doğruya kâr ve zarar hesabına intikal ettirilmiş bulunan ceman 48 060,45 lira işletme masrafı ve 92 022,05 lira idare masrafı da menfi fiyat farkına ilâve edildiği takdirde satış zararı yekûnu 1 865 564,45 liraya ulaşmaktadır.

Alınan kredilere K/826 sayılı Karara uyularak faiz tahakkuk ettirilmemiştir.

Satış fiyatları 20 - 185 kuruş arasında tehalûf eden bu tütünler kâmilen yerli firmalara satılmıştır.

Eski yıl raporlarımızda da kayıtlı olduğu üzere :

1. 1946 - 1947 yılı tütün mubayaatının yarısına yakın bir kısmının hastalıklı olması,
2. Bu yıl mubayaa fiyatlarının diğer yıllara nispetle bir hayli yüksek bulunması,
3. Müdahale tütünlerinin maliyetine her sene depo, bakım, muhafaza, faiz, sigorta masraflarının ilâve edilmiş bulunması,

Dolayısıyla, satışa esas maliyetlerin piyasa rayicinin çok üstüne çıkması zararlara sebeb olmuştur.

Bilânçonun tetkik ve tahlili :

Yerli Ürünler T. A. Şirketince yapılan müdahale tütün alımları hesaplarının 31 . XII . 1954 tarihi itibarıyla tanzim edilmiş bulunan bilânçosunun aktifi geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

AKTİF	1953 yılı		1954 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
Depo demirbaşları	6 085	37	3 981	56	—	2 103	81
İşlenmiş tütün stoku	2 591 400	66	—	—	—	2 591 400	66
Muhtelif borçlular	53 592	42	56 076	22	+	2 483	80
Geçmiş yıllar zararları	9 690 041	78	9 603 846	46	—	86 195	32
Müşteriler	714	10	—	—	—	714	10
Bankalar cari hesabı	453 419	71	821 901	01	+	368 481	30
1954 yılı zararı	—	—	1 876 367	52	+	1 876 367	52
Yekûn	12 795 254	04	12 362 172	77	—	433 081	27

Bu tabloda yer alan hesaplar hakkında gerekli izahat aşağıda arz edilmiştir.

1. Depo demirbaşları hesabı geçen seneye nazaran 2 103,81 lira noksaniyle 3 981,56 liraya inmiştir. Mütaakıp yılda mezkûr demirbaşlar şirket tarafından bedeli mukabilinde satın alınmıştır.

Mezkûr depo demirbaşlarının iktisap bedeli 18 097,13 liradır ve 1954 yılı sonuna kadar bunlar üzerinden 14 115,57 lira amortisman tefrik edilmiştir.

2. Geçen seneye nazaran 2 483,80 lira fazlasıyla 56 076,22 liraya yükselen muhtelif borçluların müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
53 530	82	Takas suretiyle satılan tütünlerden elde edilen dolârların primlerinden hâsıl olan alacak.
		Mezkûr alacak hususunda ihtilâfa düşüldüğünden mevzu mahkemeye intikal ettirilmiş şirket lehine neticelenmiş ve halen de temyiz safhasındadır.
61	60	Takas primi farkından alacak.
2 483	80	Yerli Ürünler Şirketinin müdahaleye olan borcu.
56 076	22	Yekûn

3. Geçmiş yıllar zararları hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
1946 yılı zararı	32 957	51
1948 » »	1 924 750	—
1949 » »	6 378 967	77
1950 » »	679 612	34
1951 » »	406 708	01
1946, 1948 ve 1951 yılı zararları faizleri	562 237	69
1952 yılı zararı	1 157 190	60
1953 » »	3 061 792	45
Zararlar yekûnu	14 204 216	37
İktisat ve Ticaret Vekâletinin emri ile tütün kârlarından mahsubolunanlar	4 514 174	59
	9 690 041	78
1947 yılı kârı	86 195	32
Zarar bakıyesi	9 603 846	46

1954 yılında da hâsıl olan 1 876 367,52 lira zarar ile zararlar yekûnu 11 480 213,98 liraya yükselmektedir.

4. Bankalar cari hesabında görülen 821 901,01 lira müdahalenin Ziraat Bankası İzmir Şubesi nezdindeki alacaklı cari hesabının 1954 yılı sonu bakıyesidir.

Müdahale tütünlerinin tamamen elden çıkarılmış olması dolayısıyla mezkûr alacaklı hesabın aynı banka nezdindeki müdahale tütünlerinin borçlu cari hesabı ile kapatılması yerinde olur kanaatindeyiz.

5. 1954 yılı zararları hakkında gerekli malûmat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir:

	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Alınan krediler	12 626 008	26	12 308 580	35	— 317 427	91
Muhtelif alacaklılar	83 050	46	53 592	42	— 29 458	04
Geçmiş yıllar kârları	86 195	32	—	—	— 86 195	32
Yekûn	12 795 254	04	12 362 172	77	— 433 081	27

1. Alınan krediler hesabında görülen 12 308 580,35 lira Millî Korunma menabiinden müdahale alımları için Ziraat Bankasına Yerli Ürünlere açılan kredilerin 1954 yılı sonu bakiyesidir.

Bu paralara 12 . V . 1951 tarih ve K/826 sayılı Karar gereğince faiz yürütülmemektedir.

2. Muhtelif alacaklı hesaplarda yer alan 53 592,42 lira borçlu hesaplar vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile tahsil olunacak takas primlerinin karşılıklarını teşkil etmektedir.

Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili

Müdahale tütün alımlarınının 31 . XII . 1954 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

ZARARLAR

İzahat	Lira	K.	İzahat	Lira	K.
Satılan demirbaşlardan zarar	461	82	Satılan demirbaşlardan elde edilen kâr	679	69
Tefrik olunan amortismanlar	1 809	68	Alınan faizler	19 556	88
Bakım masraf ve depo kiraları	48 060	45	Muhtelif kârlar	255	40
Umumi masraflar	92 022	05			
Satış masrafları	27 234	25			
Ödenen vergiler	1 789	29		20 491	97
1954 yılında satılan tütünlerin zararı	1 725 481	95	Zarar	1 876 367	52
Yekûn	1 896 859	49	Yekûn	1 896 859	49

Bu tablonun tetkikinde :

Raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 1954 yılında müdahale tütün stokunun bakım masrafları ile depo kiralaları için 48 060,45 lira sarf edildiği, 92 022,05 lira umumi masraf ihtiyar olunduğu, tütünlerin elden çıkarılması ile ilgili olarak 27 234,25 satış masrafları yapıldığı, tütünlerin satışından 1 725,481,95 lira satış zararları hâsıl olduğu, 1 809,68 lira tefrik olunan amortismanlar, 1 789,29 lira ödenen vergiler ve 461,82 lira satılan demirbaşlardan hâsıl olan zararlar ile umumi giderler yekûnununun 1 896 859,49 liraya ulaştığı aynı devre zarfında elde edilen 20 491,97 lira çeşitli gelirler ile kâr ve zarar hesabınının 1 876 367,52 liralık bir zararla kapandığı görülmektedir.

Yerli Ürünler Şirketine ait yekûnu 92 022,05 liradan ibaret idare masrafları İktisat ve Ticaret Vekâletinin emirleri gereğince müdahale hesaplarına intikal ettirilmiş bulunmaktadır.

Bu yıl tütünlerin bakım ve muhafazaları ile ilgili masrafların geçen senelerde olduğu gibi tütün maliyetlerine intikal ettirilmeyip kâr ve zarar hesabında mütalâa edildiği görülmüştür.

Türk Tütün Limitet Şirketi nezdindeki müdahale tütünleri hesabı

A) Toplu bakış:

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesi hükmüne göre muhtelif tarihlerde yayınlanan Koordinasyon Heyeti kararları ile müstahsıldan tütün mubayaatında bulunmak maksadiyle Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına ve Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı namına 10 milyon liralık mütedavil bir sermaye tahsis edilmiştir.

Mezkûr meblâğ ile yapılan tütün mubayaa ve satışlarından tahassül eden müspet fiyat farklarının da, mevzuubahis on milyon liralık tahsise ilâvesi suretiyle elde edilen paraların, İktisat ve Ticaret Vekâletinin gördüğü lüzuma binaen, tâyin olunan miktarlar üzerinden, yukarda zikri geçen şirketlere tevzi edilmişti. Adları yazılı şirketlerce, yapılan müdahale mubayaatı ve satışları hakkında gereken izahat da bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda tafsilen arz edilmiştir.

1946 yılı sonuna kadar Karadeniz bölgesinde müdahale mubayaatına devam etmiş olan Türk Tütün Limitet Şirketi, 1954 yılı zarfında, geçen yıllardan müdevver ve miktarı 8 348 kilodan ibaret bulunan müdahale mubayaatı tütünlerin muhafazası, bakımı ile ilgili işlerle meşgul olmuştur.

B) Stoklar :

1953 yılından devren gelen ve Şirket depolarında stok olarak bekletilmekte bulunan 8 348 kilodan ibaret destekleme tütünlerine, 1954 yılı zarfında, satış ve sair surette her hangi bir çıkış kaydedilmemiş aynen mütaakıp yıla devredilmiştir.

Stok olarak bakıye kalan bu tütünlerin mahsul yılı üzerinden cins, balya adedi ile miktarı ve maliyet tutarları aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Mahsul yılı	Cinsi	Balya		Maliyet	
		Adedi	Kilosu	Lira	K.
Alaçam 1944	II K.A.	9	212	137	80
Samsun - Bafra 1944	»	2	34	22	10
Bafra 1944	»	8	173	112	45
	Yekûn	19	419	272	35
Bafra 1945	II K.A.	79	1 727	1 122	55
Samsun 1945	»	279	6 202	4 031	30
	Yekûn	358	7 929	5 153	85
	Umumi yekûn	377	8 348	5 426	20

Geçen seneki raporumuzda da açıklandığı üzere; yukardaki tabloda miktarı yazılı yaprak tütün stokuna, muhafaza ve bakım gibi çeşitli masrafların senelerden beri tahmil edilmeleri hasabıyla, maliyet bedellerinin piyasa fiyatından yüksek ve kalite bakımından da düşük olmaları dolayısıyla 1954 yılı zarfında da elden çıkarılmalarına imkân hâsıl olamamış ve mütaakıp yıla aynen devredilmiştir.

Maliyet fiyatlarının daha fazla yükselmemesi gayesiyle şirket depolarında muhafaza edilmekte olan bu tütün stokuna 1954 yılında da bakım ve muhafaza masrafı namıyla hiçbir masraf ilâve edilmemiş ve mütaakıp yılda bu tütünler maliyet bedeli üzerinden aynen şirkete devredilmiştir.

Bu suretle tütün stokunun ancak 1955 yılında tasfiyesi cihetine gidilmiştir.

C) Bilânço :

Türk Tütün Limited Şirketi nezdindeki müdahale tütünlerine ait, 31 . XII . 1954 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânçonun aktif hesapları, geçen sene ile mukayeseli olarak, aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1 9 5 3				1 9 5 4				+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira
I - Sabit kıymetler (Alât ve edevat)			19 749	60			10 096	39	—	9 653 21
II - Paraya çevrilebilen kıymetler			5 426	20						
1944 mahsulü işlenmiş	272	35			272	35	5 426	20		
1945 » »	5 153	85			5 153	85				
III - Cari hesaplar			3 107 763	92			3 117 417	13	+	9 653 21
T. C. Ziraat Bankası	1 589 935	39			2 619 935	39				
Türk Tütün Ltd. Şti.	1 517 828	53			497 481	74				
Yekûn			3 132 939	72			3 132 939	72		

1. Geçen seneye nazaran; sabit kıymetler hesabında görülen 9 653,21 liralık azalış; Şirkete mubayaa olunan bir kısım işletme malzemesi bedellerini teşkil etmektedir.

Bakiye kalan ve iktisap bedeli 10 096,39 liradan ibaret bulunan tonga sandığı, elek, tefrik kutusu ve saire gibi işletme malzemesinin de elden çıkarılması suretiyle bu hesabın bir an evvel tasfiyesi cihetine gidilmesi temenniye değer görmekteyiz.

2. Stoklar hesabında görülen 5 426,20 lira; 1944 ve 1945 mahsul yıllarına ait düşük avsath muhtelif eins işlenmiş tütün bedelini teşkil etmektedir. Yıllardan beri satışlarına imkân hâsıl olamayan bu tütünlerin 1955 yılı zarfında, mülkiyet değerleri üzerinden, şirkete devredilmiş olduğu anlaşılmıştır.

3. Cari hesaplar namı altında görülen 3 117 417,13 liranın 2 619 935,39 lirası T. C. Ziraat Bankası nezdindeki fon hesabının yıl sonu miktarını ve 497 481,74 lirası da, müdahale tütünlerinin satışından husule gelen bir kısım-müsbet fiyat farkları olup 1954 yılı nihayetinde Türk Tütün Limitet Şirketindeki paraların bakiyesini göstermektedir.

Şirket nezdinde nakidolarak bekletilen bu paralar Millî Korunmanın alacağını teşkil etmektedir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere; müdahale mubayaatının çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla bu paraların şirket nezdinde oilâfaiz bekletilmemesi ve şirket işlerinde kullanılmaması icabederdi.

Mezkûr paralar şirketin tasfiyeye tâbi tutulması dolayısıyla Ziraat Bankasındaki Milli Korunma hasaplarına iade edilmiştir.

Müdahale tütünlerinin 1954 yılı nihayeti itibariyle hazırlanan bilançosunun pasif hesapları, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

PASİF	1953				1954			
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I. Alât ve edevat amortismanı			1 846	99			1 846	99
II. Satış kârları			3 131 092	73			3 131 092	73
a) 1940 mahsulü	1 577 985	49			1 577 985	49		
b) 1941 »	296 084	88			296 084	88		
c) 1942 »	169 858	49			169 858	49		
d) 1943 »	436 658	37			436 658	37		
e) 1944 »	451 312	63			451 312	63		
f) 1945 »	199 192	87			199 192	87		
Yekûn			3 132 939	72			3 132 939	72

I - Pasif hesaplarda yer alan 1 846,99 lira, alât ve edevatın 1954 yılı nihayetine kadar birikmiş amortismanlarını göstermektedir.

Geçen sene olduğu gibi bu yıl da alât ve edevat üzerinden amortisman ayrılmamıştır.

Bunlar üzerinden, usulü dairesinde amortisman tefrik edilmesi gerekli bulunmaktadır.

II - Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere; 1940 - 1945 yılları mahsulü destekleme tütün mubayaatı satışlarından elde edilen 3 131 092,73 liralık müspet fiyat farklarının, İzmir'de Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi marifetiyle yaptırılan müdahale alımlarından tahassul eden zararların mahsubuna tahsis edilmiştir.

Tasfiye halinde Ticaret Ofisi

A) Kuruluş :

18 . II . 1941 tarihinde yürürlüğe girmiş olan K/104 sayılı Kararla hükmi şahsiyeti haiz olmak üzere kurulan Ticaret Ofisi, 1 . VII . 1950 tarihinde yayımlanan K/810 sayılı Kararla tasfiyeye tâbi tutulmuştur.

B) Tasfiye işleri :

1. Tasfiye Heyeti :

Tasfiyeye mütaallik K/810 sayılı Kararın ikinci maddesiyle tasfiyesi cihetine gidilen Ticaret Ofisinin tasfiye memurlarıyla bunlara verilecek ücretin Maliye, İktisat ve Ticaret Vekâletlerince tâyin ve tesbit edileceği bu kararname hükümleri-iktizasından bulunmaktadır.

Buna göre, Maliye Vekâletini temsilen İstanbul Defterdarı, İktisat ve Ticaret Vekâletini temsilen Ticaret Ofisi Umum Müdürü tâyin olunmuştur.

1 . VII . 1950 tarihinden itibaren bu suretle faaliyete geçen Tasfiye Memurluğunda 14.VII.1953 tarihinde değişiklik olmuştur. Ticaret Ofisi Umum Müdürlüğü kadrosu tensikata tâbi tutulmuş, onun yerine merkezi Ankara'da bulunan Et ve Balık Kurumu Umum Müdürü İktisat ve Ticaret Vekâletini temsil etmeye başlamıştır.

Bilâhara Maliye temsilcisi de Ankara'da başka bir vazifeye tâyin edilmiş olduğundan tasfiye memurlarının İstanbul ile münasebetleri fiilen kesilmiştir.

Ticaret Ofisinin kuruluşuna dair K/104 sayılı Kararın birinci maddesinde Ofis merkezinin İstanbul'da bulunduğu zikredildiğine göre gerek Tasfiye Memurluğunun ve gerekse tasfiyeye mütaallik bilfimum işlerin aynı merkezde bulunması iktiza etmektedir.

Tasfiye işlerinin azalması dolayısıyla 1954 yılı sonunda Ticaret Ofisi memurları tamamen tasfiye edilerek bu işler Et ve Balık Kurumu İstanbul irtibat bürosuna tevdi edilmiştir.

Ofis bilançosunun tetkik ve tahlili bahsinin incelenmesinden de anlaşılacağı ve hile beş seneden beri tasfiye halinde bulunan Ofis alacak ve borçlarından mühim bir kısmının kanuni yollardan takibine tevessül edilmiş olduğundan tasfiye işleri el'an neticelenememiştir.

Bilançonun tetkik ve tahlili

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin 31.XII.1954 tarihli bilançosunun aktif, geçen sene ile, mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	İzahat	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
		Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
	Kasa	1 300	60	1 571	97	+	271 37
	Borçlu hesaplar	6 914	940 47	6 039	484 87	—	875 455 60
	Tahsis edilen kârlar	10 172	146 64	10 998	292 64	+	826 146
	Geçmiş yıllar zararları	1 363	380 31	1 363	380 31		—
	1954 yılı zararı		—	47 990	20	+	47 990 20
	Yekûn	18 451	768 02	18 450	719 99	—	1 048 03
	Nâzım hesaplar	1 914	781 47	2 276	892 97	+	362 111 50
	Umumi yekûn	20 366	549 49	20 727	612 96	+	361 063 47

Bu tablonun tetkikinde, üzerinde durulması icabeden hesaplar hakkında gerekli izahat aşağıda arz edilmiştir.

875 455,60 lira noksaniyle 6 039 484,87 liraya inmiş bulunan borçlu hesapların müfredatını ve geçen sene ile mukayeselerini gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

İzahat	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
a) Bankalar cari hesabı	1 263	188 57	390	562 98	—	872 625 59
b) Müşteriler	43	506 46	41	282 50	—	2 223 96
c) Bâyiler	3 805	868	3 805	868		—
d) Cari hesaplar	522	744 08	522	744 08		—
e) Muhtelif borçlular	1 279	633 36	1 279	027 31	—	606 05
Yekûn	6 914	940 47	6 039	484 87	—	875 455 60

a) Bankalar cari hesabında görülen 872 625,59 liralık azalışın 826 146 liralık kısmı K/840 sayılı Karar gereğince Ofis kârlarından İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilen paradır, geri kalan kısmı da tasfiye memurluğunun muhtelif ihtiyaçları için çekilen mebalîğidir.

b) Müşterilerden alacaklar hesabı bu yıl 2 223,96 lira noksaniyle 41 282,50 liraya inmiştir.

Bu alacakların titizlikle takibi ve bunlardan tahsiline imkân hâsıl olamıyan ve çoktan müruru-zamana uğramış bulunan bir kısım yurt dışı alacaklarının da terkini cihetine gidilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

e) Ofisin bâyilerden olan 3 805 868 lira alacaklarında bu yıl her hangi bir tahsilât yapılmamıştır.

Bu alacakların 3 702 809,29 liralık kısmını K/758 sayılı karar gereğince Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinde mevcut 1947 mahsulü fındıkların İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit edilen maliyet fiyatları üzerinden ve kâr ve zararları da mezkûr Birliğe aidolmak üzere Ofisce devir alınarak adı geçen vekâlet tarafından verilen direktif dairesinde yapılan satışlardan hâsıl olan menfi fiyat farkından mütevellit Birliğin borcudur.

Bu alacağın bir an evvel iadesi hususunda İktisat ve Ticaret Vekâletince gereken hal çaresinin aranması lüzumunu belirtmeyi faideli görmekteyiz.

Geri kalan 103 058,71 liralık bâyi borçlarında da senelerden beri her hangi bir tahsilât yapılmamıştır. Bu paraların titizlikle takibi ile bir neticeye bağlanması gerekmektedir.

d) Cari hesaplarda görülen 522 744,08 liralık alacağın 500 000 liralık kısmı İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Kooperatiflerine verilen mebalîğidir. Geri kalan kısmı da bâzi şahıs ve müesseselerin borçlu cari hesaplarının bakiyeleridir.

İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Kooperatifi nezdinde görülen 500 000 lira İktisat ve Ticaret Vekâletinin 28 . I . 1949 tarih ve 44/6/1955 sayılı yazılıariyle Ticaret Ofisinin muhtelif faaliyetleri meyanında ithal edilen ve İstanbul'da yaş meyva ve sebze tanzim satışları için mezkûr Kooperatif emrine verilen paradır.

Bu konu münasebetiyle geçmiş senelere ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile Ticaret Ofisi hukukan tasfiyeye tâbi tutulmuş olmasından yukarda bahsi geçen tanzim satışı faaliyetinin Ofis nam ve hesabına devamına imkân görülememektedir. Ofisin diğer sahalardaki faaliyetleri gibi bunun da sona erdirilmesi ve hesaplarının bir an evvel neticeye bağlanması lüzumuna işaret ederiz.

Şahıs ve müesseselerin borçlu cari hesaplarında da yıllardan beri her hangi bir tahsilât yapılmadığı görülmektedir.

Bu alacakların titizlikle takibi ve kabili tahsil olmıyanların terkinin icabetmektedir.

e) Muhtelif borçlular hesabı bu yıl 606,05 liralık bir azalış kaydederek 1 279 027,31 liraya inmiştir.

Bu hesabın müfredatı ve bir evvelki yıl ile mukayesesi aşağıdaki gibidir:

İ z a h a t	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Muhtelif depozitolar	199 359	67	82 161	68	— 117 197	99
Tahakkuku katılaşacak hesaplar	182 785	36	299 983	35	+ 117 197	99
Şube memurları	3 880	61	3 127	88	— 752	73
Varlık Vergisi emtiası borcu	27 509	62	27 509	62	—	—
Mahkeme masraf borçluları	699	78	584	21	— 115	57
Müteferrik borçlular	4 789	52	5 051	77	+ 262	25
Gelmiyen takipteki emtia	860 608	80	860 608	80	—	—
Yekân	1 279 633	36	1 279 027	31	— 606	05

Muhtelif depozitoların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Mahkemelere yatırılan depozitolar	70 479	69
Çuval, kaneviçe, jüt	11 680	49
Elektrik depozitosu	1	50
	82 161	78

Bir kısım dâvalar neticelendiği halde depozitolarının halen istirdadedilmediği görülmüştür.

Mezkûr depozitoların bir an evvel istirdadı lüzumuna işaret ederiz.

Tahakkuku katılaşacak hesaplar namı altında görülen 299 983,35 lira Ofisin hariçten ithal ettiği bir kısım çuval, kaneviçe, mensücat ve ipliklerin maliyetlerinin tesbitinde takribi masraf karşılıklarının noksan tahmin edilmiş bulunması neticesinde zuhur eden aleyhteki farklardır.

Bu hesabın da bir an evvel tasfiyesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Gelmiyen takipteki emtia namı altında görülen 860 608,80 lira Macaristan'a sipariş edilip harb dolayısıyla yolda zayi olan ve sigorta şirketinden tazminine imkân hâsıl olmayan pamuklu mensücat bedellerini teşkil etmektedir. Bunun da tasfiyesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

Hali tasfiyedeki Ticaret Ofisinin alacakları ile kapanabilecek hesaplarında 1954 yılında da kayda değer bir değişiklik olmamıştır.

Tahsis olunan kârlar bu yıl 826 146 lira fazlasıyla 10 998 292,64 liraya yükselmiştir. Bu paralar K/840 sayılı Karar gereğince fındık destekleme mübayaasında kullanılmak üzere Ticaret Ofisi kârlarından Ziraat Bankasına İktisat ve Ticaret Vekâleti hesabına yatırılan paralardır.

Banka bu paralara % 2,50 lehte faiz yürütmektedir.

Pasif :

Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin 1954 yılı bilânçosunun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

PASİF	İzahat	1953 yılı		1954 yılı		+ Fark	
		Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
	Alacaklı hesaplar	215 871	76	214 823	73	+	1 048 03
	Geçmiş yıllar kârları	18 235 896	26	18 235 896	26		—
	Yekûn	18 451 768	02	18 450 719	99	—	1 048 03
	Nâzım hesaplar	1 914 781	47	2 276 892	97	+	362 111 50
	Umumi yekûn	20 366 549	49	20 727 612	96	+	361 063 47

Bu tablonun tetkikinde :

Bu yıl 1 048,03 lira noksaniyle 214 823,73 liraya inmiş bulunan alacaklı hesapların müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Alacaklı bâyiler	35 285	84
» müşteriler	2 424	38
» cari hesaplar	11 142	78
Muhtelif alacaklılar	165 970	73
Yekûn	214 823	73

Bu borçlardan birçoğunu Borçlar Kanunu umumi hükümlerine göre müruruzamana uğramıştır. Bu itibarla, bu gibi paraların terkinin cihetine gidilmesi yerinde olur, kanaatindeyiz.

Muhtelif alacaklı hesaplarda muhasebe dâhili tasfiye edilecek birçok paralar bulunmaktadır. Bunların da tasfiyeleri lüzumunu belirtiriz.

Geçmiş yıllar kârları namı altında görülen 18 235 896,26 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
1941 yılı kârı	251 493	40
1942 » »	1 696 720	11
1943 » »	6 803 304	39
1944 » »	3 010 904	82
1945 » »	3 172 988	97
1946 » »	872 272	86
1947 » »	641 229	20
1948 » »	1 420 900	31
1952 » »	364 800	36
1953 » »	1 281	84
Yekûn	18 235 896	26

Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1944 tarihi itibariyle tanzim edilmiş kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZİMMET	Lira	K.	MATLÛP	Lira	K.
İdare masrafları	59 955	73	Faizler	12 969	82
Emtia masrafları	2 416	80	Muhtelif gelirler	1 429	95
Muhtelif zararlar	17	44			
				14 399	77
			Zimmet bakiyesi	47 990	20
Yekûn	62 389	97	Yekûn	62 389	97

Bu tablonun incelenmesinde :

1954 yılında sarf edildiği görülen 59 955,73 lira idare masraflarının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Maaşlar	31 700	
Ücretler	1 911	02
Muvakkat ücret ve primler	2 653	
Memurin tekaüdiyesi	1 562	50
Kasa tazminatı	1 068	75
Tasfiye memurları ücreti	15 600	
Mahkeme masrafları	4 494	95
Müteferrik masraflar	965	51
Yekûn	59 955	73

Bu yıl tasfiye memurları ücretlerinde görülen fazlalık İktisat ve Ticaret Vekâletinin 25.X.1954 tarihli emirleri gereğince tasfiye işlerinin kısa bir zamanda nihai safhaya ulaştırılmasında fazla mesai ve gayretleri sebk eden Tasfiye Memurluğunda vazife görmüş 3 kişiye mesai karşılığı 4 000 er lira verilmiş olmasından ileri gelmektedir.

Emtia masrafları namı altında görülen 2 416,80 lira Ofise ait vesaikin muhafazası için tutulmakta olan deponun kirasıdır.

Tasfiye halindeki Ofisin bankalar nezdindeki paralarına bu yıl 12 969,82 lira faiz tahakkuk ettirilmiş, çeşitli hesapların tasfiyeleri neticesinde 1 429,77 lira muhtelif gelirler kaydedilmiş ve 1954 yılı netice hesabının 47 990,20 lira zararla kapandığı görülmüştür.

Tasfiye halinde İstanbul Mahrukat Ofisi

A) Kuruluş :

Geçen seneki raporumuzda da açıklandığı veçhile İstanbul halkının mahrukat ihtiyacını karşılamak üzere 1942 yılında K/332 sayılı Kararla İstanbul Valiliğine bağlı ve onun mura-kabesine tâbi olarak Mahrukat Ofisi kurulmuştur.

Millî Korunma sermayesinden 1,5 milyon lira ile 1946 yılı nihayetine kadar faaliyet sarf eden Ofis K/755 sayılı Kararla tasfiyeye tâbi tutulmuştur.

Ofisin alacak ve verecek hesaplarının takip ve tasfiyesi işleriyle uğraşmak için K/791 sayılı Kararla Ticaret Ofisi vazifelendirilmiştir.

Ticaret Ofisi de K/810 sayılı Kararla tasfiyeye tâbi tutulduğundan mezkûr kararın 6 ncı maddesiyle «Ticaret Ofisi Tasfiye Memurluğu» uhdesine Mahrukat Ofisinin tasfiye işleri de tevdi edilmiştir.

B) Tasfiye işleri :

Mülga İstanbul Mahrukat Ofisinin, 1954 yılı zarfındaki tasfiye işleri hakkında bir fikir vermek üzere, 31 . XII . 1954 tarihi itibarıyla Tasfiye memurluğunca tanzim edilen bilânçosunun aktifinde yer alan hesaplar, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak, aşağıda dercedilmiştir.

AKTİF	1953		1954		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Taahhüdülan sermaye	1 500 000	—	1 500 000	—	—	—
Kasa	750	71	84	32	— 666	39
Demirbaş eşya	549	87	549	87	—	—
Balat'taki fırın binası	474 226	03	474 226	03	—	—
Muhtelif borçlular	193 430	12	209 976	88	+ 16 546	76
Muvakkat tediyat	680	—	680	—	—	—
Geçmiş yıllar zararı	1 264 620	80	1 382 736	33	+ 118 115	53
Cari yıl zararı	118 115	53	106 788	42	— 11 327	11
Yekûn	3 552 375	06	3 675 041	85	+ 122 668	79
Nâzım hesaplar	5 650	—	5 650	—	—	—
Umumi yekûn	3 558 023	06	3 680 691	85	+ 122 668	79

Aktifte kayıtlı bulunan postlar hakkında gerekli izahata aşağıda yer verilmiştir:

1. 84,32 lira, tasfiye halinde bulunan İstanbul Mahrukat Ofisinin, sene sonundaki kasa mevcudunu teşkil etmektedir.

2. Ofisin, 1954 yılı nihayetinde elinde mevcut demirbaş eşyanın iktisap bedeli 549,87 liradan ibaret bulunmaktadır.

Yazıhane, camlı dolap, masa, koltuk ve saire gibi çeşitli büro malzemesini teşkil eden bu demirbaş eşyanın, takdir edilecek bedel üzerinden, Et ve Balık Kurumuna devredilmesini temenniye değer görmekteyiz.

3. Muhasebe kayıtlarında 474 226,03 lira olarak yer alan Balat'taki fırın binası, Millî Emlâk Müdürlüğünün bu husustaki 29 . IX . 1951 tarihli işarına binaen Ofis tarafından, bilâhara tesbit edilecek hakiki maliyet bedeli üzerinden, Hazineye devredilmiştir.

Bu devir muamelesi üzerine İstanbul Defterdarlığı ile Toprak Mahsulleri Ofisi İstanbul Bölge Müdürlüğü arasında akdedilen 20 . VI . 1952 tarihli mukaveleye müsteniden bahis mevzuu edilen binaya, yıllık kira bedeli olarak, 6 000 liranın ödenmesi ayrıca, Buhran ve Müdafaa vergileri karşılığı olarak da her sene 7 500 liranın İstanbul İli Saymanlığında açılacak emanet bir hesaba yatırılması, binaya takdir olunan 42 500 lira gayrisâfi irada Ofişçe itiraz edilmiş olduğundan, gayrisâfi irat katleştikten sonra bu paraların mahsubunun yapılması taraflarca kabul edilmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisinin isticârında bulunan fırın binası, görülen ihtiyaca binaen, Millî Korunma Kanunu hükümlerine müsteniden kurulan Et ve Balık Kurumuna devredilmiş ve mezkûr bina, Kurumca da tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1955 te malzeme deposu olarak kullanılmaya devam etmekte olduğu görülmüştür.

Kurum, bahis mevzuu fırın binasını satınalmak için Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı vasıtasıyla Maliye Vekâletine müracaatte bulunmuştur.

Binanın mezkûr Kuruma satılmasının muvafık mütalâa edildiği ve gerekli işlemin yapılması için de binanın Hazine namına tapuya tescil edilmesinin mevzuubahis olamayacağı, Maliye Vekâletinin bu husustaki tebligatına atfen İstanbul Millî Emlâk Müdürlüğü tarafından Ofis Tasfiye Memurluğuna bildirilmiştir.

Bu itibarla mezkûr binanın hukuki durumunun bir an evvel tesbit edilerek tâlibi bulunan Et ve Balık Kurumuna devredilmesinin yerinde olacağını bir defa daha tekrarlamakta fayda mülâhaza etmekteyiz.

4. Geçen seneye nazaran 16 546,75 liralık bir tezayüt kaydederek 209 976,88 liraya yükselmiş olan muhtelif borçlu hesaplardan bir kısmının hükmen tahsili için mahkemeye müracaat edildiği ve bir kısmının da iera yolu ile tahsillerinin takibedilmekte olduğu anlaşılmıştır.

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da bu konu münasebetiyle belirtildiği veçhile, Ofis alacaklarından mühim bir kısmına ait evrakı müsbitenin noksanlığı ile dâva müstenidatının mevcudolmaması yüzünden bunların aleyhte neticelenecekleri tahmin edilmektedir.

Bu bakımdan tasfiye halinde bulunan Ofis alacaklarının kısmı mühimmîne meşkûk alacak nazariyle bakılması gerekmektedir.

Diğer yönden, Ofis lehine mahkemedden hüküm istihsal olunan alacak dâvalarından bir kısmına ait borçluların adreslerinin tesbit edilememesi ve tesbit olunanlardan bâzılarının da malî durumlarının müsait olmıyarak aciz içinde bulunmaları hesabıyla aranılan paraların tahsillerine imkân hâsıl olmamıştır.

5. Muvakkat hesaplarda yazılı 680 lira, Balat'taki fırın binasının Ofis namına tapuya tescili sırasında hesabedilmiş olan Tapu Harcı masrafı olup binanın kıymet takdiri mevzuunda hâsıl olan ihtilâfın halline intizaren, İstanbul Defterdarlığı Muhasebesine emaneten yatırılan paradır.

6. Zararlar hakkında gerekli izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.

Bilançonun pasifinde yer alan hesaplar, geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıda çıkarılmıştır:

PASİF	1953		1954		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Sermaye	1 500 000		1 500 000			—
Bankalar :						
Zerbank 166 B. H. C.	1 455 563	86	1 454 143	84	—	1 420 02
» B. faiz hesabı	595 691	94	720 287	80	+	124 595 86
Muhtelif alacaklılar	1 117	26	610	21		507 05
	Yekûn		3 552 373 06		3 675 041 85 + 122 668 79	
Nâzım hesaplar	5 650		5 650			—
	Umumi yekûn		3 558 023 06		3 680 691 85 + 122 668 79	

1. Tasfiye halinde bulunan Mahrukat Ofisinin Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına boreu olarak görülen 1 454 143,84 lira, Ofisin kuruluşuna ait kararname gereğince, Millî Korunma umumi sermayesinden tahsis olunan 1,5 milyon liralık mütedavil sermayeye karşılık Ofis tarafından çekilen paraların 1954 yılı sonundaki borç bakiyesini göstermektedir.

Bu hesapta, geçen seneye nazaran, görülen 1 420,02 liralık azalış da, 1954 yılı zarfında Ofişçe T. C. Ziraat Bankasına yapılan tediyeden ileri gelmiştir. Tasfiye halinde bulunan Mahrukat Ofisinin Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabından başka, kullandığı sermayeye tahakkuk ettirilen faizler için açılmış ayrıca bir banka hesabı da bulunmaktadır.

1953 yılı nihayetinde, 595 691,94 liradan ibaret bulunan faizden doğma borea, 1954 yılı içerisinde, yeniden 124 595,86 lira faiz hesabedilmiştir.

Bu duruma nazaran, yıl sonunda faiz hesabının borç tutarı bilançonun pasifinde görüldüğü veçhile, 720 287,80 liraya baliğ olmuştur.

1954 yılı zarfında, mezkûr hesaba tahakkuk ettirilmiş olan 124 595,86 liralık faizin 88 357,92 liralık kısmını, mütedavil sermayeye karşılık olarak çekilen kredi hesabının yıl sonu faizlerini ve bakiye kalan 36 237,94 liralık kısmını da 1948 - 1954 yılları içinde sermayeye mütaallik kredi hesabına tahakkuk ettirilmiş olan faizlerin, 1954 yılı faizini teşkil etmektedir. Seneden seneye fazlalaşan Ofis zararının daha fazla teraküm etmemesini teminen 10. III. 1955 tarihinde yayınlanan K/962 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla, İstanbul Mahrukat Ofisinin, Millî Korunma tahsisinden olan borçlu cari hesabına faiz yürütülmemesi esas kabul edilmiştir.

2. 1954 yılı zarfında muhtelif alacaklılar hesabı, yapılan tediyat neticesinde, geçen seneye nazaran, 507,05 liralık bir azalış kaydederek 610,20 liraya inmiştir.

Tasfiye halinde bulunan Mahrukat Ofisinin 31. XII. 1954 tarihi itibariyle tanzim olunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZARAR	Lira		K.		KÂR	
					Lira	K.
Geçmiş yıllar zararları :						
1948 yılında tasfiyeye devredilen zarar	145	228	43		1954 yılı müteferrik gelirleri	23 974 78
1949 yılında kaydedilen zarar	544	742	52		1954 yılı sonu zarar bakiyesi	1 489 524 75
1950 » » »	277	520	01			
1951 » » »	121	356	35			
1952 » » »	175	773	49			
1953 » » »	118	115	53	1 382 736 33		
1954 yılı masrafları	5	317	34			
1954 yılı faizleri	124	595	86			
1954 yılı müteferrik zararları	850			130 763 20		
Yekûn				1 513 499 53	Yekûn	1 513 499 53

1954 yılında netice hesabına masraf olarak kaydedilen 5 317,34 lirasını 145,84 lirasını, aynı yıl zarfında cereyan eden davalara ait mahkeme masraflarını, 152,50 lirasını, posta, telgraf ücretleriyle otobüs için ödenen yol masrafları ve yazı makinasının tamir masrafları gibi sair müteferrik masraflarla bir müstahdeme ait yıllık tahsisat miktarını ve 5 019 lirası da yevmiyeli memur ve müstahdeme tediyeye olunan 1954 yılı içindeki aylık ve yevmiyeleri teşkil etmektedir.

Faizler hakkında gereken izahat, bilânçonun pasifinde alacaklı bankalar cari hesabının tahlili sırasında arz edilmiştir.

Müteferrik zararlar namı altında yer alan ve yekûnu 850 liradan ibaret bulunan paralar da, ilgililer namına fuzulen borç kaydedilmiş olduğunun ahiren anlaşılması üzerine, bu yıl zarar yazılan mebalîği göstermektedir.

Diğer taraftan, 1954 yılı zarfında borçlardan tazminat suretiyle tahsil olunan 23 974,78 lira da Ofisin müteferrik gelirleri olduğu müşahede edilmiştir.

Bu durum karşısında, tasfiye halinde bulunan İstanbul Mahrukat Ofisinin, 1954 yılına ait zararlarının miktarı, 106 788,42 liradan ibaret bulunmaktadır.

Geçen seneden devreden 1 382 736,33 liralık Ofis zararına, 1954 yılı zararını teşkil eden 106 788,42 liralık zararın inzumamiyle bilûmum zararlar toplamının 1 480 524,75 liraya yükseldiği görülmüştür.

Senelerden beri sürüncemede kaldığı anlaşılan tasfiye muamelâtına gereken ehemmiyetin tasfiye memurluğunca verilmesini ve Ofis alacaklarının takip, tahsil ve tasfiyeleri cihetine gidilerek bu işlerin bir an evvel bir neticeye bağlanması mevzuları üzerinde, mezkûr memurluk tarafundan hassasiyetle durulmasını bir defa daha temenniye değer görmekteyiz.

İzmir Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği nezdinde Devlet Yağları tasfiye hesabı

A) Toplu Bakış :

Geçmiş senelere ait raporlarımızda da açıklandığı veçhile, 12 . XI . 1942 tarih ve K/393 sayılı Karara göre; yurdun muhtelif bölgelerinde istihsal olunan veya imal edilen nebatî yağlara Devlet hissesi olarak % 15 ine, değer fiyatı peşinen ödenmek suretiyle, el konduğu ve mezkûr karar hükümünün tatbiki için de Ekonomi ve Ticaret Vekâleti nam ve hesabına İzmir İncir ve Üzüm Tarım Ko-

operatifleri Birliği emrine Millî Korunma sermayesinden gereken tahsislerin yapıldığı, gerek müstahsildan ve gerekse istihsal bölgelerindeki nebati yağlardan alınmakta olan Devlet hissesinin Kİ/665 sayılı Kararın yayımı ile sona ermiş olduğu ve bilâhara Toprak Mahsulleri Vergisiyle Muamele Vergisinin de Hazinece nakden tahsili cihetine gidilme esi Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden Birlik Umum Müdürlüğüne yazılan 21 . VIII . 1947 tarih ve 858 sayılı talimat gereğince Devlet Yağları faaliyeti-
tinin 30 . XI . 1947 tarihinde sona ererek tasfiye ye tâbi tutulduđu belirtilmiş idi.

B) Tasfiye işleri :

Senelerden beri devam edegelmekte olan Devlet Yağları tasfiye işlerinin 1954 yılı nihayetinde bir neticeye bağlanamadığı görülmüştür.

31 . XII . 1954 tarihi itibariyle hazırlanan Devlet Yağları tasfiye bilançosunun aktif ve pasifinde yer alan hesaplar, ayrı ayrı olarak, bir evvelki sene ile mukayeseli bir şekilde aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1953		1954		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—Lira	K.
I - Bankalar cari hesabı (T. C. Ziraat Bankası)	146 782	75	147 297	77	+	515 02
II - Muhtelif borçlular	112 559	30	105 826	22	—	6 733 08
III - Muvakkat hesaplar	5 734	01	5 322	64	—	411 37
IV - Birlik cari hesabı	—	—	914	35	+	914 35
Yekûn	265 076	06	259 360	98	—	5 715 08
V - Nâzım hesaplar	4 500	—	4 500	—	—	—
Umumi yekûn	269 576	06	263 860	98	—	5 715 08

Aktifte yer alan ve üzerinde durulması icabeden hesaplardan;

I - Bankalar cari hesabında kayıtlı bulunan ve tasfiye halindeki Devlet yağlarının İzmir Ziraat Bankası cari hesabının yıl sonu bakiyesini gösteren bu para, bir evvelki seneye nazaran, 515,02 liralık bir tezyüt kaydederek 147 297,77 liraya baliğ olmuştur.

Bu tezyüt Bankaca Devlet yağları hesabına tahakkuk ettirilen, faizden ileri gelmiştir.

II - Bir evvelki yıla nazaran; 6 733,08 liralık bir azalış kaydederek 105 826,22 liraya inmiş bulunan muhtelif borçlular hesabının müfredatı aşağıdaki gibidir :

Borçlunun adı	Lira	K.
Muhsin Kibar	761	33
Adana Çuko Birlik	97 910	36
İçraya yatırılan teminat	1 034	85
Gazianteb Fıstık Birliği	1 785	40
Milâs Celâl Togay	1 023	11
İstanbul Ticaret Ofisi	2 137	48
Havale acyoları	1 173	69
Yekûn	105 826	22

1. Sabun torbası bedelinden Devlet yağlarına borçlu Muhsin Kibar ve Evlâtları Firmasından talebedilen 761,33 liranın hükmen tahsili için kanunî yollardan tatbikata tevessül edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

2. Çuko Birliğin Devlet yağları mümessilliğini ifa ettiği sırada yağ işlerinin tedvirini uhdesine tevdi etmiş bulunduğu Antakya mümessilinin zimmetine geçirmiş olduğu 97 910,36 liranın Tariş'le Birlik arasında cereyan eden muhabereye rağmen şimdiye kadar tahsiline imkân hâsıl olamadığı anlaşılmıştır.

Bu paranın kanunî yollardan yürünmek suretiyle tasfiyesi cihetine gidilmesi zarureti bir defa daha açıklamayı yerinde buluruz.

3. Geçmiş senelere ait raporlarımızda da belirtildiği üzere; Nuri Bebekli vârisleri tarafından Devlet yağları aleyhine açılan dâva neticesinde müddeiler lehine neticelen ilâmın Birlikçe temyiz edilmiş olduğu ve alacaklılar tarafından mezkûr ilâmın icraya vaz'edilmesi üzerine de temyiz neticesine kadar tehiri icra talebinde bulunularak 1 034,85 liranın teminat olarak icraya yatırıldığı anlaşılmıştır.

4. Gaziantep Fıstık Birliği tarafından Devlet yağları hesabına Zeytin yağı olarak sevk edilen yağların muayeneleri neticesinde bir kısmının sulu posa olduklarının tesbit edilmeleri üzerine kalite bakımından 1 785,40 liralık fiyat farkı tahassul etmiştir.

Senelerden beri sürüncemede kaldığı anlaşılan bu paranın da Fıstık Birliğinden bir an evvel tahsil edilmesi zarureti işeret etmek isteriz.

5. Zeytin Yağı Muamele Vergisinden Devlet yağlarına 1 023,11 lira borçlu Celâl Togay aleyhine açılan alacak dâvası neticesinde lehte sâdır olan mahkeme ilâmının icraya vaz'edilmiş olduğu ve borçlunun aciz vesikası ibraz etmesi üzerine alacağın tahsiline imkân kalmadığı anlaşılmıştır.

6. 2 137,48 lira, cari hesap mutabakatı neticesinde; Devlet yağlarının tasfiye halinde bulunan İstanbul'daki Ticaret Ofisinden alacağını göstermektedir.

Bu meblâğın, bir an evvel tahsili cihetine gidilerek borç kaydının kapatılması zarureti belirtmek isteriz.

7. Devlet yağları; tarafından T. C. Ziraat Bankası İzmir Şubesi ajanslarına fuzuli olarak ödenen acyo masraflarından bakiye kaldığı anlaşılan 1 173,59 liranın da takip ve tahsili suretiyle tasfiye edilmesini lüzumlu görmekteyiz.

III - Geçen seneye nazaran 411,37 liralık bir azalış kaydederek 5 322,64 liraya inmiş bulunan muvakkat hesapların 1 620,72 lirası Milâs mümessilliğine aittir. Bu paranın hükmen tahsili için mahkemeye müracaat edilmişse de; dâva Devlet yağları aleyhine neticelenmiştir.

Mütaakıp yılda zimmet kaydının kapatılacağı ilgililere beyan edilmiştir.

Bakiye kalan 3 701,92 lira da dâva masraflarını ifade etmektedir. Nâzım hesaplarda kayıtlı bulunan 4 500 lira, Devlet yağları hesabına imal olunacak sabunlar için Güneş Sabun Fabrikası tarafından Birliğe verilmiş olan banka teminat mektubu muhteviyatını teşkil etmektedir.

Teminat mektubunun iade edilmiş olması hasebiyle fuzuli olarak hesaplarda bekletilen bu paranın da tasfiye edilmesi icabettir.

PASİF	1953		1954		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
I - Birlik cari hesabı	2 573	24	—	—	— 2 573	24
II - Muhtelif alacaklılar	3 995	15	3 995	15	—	—
III - Muvakkat hesaplar	159 438	92	159 438	92	—	—
IV - Fiyat farkı	99 068	75	95 926	91	— 3 141	84
Yekûn	265 076	06	259 360	98	— 5 715	08
Nâzım hesaplar	4 500	—	4 500	—	—	—
Umumi hesaplar	269 576	06	263 860	98	5 715	08

Pasifte yer alan postlardan;

1. Muhtelif alacaklı hesaplarda kayıtlı bulunan 3 995,15 liranın 3 982,25 lirası tasfiye halinde bulunan Devlet yağlarına Çuko Birlikte devredilen zeytinyağlarına ait paraları ve 12,90 lirası da bir müstahdeminin alacağını teşkil etmektedir.

Bu paraların da alacaklılara tediyesi gerekli bulunmaktadır.

2. Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere; tasfiye halinde bulunan Devlet yağlarının muvakkat hesaplarında yer alan 159 438,92 liranın 140 521,43 lirası; dâvalı; ihtilâflı ve meşkük alacaklar için tefrik olunan çeşitli karşılıkları ve 18 917,49 lirası da askerî birliklere teslim olunan sabun bedellerinden mükerrer tahsil edilip iadesi icabeden paraları göstermektedir.

Tariş nezdinde yürütülen ve senelerden beri devam edegelmekte olduğu anlaşılan Devlet yağları tasfiye işlerine ilgililerce gereken ehemmiyetin atfedilmesini ve bu hesapların kısa bir zamanda tasfiye edilmelerini temenni ederiz.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tohumluk hesabı

1947 - 1948 Ekim yılında, tohumluk hububat temini maksadiyle, muhtaç çiftçilere müteselsil kefaletle en geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla Ziraat Vekâleti hesabına Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası emrine, K/708 sayılı Kararla, 3 milyon liralık mütedavil bir sermaye tahsis edilmiş idi.

Mevzuubahis sermayenin büyük bir kısmı, bilâhara yayınlanan muhtelif Koordinasyon Heyeti kararlariyle iptal edilerek başka mahallere tahsis edilmiş ve sermaye de 600 000,— liraya inmiştir.

Mezkûr kararname hükümlerine müsteniden 1947 - 1948 Ekim yılında muhtaç çiftçilere tevzi edilen hububattan doğma ve 1953 yılından 1954 yılına devredilen borç bakiyesiyle bu paraların aynı yıl zarfında görmüş oldukları harekât aşağıdaki tabloda irae edilmiştir.

İzahat	Miktar	Tutar	
	Kilo	Lira	K.
1953 yılından devren gelen alacak bakiyesi	223 960	63 121	33
1954 yılında yapılan takip masrafları	—	1 035	97
1954 » tahakkuk ettirilen faiz	—	7 284	81
Yekûn	223 960	71 442	11
1954 » nakden yapılan tahsilât	72 856	21 371	11
1954 » tahsil olunan takip masrafları	—	532	46
1954 » » » faizler	—	7 284	81
Yekûn	72 856	29 188	38
1955 yılına devreden alacak bakiyesi	151 104	42 253	73

Yukardaki tabloya nazaran; muhtaç çiftçilere ödünç olarak tevzi edilen tohumluklardan, bedeli tahsil olunamıyarak 1954 yılına devreden, 223 960 kilo hububatın tutarı 63 121,33 liradır.

Aynı yıl zarfında borçlulardan talebedilen paraların tahsili hususunda 1 035,97 lira takip masrafı yapılmış ve gününde ödenmiyen ve vâdesi temdidilmeyen borçların tahsil tarihine kadar geçen zaman içinde % 7 hesabıyla, 7 284,81 lira gecikme faizi tahakkuk ettirilmiştir.

Bu suretle, 1954 yılında, tohumluk tevziatından mütevellit umumi borç bakiyesi yekûnu 71 442,11 liraya baliğ olmuştur.

Bu yıl zarfında, mezkûr borçtan, 72 856 kilo hububata tekabül eden 21 371,11 lira ile takip masraflarından 532,42 lira ve faizden de 7 284,81 lira olmak üzere ceman 29 188,38 liralık tahsilâtın yapıldığı anlaşılmıştır.

151 104 kilo buğday ve arpa bedelini teşkil eden 42 253,73 lira borç bakiyesinin 1955 yılına devrettiği görülmüştür.

Senelerden beri sürüncemede kaldığı anlaşılan borç bakiyesinin de bir an evvel tahsil edilerek, bu hesabın tasfiyesi lüzumunu bir defa daha belirtmek isteriz.

Muhtaç çiftçilere tevzi edilen tohumluk hububat hesabının 31 . XII . 1954 tarihi itibariyle tanzim olunan bilançosu, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

	1953		1954		— Fark		1953	1954	— Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	+	Lira				K.
I - Kredinin kullanıl-										
mıyan kısmı	391 267	41	405 902	67	+ 14 635	26				
II - Dağıtım hesabı	63 121	33	42 253	73	— 20 867	60				
III - Netice hesabı	145 611	26	151 843	60	+ 6 232	34				
Yekûn	600 000		600 000				600 000	600 000		
IV - K/708 sayılı Kararla tah-										
sis olunan 3 000 000 li-										
ralık fon bakiyesi							600 000	600 000		
Yekûn							600 000	600 000		

Bilançoda yer alan hesaplardan üzerinde durulması icabedenler hakkında gerekli izahat aşağıda arz edilmiştir.

1953 yılında 63 121,33 lira olan dağıtım hesabı, 1954 senesinde, 20 867,60 liralık bir azalış kaydederek 42 253,73 liraya inmiştir.

Bu meblâğın, 37 949,32 liralık kısmı, tevziattan mütevellit ve 1954 yılı nihayetinde henüz tahsil edilmemiş 134 582 kilo tohumluk buğday bedelini ve 3 676,75 liralık kısmı da 16 522 kilo tohumluk arpa bedelinin borç bakiyesini ve geri kalan 627,66 lira da takip masraflarından doğma alacakları irae etmektedir.

1947 - 1948 ekim yılında muhtaç çiftçilere dağıtılmış olan tohumluk hububatın, 1954 yılı sonuna kadar ihtiyar olunan çeşitli masraflarını ve mezkûr tevziat ile alâkalı gelir ve giderlerini gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

MASRAFLAR	Lira	K.	GELİRLER	Lira	K.
Kredinin 1954 yılı faizi	12 433	47	Borçlulardan tahsil olunan geçmiş günler faizi	7 284	81
Tahsili gayrikabil alacaklar olup zarar kaydedilen	1 116	20	Müteferrik gelirler	34	46
Müteferrik masraflar		1 94	Geçmiş yıllarda lehte tahassul eden farklar	57 396	
Şube ve ajanslar tarafından yapılan çeşitli masraflar	203 007	26	1954 yılı nihayetindeki zarar	151 843	60
Yekûn	216 558	87	Yekûn	216 558	87

Bu tabloda yer alan başlıca hesaplardan :

1. Masraflar hesabında yazılı olduğu görülen 1 116,20 liranın, ilgililerden tahsili için kanuni yollardan takibata girildiği ve neticede âciz vesikası ibraz edilmesi üzerine bu paranın zarar kaydedildiği anlaşılmıştır.

2. 203 007,26 liralık masraf da; muhtaç çiftçilere tevzi edilen tohumluk hububat için yapılan kredilere tahakkuk ettirilen geçmiş yıllar faizleri ile çuval ve saire gibi malzeme bedellerini ve baskül kiralarını ifade etmektedir.

3. 57 396 lira ise; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şube ve ajansları tarafından borçlulardan tahsil olunan gecikme faizleriyle iera takip masrafları tahsilâtı gibi mebalîği ifade etmektedir.

4. 151 843,60 lira da, tohumluk hububat hesabının, 1954 yılı sonundaki müterakim zararlar yekûnunu göstermektedir.

1954 yılı Millî Korunma Umumi Bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tasdiki saygı ile yüksek tasviperine arz olunur.

Başvekâet
Umumi Murakabe Heyeti
Reisi

Dizi Pusulası

1. Millî Korunma Bilânçosu
2. Umumi Murakabe Heyeti raporu
3. Adliye Vekâleti mütalâası
4. Maliye » »
5. İktisat ve Ticaret Vekâleti mütalâası
6. Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti mütalâası
7. Ziraat Vekâleti mütalâası
8. İşletmeler Vekâleti mütalâası
9. T. C. Ziraat Bankası mütalâası

T. C.
Adalet Vekâleti
Z. İ. U. Müdürlüğü
Millî Korunma Muh.
Sayı: 40/173

4 . II . 1957

Özü: 1954 yılı Millî Korunma raporları hakkında

Yüksek Başvekâlete

25 Ocak 1957 tarih ve 32 - 34/250 sayılı yazınıza K:

Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan 1954 yılı bilânçosu, kâr ve zarar hesapları hakkındaki rapor incelenmiş ve Vekâletimizi ilgilendiren hususlar hakkında mütalâa serdini mucip bir cihet görülememiştir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adliye Vekili
H. A. Göktürk

T. C.

Maliye Vekâleti

Hazine Umum Müdürlüğü

Devlet Borçları ve Hesap

İşleri Dairesi

Devlet Borçları Şb.

Sayı: 54657 - 2/9650

27 . II . 1957

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 15. I. 1957 tarih ve 32-34/150 sayılı yazıları cevabıdır :

Tezkerelerine merbut 1954 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarına mütaallik Umumi Murakabe Heyetinin raporu incelenmiş ve 3780 sayılı Kanunun 4945 sayılı Kanunla muaddel 51 nci maddesine müsteniden vekâletimizi ilgilendiren hususlara dair mütalâamız aşağıda arz olunmuştur.

Millî Korunma Kanununun derpiş ettiği işlerin ifası için Hükümet emrine verilen 100 milyon liralık sermayeden 4604, 4911 ve 5433 sayılı Kanunlarla 34 344 567,01 lirası tenzil edilerek ayrılan müesseselere sermaye olarak verilmiş ve 1954 yılı sonunda 65 555 432,99 liralık bir meblâğ Millî Korunma sermayesi olarak kalmış olduğu görülmektedir.

Bu sermayeden 1954 yılı sonunda istimal olunan miktar :

Lira	K.	
41 284 432	99	Ziraat Bankası tarafından ihraç edilip Merkez Bankasınca reeskonta arz olunan bonolardan,
16 990 670	33	Ziraat Bankası menabiinden temin olunan paralarla bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizler yekûnu olmak üzere ceman,
58 275 103	32	Liradır.

Millî Korunma sermayesine ait 1954 yılı ile geçmiş yılların bilânço zararı yekûnununun 43 377 215,48 lira olduğu anlaşılmaktadır.

Raporda yer alan temenni ve tekliflerden :

1. İktisat ve Ticaret Vekâletine taallük eden,
 - a) Fiskobirliğe müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından temin olunan kredilerin, birliğin kendi kaynaklarında kullanılmamasının sağlanması,
 - b) Tasfiyeleri henüz ikmâl edilmemiş bulunan Ticaret Ofisi, Mahrukat Ofisi ve Tarih Devlet yağlarının tasfiyesinin bir an evvel ikmalî ile neticeye bağlanması, hususu mezkûr Vekâlete;
2. Türk Tütün Limitet Şirketi tasfiyesinin bir an evvel ikmâl edilerek bir neticeye bağlanmasının temini Gümrük ve İhisarlar Vekâletine,
3. T. C. Ziraat Bankası Tohumluk Hesabının tasfiyesinin ikmal edilerek neticeye bağlanmasının temini hususu da Ziraat Vekâletine;

bildirilmiştir.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Ticaret Vekâletinin 4 . III . 1957 tarihli ve Teşkilâtlanma Umum Müdürlüğünün 6 - 1935 sayılı yazısı suretidir.

Başvekâlet Yüksek Makamına

15 . I . 1957 32 - 34/150 sayılı yazıları ve 5 . II . 1957 32 - 34/325 sayılı tekitleri C :

1954 yılına ait Millî Korunma Bilânçosu, kâr ve zarar hesapları hakkında Başvekâletleri Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor, müesseselerini ilgilendiren hususlarda mütalâaları bildirilmek üzere ilgili teşkilâtımıza intikal ettirilmiş olup alınacak cevaplar üzerine hazırlanacak Vekâletimiz mütalâası, en kısa zamanda makamlarına takdim kılınacaktır.

Keyfiyet bilgilerine saygiyle arz olunur.

Iktisat ve Ticaret Vekili
A. Aker

T. C.

Iktisat ve Ticaret Vekâleti

Teşk. Umum Müdürlüğü

Ş. IV

Sayı: 6 - 4678

Özü: 1954 yılı Millî Korunma bilânçosu hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

5 . IV . 1957 - 32/34/1049 sayılı yazıya C. Ve 4 . III . 1957 - 6/1935 sayılı yazımıza ek:

1954 yılına ait Millî Korunma bilânçosu, kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapordaki hususata ait Vekâletimiz mütalâasını ihtiva eden cevabın 2 nüshası ilişikte takdim kılınmıştır.

Keyfiyeti bilgilerine saygiyle arz ederim.

Iktisat ve Ticaret Vekili
A. Aker

1954 yılı Millî Korunma bilânçosu hakkındaki Umumi Murakabe Heyeti raporuna Iktisat ve Ticaret Vekâletinin mütalâası

1954 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan raporun temenni ve teklifler bölümünde yer alan hususlar hakkında Vekâletimizin görüşü aşağıda sırasıyla arz olunmuştur :

Petrol Ofisi

1. Yurdun sınai zirai ve ekonomik inşaatına muvazi olarak akar yakıt sarfiyatı artmakta olduğundan, iç bölgelerdeki tenekeli ve bidonlu nakliyatın güçlüğü de nazarı itibara alınarak temenni dairesinde yurdun muhtelif yerlerinde Petrol Ofisi tarafından tâli depolar kurulması işi ele alınmış bulunmaktadır. Nitekim, 830 metre küb Konya deposu 1955 yılında, 680 metre küb, Mudanya deposu ile 3 600 metre küb, Samsun deposu 1956 yılında işletmeye açılmıştır. Bundan başka 2 380 metre küb, Erzurum deposunda pek yakında hizmete açılacaktır.

2. Ofisce gerek belediye gazhaneleri vasıtasıyla dağıtılan ve gerek transit merkezlerinden verilen akar yakıt bedellerinin ziyaa uğramaması için lâzımgelen tedbirlerin alınmasına Ofisce sarfı gayret edilmektedir.

Et ve Balık Kurumu

3. Avlanan balıklardan âzami istifade sağlamak maksadiyle bir taraftan ihraç imkânlarının araştırılması ve diğer taraftan memleket dâhilinde daha fazla balığın istihlâke arzı hususunda gerekli tedbirlerin alınması, konserve sanayiinin inkişafına ehemmiyet verilmesi temenni olunmaktadır.

Kurumun teşekkül ettiği 1953 yılında balık ihracatı yekûnu 2,5 milyon lira idi. Kurumun meydana getirdiği buz ve soğuk hava depoları ile hizmete giren 8 firigorifik nakliye gemisi ve vagonlariyle bu ihracat miktarı 1956 yılında 12 milyon liraya çıkmıştır. Önümüzdeki senelerde bu miktarın daha da artması için kurumca malzeme, kredi temini, nakil vasıtaları ve tesisleri artırma teşebbüslerine girişilmiştir.

Bundan başka konservecilik konusunda da memleket ölçüsünde etüdler yapılmış, konserve sanayiinin muhtaç bulunduğu levha teneke ve kalay istikrarlı bir şekilde temin edilmiş ve konservecilere tevzi olunmuştur.

4. Devlet Demiryolları İşletmesince tatbik edilmekte olan tarife hükümlerine göre et ve balık sevkiyatında kullanılan vagonların iade olunan boş vagonların cer ücretlerinin ayarlanması hakkında Münakalât Vekâleti nezdinde gerekli teşebbüsler yapılmıştır.

Fisko Birlik

5. Birliğin kendi malî kaynaklarının kifayetsizliği dolayısıyla müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından faiz mukabili temin olunan kredilerin, Birliğin kendi mübayaalarında kullanılmaması hususuna itina edilecektir.

Tasfiye işleri

Ticaret Ofisi, Mahrukat Ofisi, Türk Tütün Limitet Şirketi, Tarış Devlet Yağları, hesaplarıyla T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabının tasfiyelerinin bir an evvel ikmal edilerek bir neticeye bağlanması hakkındaki temenniye iştirak edilmekle beraber, elde olmayan sebeplerle tasfiye işlerinin uzamakta olduğunu belirtmek isteriz.

Keyfiyet saygiyle arz olunur.

T. C.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti
Tetkik ve Murakabe Heyeti Reisliği
Sayı : 576

1 . II . 1957

Özü : 1954 yılı Millî Korunma raporu hakkında.

Yüksek Başvekâlete

1954 yılına ait Millî Korunma bilânçosu ve kâr ve zarar hesaplarının inceleme ve murakabesi sonunda, Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan raporun vekâletimize bağlı İnhisarlar Umum Müdürlüğüne taallûk eden 119 - 131 nei sayfalarındaki kısmı tetkik ettirildi.

Bu husustaki mütalâalarını muhtevi olarak İnhisarlar Umum Müdürlüğünden alınan ve vekâletimize de uygun görülen cevabi yazının tasdikli örneği ilişik olarak takdim edilmiştir.

Saygılarımla arz ederim.

Gümrük ve İnhisarlar
Vekili
H. Hüsmen

T. C.
İnhisarlar Umum Müdürlüğü
Ticaret Grubu Müdürlüğü
Y. T. Ba. ve İş. Şubesi
Muhasebe Kısmı
No. 6400

28 . I . 1957

Özü : 1954 yılı Millî Korunma raporu Hk.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine

«Tetkik ve Murakabe Heyeti Riyasetine»

18 . I . 1957 gün ve 329 sayılı yazıları cevabıdır :

Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin 1954 yılına ait Millî Korunma bilançosu ile kâr ve zarar tablosunun tetkik ve murakabesi sonunda tanzim ve bermucibi emir eklice iadeten takdim olunan (1954 yılı Millî Korunma raporunun), Umum Müdürlüğümüzü alâkadar eden 119 - 131 nci sayfalarındaki kısım tetkik edildi :

125 nci sayfa (Bilançonun tetkik ve tahlili) bahsinin (a) bendinin, mütaakıp sayfadaki 4 ve 5 nci fıkralarında mevzu bahis, müşterek masrafların idare ve destekleme malı Y. tütünler maliyetine intikalı maksadıyla yapılan tefrikte; 22 . XII . 1955 gün ve 88683 sayılı yazımızla da arz olunduğu üzere, müdahale mubayaa ve satışları bulunan bölgeler masrafının tevzie tâbi tutulması keyfiyetinin tatbik edildiği; mütaakıp 6 nci fıkrada 1948 - 1952 yılları için yekûnen yapılan bir hesaplama evvelce fuzulen tahmil edildiği tesbit olunan 8 741 563,58 liranın 1953 yılı aktifinden tenzil edildiği, 7 nci fıkrada, bu hesapta maddi hatalar bulunduğu, 8 nci fıkrada, 1952 yılı stokunda bulunan eski yıllar mahsulü ile ilgili kısmın maliyetlerden, satılmış olan kısmın ise eski yıllar kârları meyanında mütalâa edilmesi icabedeceği zikrolunmakta bulunduğu, mezkûr hususun Umum Müdürlüğümüzde hesabatın tetkikinde de mevzu bahis edilmesi dolayısıyla, 1955 malî yılı bilançosunun ihzarında; 1948 - 1954 malî yıllarında tasfiye edilmiş olan muamelât tekrar elden geçirilerek her sene için ayrı ayrı olmak üzere hesap yürütülmüş ve bu suretle aynı zamanda umumi murakabe heyeti işaretine müvazi olarak elde edilen netice 1955 yılı destekleme bilançosunda mevkii muamele vaz' olunmuştur.

(b) bendi 1 ve 2 nci fıkralarında ise K/ 880 sayılı Karar gereğince (Dünya Tütün Teşkilâtı Hazırlık Komitesi) emrine verilen ve ilişkili hesaba alınmış bulunan 50 000 liranın tasfiyesinin intacı talebolunmaktadır. Bu itibarla; 1 . III . 1954 - 28 . II . 1955 devresine ait 1954 malî yılı bilanço hesaplarında 48 387,81 lirasının katî sarfiyatı yapılarak eski yıllar kârından mahsubedilmek üzere (kâr ve zarar) hesabına intikal ettirilmiş, bakiye 1 612,19 lirasının, fesih ve tasfiyesi kararlaştırılmış bulunan mezkûr hazırlık komitesinin bu husustaki formalitesinin ikmalinde tasfiye edileceği ve bu keyfiyetin de en kısa zamanda muamele konulacağı muhakkaktır.

(e) bendinde - (İnhisarlar Umum Müdürlüğü cari hesabında) görülen 22 147 176,57 liranın, müdahale tütünleri satışlarından mütehassıl bir kısmı olduğu cihetle (Millî Korunma Muhasebe Talimatnamesi) 14 ncü maddesi gereğince T. C. Ziraat Bankasına yatırılması faiz bakımından da faydalı - görülmektedir.

Mezkûr cari hesapta görülen para idare kasasında mevcud olmayıp, ekli raporun 120 nci sayfa 5 nci maddesinde sözü edildiği üzere, destekleme stokundan 4/1657 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararına binaen ve fabrikasyon ihtiyacının itmamı zımında İdareye devredilen ve 124 ncü sayfadaki tabloda da gösterilen (12 136 000,860) kilogram miktarındaki 1949/1950 mahsulü muhtelif menşé tütünler bedelinden mütaakıp aylarda ödenen idare borcu bulunmaktadır.

Ayrıca kararnamesi gereğince destekleme işleri için temin edilmiş bulunan kapitale T. C. Ziraat Bankasınca tahakkuk ettirilen faizlerden İdare borcuna isabet eden miktarın destekleme malı tütünler maliyetine intikal ettirilmeyip idare malı Y. Tütünler maliyetine alınması Umum Müdürlüğümüzce, prensip itibarıyla muvafık bulunduğundan, yukarıda arz olunan ve 1955 malî yılında yapılmış bulunan eski yıllar masraf tashihiinde bu husus nazarı itibara alınmış ve mezkûr malî yıl için T. C. Ziraat Bankasına ödenmiş bulunan 3 864 909,40 lira faiz ve vergilerinden 1 221 819,98

liralık miktarı İdare malı Y. Tütünler, bakiye 2 643 089,42 lira miktarı ise destekleme malı Y. Tütünler maliyetine intikal ettirilmiştir.

Başka maddelerde cevabı müstelzim bir keyfiyet bulunmadığını saygılarımla arz ederim.

Umum Müdür
(Ömer Refik Yalıtıkaya)

T. C.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti
Tetkik ve Murakabe Heyeti Reisliği
Sayı : 4248

24 . VI . 1957

Özü : 1954 yılı Millî Korunma raporu hakkında.

Yüksek Başvekâlete

1 . II . 1957 tarih ve 576 sayılı yazımıza ektir :

1954 yılına ait Millî Korunma bilânçosu ve kâr ve zarar hesaplarının inceleme ve murakabesi sonunda, Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan raporun Türk Tütün Limitet Şirketine taallük eden kısmı hakkında tasfiye halinde T. T. Limitet Şirketi Müdürlüğünden alınan cevabi yazı ile eklerinin tasdikli örnekleri ilişik olarak takdim edilmiştir.

Saygılarımla arz ederim.

Gümrük ve İnhisarlar
Vekili
H. Hüsman

S U R E T

Türk Tütün Limitet Şirketi

(Tasfiye halinde)

Ticaret sicili : 21943 Ünyon Han
Posta kutusu : 1366 Galata
Telgraf adresi : TÛTÛLİM İstanbul
Telefon : 30/Mayıs/1957
Müdür 43426
Ticaret 40454
Santral 44685 - 44686
KOD : Rudolf Mosse Bentley
Ruhsatname No : 1026
No : 422

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Murakabe Heyeti Reisliğine

Ankara

15.III.1957 tarih ve 1608 sayılı yazıları karşılığdır :

Talep buyurulan 1954 yılına ait Millî Korunma Bilânçosu sureti ekli olarak takdim edilmiştir.

İşbu bilânçonun tetkikinden de anlaşılacağı veçhile müspet fiyat farkından mütevellit 3 123 479,03 lira T.C. Ziraat Bankası nezdindeki Millî Korunma hesaplarına tamamen iade edilmiş ve bu hesaplar da tasfiye edilmiştir.

Halen tasfiyeye girmiş bulunan Türk Tütün Ltd. Şirketinin Beşiktaş deposunda 1 846,99 lirası amorti edilmiş 9 460,69 liralık alât ve fennî edevat mevcud olup bunlardan bir kısmı satılmış ve geri kalan kısmının da satılmasına çalışılmaktadır.

Satışları tekemmül ettikten sonra hâsılları da Ziraat Bankasındaki aıdolduğu hesaba yatırılacaktır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Tasfiye halinde
Türk Tütün Lâmitet Şirketi
Sermayesi : T.L. 2 000 000
İmza

SURET

Ticaret Vekâleti alât ve edevat listesi

Aded	Cinsi	Lira	K.
90	Tonga sandığı	8 550	
3	Elek	638	69
3	Motor	225	
8	Tefrik kutusu	47	
		9 460	69

SURET

Ticaret Bakanlığı 31 . XII . 1956 - tarihindeki vaziyeti -

AKTİF

PASİF

	Lira	K.		Lira	K.
I - Sabit kıymetler :	9 460	69	I - Amortismanlar :	1 846	99
Alât ve edevat					
II - Cari hesaplar :	3 123 479	02	II - Satış kârları :	3 131 092	73
T. C. Ziraat Bankası					
			1940 Mahs. Üz.	1 577 985	49
			1941 » »	296 084	88
			1942 » »	169 858	49
			1943 » »	436 658	37
			1944 » »	451 312	63
			1945 » »	199 192	87
	3 132 939	72		3 132 939	72

T. C.

Ziraat Vekâleti

Zi. İş. U. Müdürlüğü

Umumi No: 13

Hususî No: 31 - 099/196

25 . I . 1957

Hulâsa: 1947 - 1948 ekim yılı tohumluk hesabı hakkında

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi 15 . I . 1957 gün ve 32 - 34/150 sayılı yazı karşılığıdır.

Umumi Murakabe Heyeti Reisliğinin tanzim etmiş olduğu raporda Vekâletimizle ilgili bulunan K/708 sayılı Kararla muhtaç çiftçilere tevzi edilen tohumluk için, 1947 - 1948 senesinde T. C. Ziraat Bankası emrine verilen sermayenin bilânçosu ve adı geçen Murakabe Heyeti Reisliğinin bu husustaki mütalâası tetkik edilmiştir.

Murakabe Heyeti Reisliğinin mütalâası Vekâletimizce de muvafık görülmüş olduğundan; hesabın tasfiyesi işinin tacili hususu Ziraat Bankası Umum Müdürlüğünden talebedilmiştir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

T. C.
İşletmeler Vekâleti
İşletmeler Dairesi Başkanlığı
Sayı: Genel 623
Özel: 3

26 . I . 1957
Özü: 1954 yılı Millî Korunma bilânçosu raporu hak.

Başvekâlet Yüksek Makamına

15 . I . 1957 tarihli, 32 - 34/150 yazınıza :

1954 yılına ait Millî Korunma bilânçosu ve kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyetince hazırlanmış olan rapor tetkik edilmiş ve üzerinde durulan hususlar meyanında Vekâletimiz veya Vekâletimize bağlı teşekküllerin cevabını müstelzim cihet görülmediğinden ayrıca bir mütalâamız da bulunmamıştır.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Ağaoglu

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası
Genel Müdürlük
M. K. M. B.
No. 9

15 . III . 1957

Yüksek Başvekâlete

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 28 . I . 1957 tarih ve 32 - 34/150 sayılı emirleri cevabılır :

1954 senesi Millî Korunma umumi bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan rapora - ilgili mevzularda - bankamızın cevabı ilişik olarak yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Bu vesile ile en derin saygılarımızın kabulünü rica ederiz.

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası

1954 senesi Millî Korunma Umumi Bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan rapora - ilgili mevzularda - bankamızın cevabı aşağıda arz olunmuştur :

Temenni ve teklifler

(Tasfiye işleri)

K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre 1947 ve 1948 yıllarında 72 253 çiftçiye dağıtılan 9 364 950 kilo tohumluk bedeli 2 480 908,38 liradan devamlı takiplerimiz neticesinde 1955 yılı sonuna kadar 2 462 607,26 lirası tahsil edilmiştir.

(M. K. 1954 Bilânçosu)

Son yıllardaki kuraklık, alacağın tamamen tahsiline ve hesabın tasfiyesine mâni olmuştur.

Bununla beraber pek cüzi olmak üzere 1956 yılına devreden 18 501,12 liralık bakıyeye ait borçlular hakkında icraya müracaat edilmiş olup kısa bir zamanda tahsil ve tasfiyesine çalışılacaktır. Keyfiyeti derin saygılarımızla arz ederiz.

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası Y.
Okunamadı

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 3/57

Karar No. 24

2 . VI . 1958

Yüksek Reisliğe

1954 yılı Millî Korunma bilânçosu ile buna ait 3780 sayılı Kanunun muaddel 51 nei maddesi gereğince Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanmış bulunan rapor ve bu işlerle alakalı vekâletlerin yazılı cevapları ile, Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti, vekâletler, T. C. Ziraat Bankası ve murakabeye tâbi teşekküllerin umum müdür, muavin ve temsilcileri huzuriyle incelenmiş ve neticeleri aşağıya arz edilmiştir :

I - Raporun işletme faaliyetlerinin Petrol Ofisine mütaallik kısmında :

a) Yurdun snai ve zirai ve ekonomik inkişafına muvazi olarak akar yakıt sarfiyatının artmış olması dolayısıyla iç bölgelerde bidonlu ve tenekeli nakliyatın güçlüğü nazarı itibara alınarak ihtiyacı süratle karşılayabilmek gayesiyle buralarda tâli depolar kurulması mevzuunun etüd edilmesi,

b) Petrol Ofisince gerek belediye gazhaneleri vasıtasıyla dağıtılan ve gerek transit merkezlerinden verilen akar yakıtların bedellerinin ziyaa uğramaması için lâzımgelen tedabirin alınması, temenni ve teklif olunmaktadır;

Yapılan inceleme sonunda Umumi Murakabe Heyetinin temennilerine uyularak depo tesisi hususlarında lüzumlu tedabir alındığı ve kısmen faaliyete geçildiği anlaşılmış ise de, komisyonumuz;

Şark bölgeleriyle münakale zorluğu bulunan iç ve sahil muntakalarının akar yakıt ih-

tiyacatını karşılayacak tesisleri ön plâna almak suretiyle faaliyet gösterilmesini daha muvafık görmüştür.

II - Raporun Et ve Balık Kurumuna ait kısmında :

Avlanan balıklardan âzami istifade sağlamak maksadiyle bir taraftan ihraç imkânlarının araştırılması ve diğer taraftan memleket dâhilinde istihlâke arz hususunda gerekli tedabirin alınması konserve sanayiinin inkişafına ehemmiyet verilmesi teklif olunmaktadır.

Alâkahlardan alınan mütemmim izahat ve yapılan tetkikat sonunda Kurumun yurt balıkçılığının seyir ve inkişafı hususunda deniz ve göllerimizde mütehassısları vasıtasıyla lüzumlu tetkikatı yaptırmakta olduğu, ihracatın ve iç piyasa istihlâkâtının çoğaltılması mevzuunda gayretler sarf edildiği, yurdun et ihtiyacının temini için çalışmalar yapıldığı, Murakabe Heyetinin temennisine uyularak konserve sanayiinin tesisi ve inkişafı için de faaliyetler mevcud olduğu, et ve balığın, tâli mahsullerinin kıymetlendirilmesi mevzuunda da Kurumun tesisleri bulunduğu anlaşılmıştır.

Kurumla bağlantı yapmak suretiyle canlı hayvan vermekte olan mütaahhitlere verilmekte olan avansların halen vâkı olduğu gibi banka teminatı karşılığında ve ihtiyaç nispetinde ve todriceen verilmesi muvafık görülmüştür.

III - Fisko Birliğin kendi malî kaynaklarının kifayetsizliği dolayısıyla, müdahale ahmları için

T. C. Ziraat Bankasından faiz mukabili temin olunan kredileri, Birliğin kendi mubayaalarında kullanmamasının temini mevzuundaki Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin temennisine iştirakle Fisko Birliğin, 1953 yılı zarfında Millî Korunma kredilerinden kullandığı 11 127 506,03 liraya ait banka faizlerinin mezkûr birlikçe Millî Korunma hesaplarına iadesinin ve badema Millî Korunma Kanununun ahkâmına aykırı düşen bu hale meydan verilmemesinin temini lüzumlu görülmüştür.

IV - Senelerden beri tasfiyeleri ikmal edilmemiş bulunan tasfiye halindeki Ticaret, Mahrukat ofisleri ile Tarıf Devlet Yağları, Ziraat Bankası tohumluk hesabının tasfiyelerinin ikmal edilerek bir neticeye bağlanmasına mütaallik Murakabe Heyetinin temennisine 1955 yılı mazbata-

mızda yer verileceğinden mütalâa serdine lüzum görülmemiştir.

Encümenimizce yapılan tetkikat sonunda 1954 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarına mütaallik hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Riyaset Makamına saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat En. Reisi	Bu M. M.	
Bilecik	Bolu	
Ş. Hasırcı	R. Akşemsettinioğlu	
Kâtip		
Aydın	A. Karahisar	Bolu
F. Batur	G. Yiğitbaşı	M. Tütüncüoğlu
Çanakkale	Diyarbakır	Erzurum
N. Ural	S. Demiray	M. Özer
İzmir	Tokad	Yozgad
S. Acun	R. Önder	F. Nizamoğlu

DIVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre yapılmış olan harcamalara ait 1954 takvim yılı bilânçosunun kabulü hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre ilişik cetvelde gösterilmiş olan harcamalara ait 1954 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 . XII . 1954 tarihli Millî Korunma bilânçosu

AKTİF	Lira	K.	PASİF	Lira	K.
I - Tahsis edilen sermaye	65 613 031	41	X - Sermaye	65 555 432	99
II - Sermaye tahsisinden borçlular	11 577 225	84	XI - Fazla kârlar fonlariyle kârlardan ya- pılan tahsisler	18 276 781	28
III - Fazla kârlar fonlariyle kârlardan yapılan tahsislerden borçlular	3 357 659	28	XII - Provizyonlar	3 223 770	97
IV - Muhtelif borçlu hesaplar	104 986 860	46	XIII - Sermaye tahsisinden alacaklılar	58 275 103	32
V - Mutavassıt hesaplar	27 093 625	93	XIV - Muhtelif alacaklı hesaplar	177 155 563	13
VI - Stoklar	72 227 378	35	XV - Mutavassıt hesaplar	5 150 700	37
VII - Sabit kıymetler	19 604 543	04	XVI - Germiş yıllar kârları	20 200 187	73
VIII - Geçmiş yıllar zararları	27 926 644	34			
IX - 1954 yılı zararı	15 450 571	14			
	<u>347 837 539</u>	<u>79</u>		<u>347 837 539</u>	<u>79</u>
Yekûn	<u>347 837 539</u>	<u>79</u>	Yekûn	<u>347 837 539</u>	<u>79</u>

31 . XII . 1954 yılı Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

ZİMMET	Lira	K.	MATLUP	Lira	K.
Ticari işletmeler masrafları	43 697 781	01	Ticari işletmeler gelirleri	28 865 509	32
Teşkilât ve idare masrafları	618 299	45	Zararlar	15 450 571	14
	<u>44 316 080</u>	<u>46</u>		<u>44 316 080</u>	<u>46</u>
Yekûn	<u>44 316 080</u>	<u>46</u>	Yekûn	<u>44 316 080</u>	<u>46</u>

